

ประเมินผลงาน กสทช. ภายหลัง 2 ปีควบรวม TRUE+DTAC และ 1 ปีควบรวม AIS+3BB

กิลป์ กรุยรุ่งโรจน์, กษิธิเดช คำพูน และ จัตร คำแสง

Highlights

- ภายหลังการควบรวมโทรศัพท์มือถือ และการควบรวมอินเทอร์เน็ตบ้าน ราคาค่าบริการของผู้ให้บริการหลักในทั้ง 2 ตลาดมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน ขณะเดียวกัน ผู้ใช้งานกลับเจอคุณภาพสัญญาณและการบริการมากขึ้น
- กสทช. ไม่สามารถบังคับใช้มาตรการเฉพาะหลังควบรวม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งไม่สามารถสอบถามข้อมูลที่ได้รับจากผู้ควบรวม ไม่สามารถดำเนินมาตรการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ตั้งต้นไว้ และล่าช้าเกินเวลาที่กำหนด
- กสทช. ควรเร่งกำกับดูแลตลาดโทรคมนาคม เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้บริโภคและเศรษฐกิจไทย ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับแรงจูงใจและการกำกับดูแลการทำงานของ กสทช. เอง เพื่อให้ยืดหยุ่นกับสภาวะมากขึ้นตลอดกระบวนการ

มิถุนายน 2025

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการติดตามเงื่อนไขและมาตรการเฉพาะหลังการรวมธุรกิจโทรคมนาคม

โดย
บริษัท วันโอวัน พับลิโก้ จำกัด

เสนอต่อ
สภาองค์กรของผู้บริโภค

พฤษภาคม 2568

สารบัญ

1.	บทนำ.....	1
	ความเป็นมา.....	1
	วัตถุประสงค์	2
	กรอบการศึกษา	2
	ขอบเขตการดำเนินการ	3
2.	สถานการณ์ของตลาดโทรศัพท์มือถือหลังควบรวม TRUE-DTAC.....	6
	2.1 ผลกระทบการควบรวมต่อค่าบริการมือถือ	7
	2.2 ผลกระทบของการควบรวม – คุณภาพการให้บริการ	11
	2.3 ผลกระทบของการควบรวม – การให้บริการหลังการขาย.....	14
3.	มาตรการของ กสทช. และการติดตาม – ตลาดมือถือ.....	16
	3.1 มาตรการด้านที่ปรึกษาต้นทุน	16
	3.2 มาตรการด้านราคา	17
	3.3 มาตรการด้านคุณภาพ.....	18
	3.4 มาตรการด้านความเหลื่อมล้ำดิจิทัล	20
	3.5 มาตรการด้านการส่งเสริมการแข่งขัน	21
	3.6 มาตรการนวัตกรรม.....	22
4.	ข้อเสนอแนะมาตรการควบรวมมือถือ	25
5.	สถานการณ์ของอินเทอร์เน็ตบ้านหลังควบรวม AIS-3BB	27
	5.1 ผลกระทบการควบรวมต่อค่าบริการอินเทอร์เน็ตบ้าน	28
	5.2 ปัญหาคุณภาพสัญญาณอินเทอร์เน็ตบ้าน	31
	5.3 ปัญหาของการให้บริการหลังการขายอินเทอร์เน็ตบ้าน	33

6.	มาตรการของ กสทช. และการติดตาม – ตลาดเน็ตบ้าน	34
6.1	มาตรการด้านที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบต้นทุน	35
6.2	มาตรการด้านราคา	36
6.3	มาตรการด้านคุณภาพ.....	37
6.4	มาตรการขยายโครงข่าย.....	37
6.5	มาตรการส่งเสริมการแข่งขัน	37
7.	ข้อเสนอแนะมาตรการสำหรับกรณีควมรวมนอินเทอร์เน็ตบ้าน	40
8.	ข้อเสนอแนะมาตรการเฉพาะเพิ่มเติมเพื่อลดผลกระทบของการควมรวมนธุรกิจ	41
9.	ความเป็นไปได้ในการให้บริการอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ชุมชนแออัด และพื้นที่ชายขอบ (พื้นที่มูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ).....	42
9.1	แนวทางการขยายไปในพื้นที่ชุมชนแออัด	43
9.2	แนวทางภาครัฐในการขยายการเข้าถึงในพื้นที่ชายขอบ (พื้นที่มูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ).....	46
9.3	ข้อเสนอเบื้องต้น	50
10.	ปฏิรูปกลไกการทำงานของ กสทช.	52
10.1	ข้อเสนอด้านการแต่งตั้ง: ปรับกลไกการได้มาซึ่งคณะกรรมการ กสทช.	54
10.2	ข้อเสนอด้านการตรวจสอบการทำงาน: สร้างกลไกกดดันให้ผลักดันมาตรการเฉพาะ	56
10.3	ข้อเสนอด้านการปลดออก: ปรับมาตรการถอดถอน	58
	สรุปการปฏิรูปการทำงานของ กสทช.	60

1. บทนำ

ความเป็นมา

จากสถานการณ์ที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) มีการประชุมนัดพิเศษ ครั้งที่ 5/2565 เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2565 ที่ประชุมเสียงข้างมากมีมติรับทราบกรณีการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ “ทรู” และบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ “ดีแทค” และการประชุมนัดพิเศษ ครั้งที่ 12/2566 เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2566 ที่ประชุมเสียงข้างมากมีมติอนุญาตให้รวมธุรกิจระหว่างบริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด หรือ “AWM” กับบริษัท ทริปเปิลที บรอดแบนด์ จำกัด (มหาชน) หรือ “3BB” โดยมีการกำหนดเงื่อนไขหรือมาตรการเฉพาะทั้งสองกรณีผลของการรวมธุรกิจในกิจการโทรคมนาคมดังกล่าว

สภาองค์กรของผู้บริโภค โดยคณะกรรมการด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาองค์กรของผู้บริโภค ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบและรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นของเครือข่ายองค์กรของผู้บริโภคต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้บริโภคในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ใน 6 พื้นที่ ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก และภาคกลาง รวมถึงพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยจัดทำช่วงระหว่างวันที่ 7-10 ธันวาคม พ.ศ. 2566 กับตัวแทนเครือข่ายองค์กรในระบบออนไลน์ จากผลการรับฟังความคิดเห็นทำให้ทราบถึงปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการรวมกิจการ คือ ปัญหาคุณภาพสัญญาณโทรศัพท์ที่ไม่ดี อินเทอร์เน็ตถูกลดความเร็ว สัญญาณหาย หรือคุณภาพสัญญาณไม่เต็มมาตรฐาน

จากผลกระทบจากการรวมธุรกิจของผู้บริโภคกรณีดังกล่าว จะเห็นได้ว่า หลังการรวมธุรกิจประชาชนได้รับผลกระทบในทุกพื้นที่ ฝ่ายนโยบายและนวัตกรรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาผลกระทบจากการรวมธุรกิจด้านโทรคมนาคม เพื่อตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานกำกับเงื่อนไขและมาตรการเฉพาะที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กำหนดขึ้น

โดยทาง 101 PUB เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในทางวิชาการ และเคยทำงานศึกษาติดตามการกำกับควบคุมของ กสทช. ในกรณีการควบรวมธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคบริการโทรคมนาคมมาก่อน ทั้งในกรณีการควบรวมของ TRUE กับ DTAC¹ รวมถึงกรณีควบรวม AIS กับ 3BB² รวมถึงเคยเข้าร่วมประชุมเป็นกรณีการที่เกี่ยวข้อง และติดต่อพูดคุยกับ กสทช. อย่างต่อเนื่อง ทาง 101 PUB จึงมีความพร้อมที่จะเป็นผู้ทำการศึกษาผลกระทบจากการควบรวมธุรกิจโทรคมนาคม ที่มีผลต่อผู้บริโภค เพื่อสนับสนุนกิจการของสภาองค์กรของผู้บริโภค

วัตถุประสงค์

- 1.1. เพื่อติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามเงื่อนไขและมาตรการเฉพาะ ที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กำหนดขึ้น
- 1.2. เพื่อสำรวจสถานการณ์ที่เป็นจริง ปัญหาที่เกิดขึ้น ที่ผู้บริโภคได้รับหลังการรวมธุรกิจด้านโทรคมนาคม
- 1.3. เพื่อได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคหลังการรวมธุรกิจด้านโทรคมนาคม

กรอบการศึกษา

ในการสำรวจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ทางคณะวิจัยจะใช้กรอบวิเคราะห์ “โครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินการของตลาด (Structure-Conduct-Performance)”³ ในการพิจารณาพฤติกรรมของผู้ควรวรรวม โดยพื้นฐานของแนวทางนี้คือ ผลประกอบการของอุตสาหกรรม (Performance) ถูกกำหนดจากพฤติกรรมของผู้ผลิตในอุตสาหกรรม (Conduct) และพฤติกรรมของผู้ผลิตถูกกำหนดจากโครงสร้างตลาด (Structure)

หากอุตสาหกรรมมีการแข่งขันสูง ผู้ผลิตจะพัฒนาองค์กรให้แข่งขันได้ ผลการดำเนินงานจะมีลักษณะการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ในอีกด้านหนึ่งหากอุตสาหกรรมมีการแข่งขันน้อย ผู้ผลิตจะไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาองค์กรและก้าวไปอย่างเชื่องช้า หากวัดจาก อัตรากำไร, สัดส่วนระหว่างต้นทุนการตลาดเทียบกับต้นทุนทั้งหมด, คุณลักษณะของสินค้าและบริการ, ประสิทธิภาพและความก้าวหน้าของการผลิต, ประสิทธิภาพของหน่วยธุรกิจต่างๆ

ในกรณีของการควรวรรวม TRUE และ DTAC ส่งผลให้ในตลาดโทรคมนาคมเหลือผู้ให้บริการหลักเพียงแค่ 2 ราย โดยมีดัชนีการกระจุกตัว HHI เพิ่มขึ้นประมาณ 32.4% การควรวรรวมส่งผลให้ทรัพยากรสำคัญทั้งคลื่นความถี่และโครงข่ายสัญญาณกระจุกตัวกับรายเดิมทั้งหมด ซึ่งจะทำให้รายใหม่จะเข้ามาแข่งขันได้ยากขึ้น ส่งผลให้คาดการณ์ว่าการควรวรรวมครั้งนี้จะส่งผลให้ผู้บริโภคต้องจ่ายค่าบริการแพงขึ้นประมาณ 15-50 บาทต่อเดือน⁴

นอกจากนี้ ในกรณีการควรวรรวม AIS และ 3BB ส่งผลให้ผู้ควรวรรวมกลายเป็นบริษัทที่มีส่วนแบ่งในตลาดอินเทอร์เน็ตบ้านสูงที่สุดในทันที (โดยมีส่วนแบ่งประมาณ 43.7%) ดัชนีการกระจุกตัวในตลาดเพิ่มขึ้น 31% การควรวรรวมส่งผลให้พื้นที่ที่เดิมมี AIS และ 3BB ให้บริการเป็นหลักอาจทำให้ผู้บริโภคต้องจ่ายค่าอินเทอร์เน็ตบ้านเพิ่มขึ้น 9.5-22.9% โดยที่ความเร็วและคุณภาพการให้บริการลดลง⁵

ในการติดตามผลการดำเนินงานตามเงื่อนไขและมาตรการเฉพาะของ กสทช. ทางคณะวิจัยเล็งเห็นถึงปัญหา “ตัวการตัวแทน (Principle-Agent Problem)” ที่สะท้อนอยู่ในการกำกับควบคุมการแข่งขันในตลาด

โทรคมนาคม โดยตามแนวคิดทฤษฎีนี้ปัญหาจะเกิดขึ้นเมื่อเรามีการเลือกให้บุคคลหรือหน่วยงานใดทำหน้าที่เป็นตัวแทน (Agency) ในการดำเนินการเพื่ออะไรบางอย่าง (Principle) เช่น มีตัวแทนทางการเมืองที่ตัดสินใจเป็นปากเสียงแทนของคนในเขตเลือกตั้ง หรือการจัดตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่เพื่อเป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ให้ผู้ถือหุ้น ซึ่งตัวแทนเหล่านี้อาจจะตัดสินใจดำเนินการในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของผู้ให้อำนาจมากนัก เนื่องจากแรงจูงใจหรือผลประโยชน์ที่อาจจะไม่สอดคล้องกัน

ในกรณีการกำกับควบคุมการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม กสทช. เป็นตัวแทนของประชาชนชาวไทยที่ต้องทำหน้าที่กำกับควบคุมส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันทางการค้าในตลาดโทรคมนาคม เพื่อให้บริษัทที่อยู่ในตลาดผลักดันให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีเสถียรภาพ และราคาถูกแก่ผู้บริโภคชาวไทย อย่างไรก็ตาม จากงานศึกษาที่ผ่านมาชี้ว่า ถึงแม้การควบรวมกิจการ TRUE และ DTAC จะผ่านมาแล้ว 6 เดือน แต่ กสทช. กลับยังดำเนินมาตรการหลังการควบรวมหลายข้อไม่แล้วเสร็จ รวมถึงมีมาตรการอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่มีความชัดเจนหรือมีกำหนดการอย่างแน่ชัด ทำให้เกิดความหยาบหลวมและไม่มีการปฏิบัติตามอย่างจริงจัง⁶

ขอบเขตการดำเนินการ

- 1.1. จัดทำและเสนอแผนการดำเนินงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และระยะเวลาในการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทางสภาองค์กรของผู้บริโภค พิจารณาก่อนการดำเนินงาน
- 1.2. ติดตามและประเมินการดำเนินงานของ กสทช. ในการติดตามและกำกับการดำเนินการตามเงื่อนไขและมาตรการเฉพาะหลังการรวมธุรกิจของ ทูร์-ดีแทค และ AWN-3BB ที่เผยแพร่สู่สาธารณะ ทั้งรายงานทางการเงินและรายงานประจำปีของบริษัทผู้ควบรวม รายงานทางการเงินและรายงานประจำปีของบริษัทอื่นในตลาดเดียวกัน รายงานการวิเคราะห์การประเมินแนวโน้มอุตสาหกรรม รายงานวิเคราะห์การประเมินแนวโน้มที่เกิดขึ้นหลังการควบรวมที่มาจากหน่วยงานอื่นที่ทำการศึกษาไว้ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาควิชาการ รวมถึงจากเอกชน รวมถึงรายงานและข้อมูลที่ทาง กสทช. ได้จัดทำและเผยแพร่เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของ กสทช.
- 1.3. สืบหาผลกระทบจากการรวมธุรกิจด้านโทรคมนาคมของผู้บริโภค ในมิติสำคัญที่มีผลกระทบต่อประสบการณ์การใช้งานของผู้บริโภค ทั้งราคาแพ็คเกจ การให้บริการ คุณภาพของสัญญาณ การคงทางเลือกสำหรับผู้บริโภค เปลี่ยนแพ็คเกจให้ผู้บริโภคทราบล่วงหน้า ฯลฯ อย่างน้อย 400 ชุด ในการสำรวจผลกระทบของผู้บริโภค จะใช้วิธีการสำรวจออนไลน์ส่งไปตามเครือข่ายของสภาองค์กรของผู้บริโภค โดยคำนึงถึง

- การกระจายตัวตามภูมิภาค
- การกระจายตัวให้ครอบคลุมถึงผู้บริโภคที่ใช้บริการของผู้ควรวรรณและผู้บริโภคที่ใช้บริการของคู่แข่งรายหลัก
- การกระจายตัวของประเภทการใช้บริการของผู้บริโภคทั้งแบบเป็นแพ็คเกจและแบบเติมเงิน

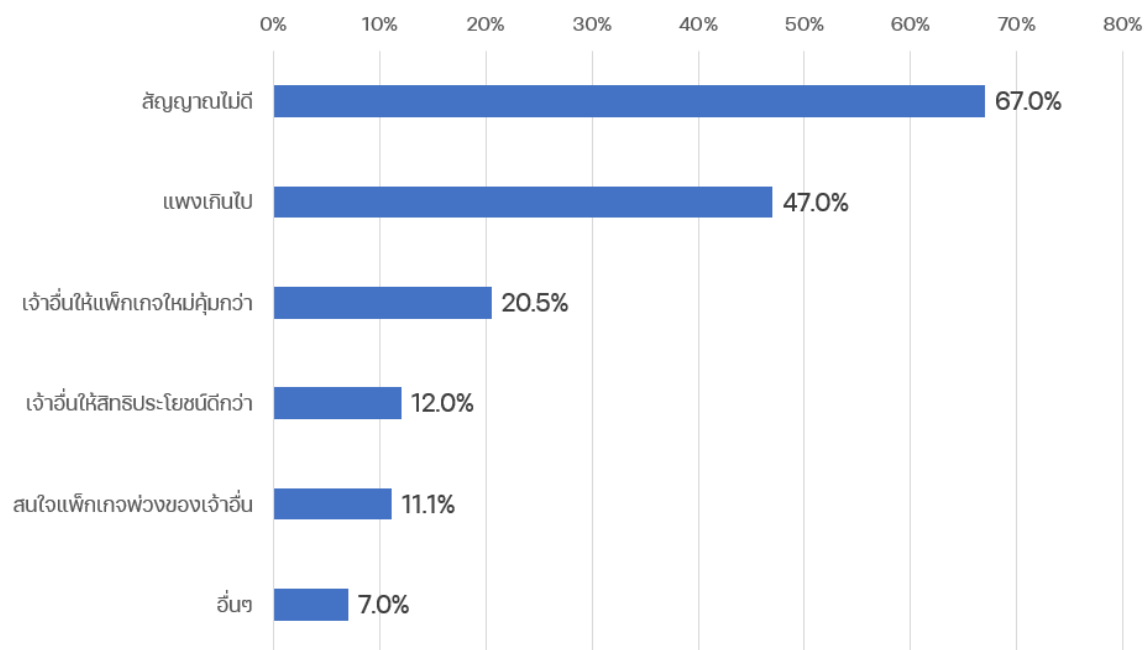
- 1.4. วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลสำรวจข้อ 4.3 เพื่อนำไปสู่การรวบรวมข้อมูลสำหรับการสนทนากลุ่ม
- 1.5. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) ของเครือข่ายองค์กรสมาชิกของสภาองค์กรของผู้บริโภคถึงผลกระทบตามข้อ 4.3 อย่างน้อย 5 กลุ่ม ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคใต้ ภาคกลาง และพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวนรวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 40 คน โดยคำนึงถึงการกระจายตัวตามข้อ 4.3
- 1.6. ตรวจสอบการออกมาตรการหรือระเบียบการกำกับของ กสทช. ที่มีผลต่อผู้บริโภค โดยเฉพาะการกำกับและติดตามผู้ให้บริการในการบริหารจัดการหลังการรวมธุรกิจด้านโทรคมนาคม ที่ดำเนินการให้เห็นผลเชิงประจักษ์ รวมทั้งข้อเสนอแนะ
- 1.7. ศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางการให้บริการอินเทอร์เน็ตสำหรับใช้ในชุมชนแออัด เช่น net 2 home ของรัฐวิสาหกิจหรือผู้ให้บริการรายย่อย
- 1.8. รายงานฉบับสมบูรณ์การติดตามเงื่อนไขและมาตรการเฉพาะหลังการรวมธุรกิจด้านโทรคมนาคม จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย อินเทอร์เน็ตบ้าน และโทรศัพท์มือถือ โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย
 - การประเมินการดำเนินงาน ของ กสทช. ในการติดตามเงื่อนไขและมาตรการเฉพาะหลังการรวมธุรกิจด้านโทรคมนาคม
 - การวิเคราะห์ผลกระทบจากการรวมธุรกิจด้านโทรคมนาคมของผู้บริโภค
 - ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหลังการรวมธุรกิจด้านโทรคมนาคม
 - สำหรับเล่นอินเทอร์เน็ตบ้าน เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางเลือกการให้บริการอินเทอร์เน็ตสำหรับชุมชนแออัด
- 1.9. การจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล
 - ทีมวิจัยจะแจ้งนโยบายความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของทีมวิจัย ให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบและขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

- จัดให้มีและคงไว้ซึ่งมาตรการรักษาความปลอดภัยที่มีความเหมาะสมสำหรับการประมวลผลข้อมูล โดยคำนึงถึงลักษณะ ขอบเขต และวัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูลตามขอบเขตงานเป็นสำคัญ เพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจากความเสี่ยงอันเกี่ยวเนื่องกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล

2. สถานการณ์ของตลาดโทรศัพท์มือถือหลังควมรวม TRUE-DTAC

อย่างไรก็ตาม ภายหลังกการควมรวมประชาชนอาจจะไม่ได้รับประโยชน์จากการควมรวมอย่างที่ทาง กสทช. คาดหวัง โดยผู้บริโภคเผชิญกับปัญหาหลายประการจนทำให้ผู้บริโภคไม่พึงพอใจต่อแพ็คเกจที่ตนเองใช้

จากการสำรวจผู้ใช้บริการมือถือประจำปี 2025 จัดทำโดย 101 PUB พบว่าในผู้ใช้บริการมือถือประมาณ 40% อยากเปลี่ยนผู้ให้บริการ สาเหตุส่วนมากมาจากความ ‘ไม่พึงพอใจ’ ในแพ็คเกจเดิม มากกว่าจะเป็นความ สนใจแพ็คเกจหรือสิทธิประโยชน์ของค่ายอื่นๆ โดย 67.0% ของกลุ่มผู้ที่อยากเปลี่ยนผู้ให้บริการมองว่าแพ็คเกจเดิม ของตนมีคุณภาพสัญญาณที่ไม่ดี, 47.0% มองว่าแพ็คเกจของตนแพงเกินไป ปัญหาของตัวแพ็คเกจเองทั้งด้าน คุณภาพสัญญาณและค่าบริการที่แพงเกินไป ซึ่งแตกต่างกับเหตุผลด้านการถูกจูงใจเป็นอย่างมาก (20.5% สนใจ แพ็คเกจของผู้ให้บริการรายอื่นซึ่งได้ปริมาณการโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ตมากกว่า, 12.0% ถูกเสนอสิทธิประโยชน์ เพิ่มเติม เช่น สตรีมมิ่ง จากผู้ให้บริการรายอื่น และ 11.1% สนใจแพ็คเกจพ่วงบริการมือถือ-อินเทอร์เน็ตบ้านจากผู้ ให้บริการรายอื่น)

ภาพที่ 1: สาเหตุของความต้องการเปลี่ยนแพ็คเกจหรือเปลี่ยนผู้ให้บริการมือถือ

ที่มา: แบบสำรวจประสบการณ์การใช้โทรศัพท์มือถือของผู้บริโภคประจำปี 2025 จัดทำและคำนวณโดย 101 PUB

เมื่อแบ่งผู้ให้บริการมือถือตามผู้ให้บริการ จะพบว่ามีผู้ใช้บริการค่าย TRUE หรือ DTAC ต้องการจะ เปลี่ยนผู้ให้บริการสูงถึงประมาณ 50% จากผู้ใช้บริการของค่าย TRUE หรือ DTAC ทั้งหมดแตกต่างกับผู้ใช้บริการ

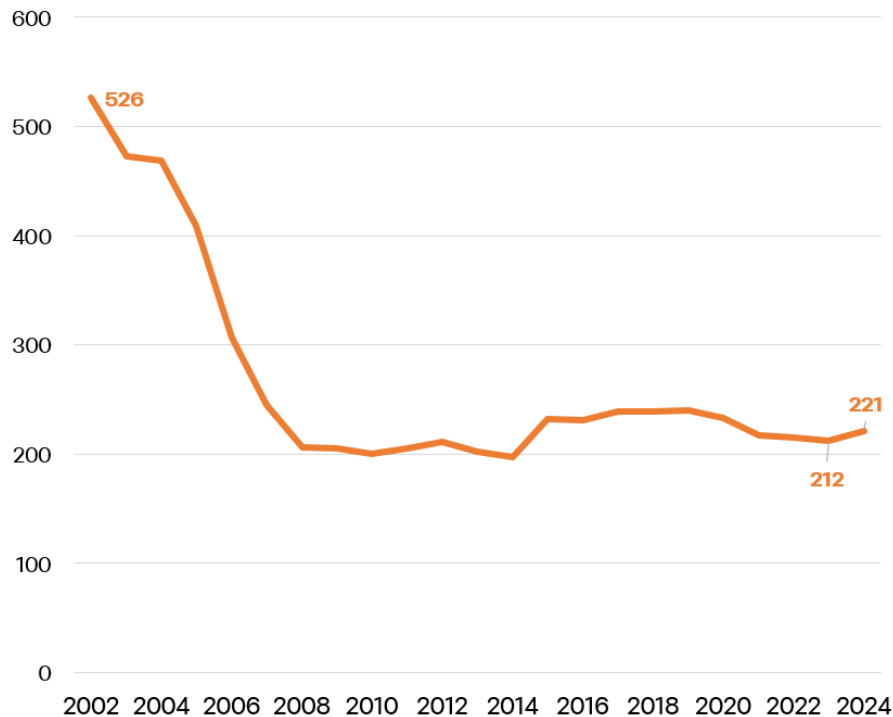
ค่าย AIS เป็นอย่างมาก (19.6% ของผู้ให้บริการ AIS ทั้งหมด) ในกลุ่มผู้ให้บริการ TRUE และ DTAC ที่ต้องการเปลี่ยนผู้ให้บริการก็มีเกือบ 80% หรือ 40% ของผู้ให้บริการ TRUE และ DTAC ทั้งหมด ต้องการจะเปลี่ยนผู้ให้บริการเป็น AIS

จากสาเหตุของความต้องการเปลี่ยนผู้ให้บริการเหล่านี้สะท้อนว่าผู้ให้บริการมือถือเผชิญปัญหาทั้งค่าบริการที่แพงเกินไป คุณภาพสัญญาณที่ไม่ดี โดยเฉพาะผู้ให้บริการของค่ายผู้ควบรวม (TRUE - DTAC) ในส่วนถัดมา 101 PUB จะลงรายละเอียดปัญหาของการใช้บริการมือถือหรืออินเทอร์เน็ตมือถือ รวมถึงผลกระทบของการควบรวม TRUE - DTAC ต่อผู้ให้บริการ โดยการสำรวจผลกระทบการควบรวมระหว่าง TRUE และ DTAC หลังจากรวมธุรกิจแล้ว 2 ปี จะเป็นการศึกษาผ่านเอกสารรายงานผลประกอบการของ TRUE กับ AIS ที่รายงานแก่ตลาดหุ้น แบบสำรวจประสบการณ์การใช้โทรศัพท์มือถือของผู้บริโภคประจำปี 2023 และแบบสำรวจประจำปี 2025 จัดทำโดย 101 PUB รวมถึงการสนทนากลุ่มกับผู้ให้บริการจริงในเดือนมีนาคม 2025

โดยการประเมินผลกระทบจากการควบรวม TRUE กับ DTAC จะประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ผลกระทบต่อค่าบริการ คุณภาพสัญญาณ และการให้บริการหลังการขาย

2.1 ผลกระทบการควบรวมต่อค่าบริการมือถือ

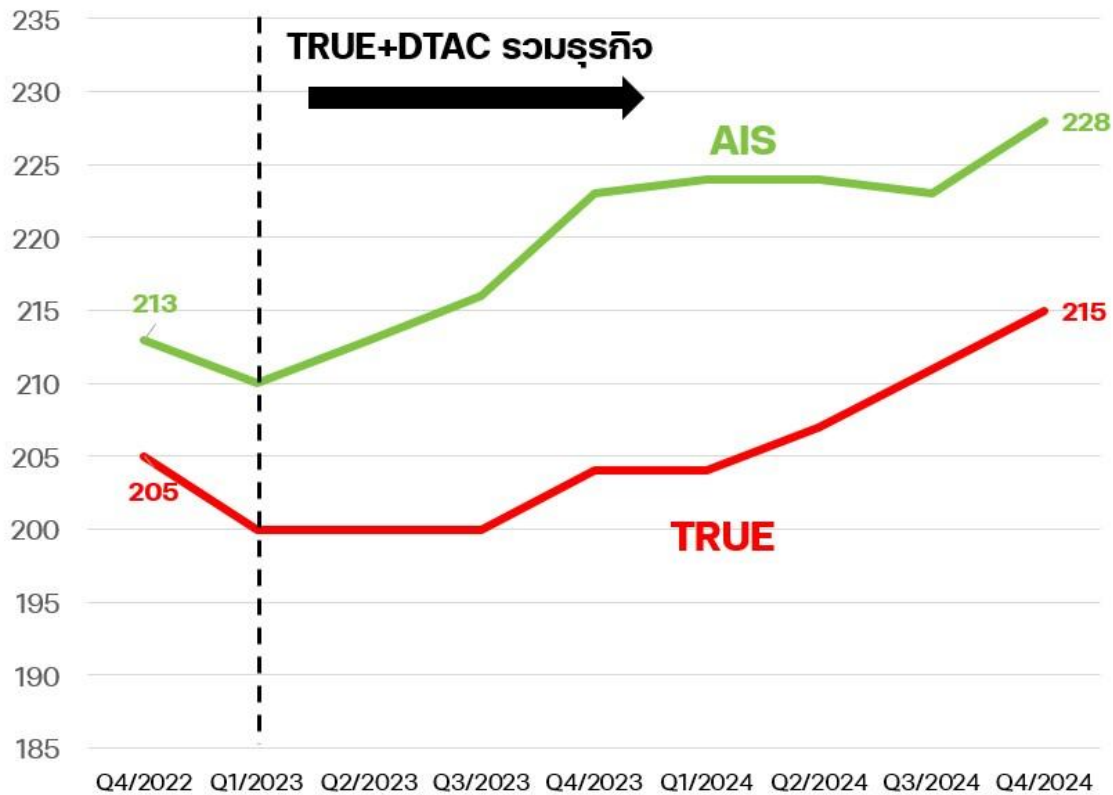
เมื่อพิจารณาแนวโน้มค่าบริการในอดีตตั้งแต่ปี 2002 เป็นต้นมาจะพบว่าค่าบริการต่อเลขหมายของผู้ให้บริการมือถือทั้งตลาด (รวมผู้ให้บริการรายอื่นนอกจาก TRUE และ AIS) ซึ่งสะท้อนผ่านรายได้เฉลี่ยของบริษัทต่อผู้ให้บริการ 1 คน หรือ ARPU (Average Revenue Per User) ลดลงอย่างรวดเร็วจนถึงปี 2008 และเริ่มนิ่งจนถึงปี 2022 แต่หลังจากมติ ‘รับทราบ’ การควบรวม TRUE+DTAC ของ กสทช. ในเดือนตุลาคม 2022 และรวมธุรกิจสำเร็จในเดือนมีนาคม 2023 ARPU ของผู้ให้บริการมือถือทั้งตลาดก็มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นจาก 212 บาท/เลขหมาย/เดือน ในปี 2022 เป็น 221 บาท/เลขหมาย/เดือน ในปี 2024 คิดเป็น 4.2% (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 2: ARPU ของผู้ให้บริการมือถือ

ที่มา: กสทช.

เมื่อแยกพิจารณา ARPU รายผู้ให้บริการจะพบว่า ARPU ของ TRUE และ AIS ในปัจจุบัน เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 5.9%⁷ เมื่อเทียบกับช่วงก่อน TRUE+DTAC จะรวมธุรกิจ โดย ARPU ของ TRUE เพิ่มขึ้นจาก 205 บาท/เลขหมาย/เดือน เป็น 215 บาท/เลขหมาย/เดือน คิดเป็น 4.9% ด้าน AIS ที่ไม่ใช่ผู้ควบรวมก็ได้ประโยชน์จากการควบรวมเช่นเดียวกัน โดย ARPU เพิ่มขึ้นจาก 213 บาท/เลขหมาย/เดือน เป็น 228 บาท/เลขหมาย/เดือน คิดเป็น 7.0% ด้านปริมาณการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะลดลง โดยมีสัญญาณจากปริมาณการใช้งานอินเทอร์เน็ตมือถือต่อเลขหมายของผู้ใช้ AIS ที่ลดลง 5.4% หลังจากควบรวม แม้ TRUE จะไม่มีการรายงานเลขนี้ แต่ก็มีโอกาสที่ปริมาณการใช้งานอินเทอร์เน็ตจะลดลงเช่นกัน หากพฤติกรรมของผู้ใช้ทั้งสองค่ายไม่แตกต่างกัน ดังนั้นแล้วราคาต่อหน่วยที่ผู้บริโภคใช้ก็ควรจะเพิ่มขึ้น (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 3: ARPU ของ TRUE และ AIS

ที่มา: เอกสารนำเสนอการแสดงผลประกอบการของผู้ให้บริการ TRUE และ AIS รวบรวมโดย 101 PUB

หมายเหตุ: TRUE และ DTAC รวมธุรกิจสำเร็จวันที่ 1 มีนาคม 2023

หากพิจารณาแนวโน้ม ARPU หลังรวมธุรกิจตามภาพที่ 2 จะเห็นว่าหลังควบรวมช่วง 3 ไตรมาสแรก (ไตรมาส 1-ไตรมาส 3/2023) ARPU ของ TRUE มีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับก่อนควบรวม แต่หลังจากนั้น ARPU ของ TRUE ก็กลับมามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ส่วน ARPU ของ AIS หลังควบรวม TRUE - DTAC ก็กลับตัวเพิ่มขึ้นทันทีและเพิ่มอย่างต่อเนื่อง ซึ่งให้เห็นว่า AIS ก็ได้ประโยชน์จากการควบรวมเช่นเดียวกัน เพราะภาพรวมการแข่งขันในตลาดน้อยลง

ประเด็นสำคัญของการควบรวมคือผลกระทบอาจตกอยู่กับผู้มีรายได้น้อยมากกว่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากผู้มีรายได้น้อยนิยมใช้บริการแบบเติมเงิน (Pre - Paid) มากกว่ารายเดือน (Post - Paid) ซึ่งหากเทียบแนวโน้ม ARPU ของทั้ง 2 ค่ายก่อน - หลังควบรวมแล้ว จะพบว่า ARPU ของกลุ่มผู้ใช้บริการเติมเงินเพิ่มในสัดส่วนที่สูงกว่าแบบรายเดือนมาก สะท้อนจาก ARPU ผู้ใช้บริการเติมเงินของ TRUE เพิ่มขึ้น 12.0% (รายเดือนเพิ่ม 1.7%) เทียบกับ

ก่อน TRUE – DTAC รวมธุรกิจ และ AIS เพิ่มขึ้น 16.3% (รายเดือนลดลง 2.6%) เทียบกับก่อน TRUE – DTAC รวมธุรกิจ (ภาพที่ 3)

	เติมเงิน	รายเดือน	รวม
TRUE	108 → 121 (+12.0%)	419 → 426 (+1.7%)	205 → 215 (+4.9%)
AIS	123 → 143 (+16.3%)	455 → 443 (-2.6%)	213 → 228 (+7.0%)

ภาพที่ 4: ARPU บริการมือถือ (บาท/เลขหมาย/เดือน) ระหว่างไตรมาส 4/2022

และไตรมาส 4/2024 ของ TRUE และ AIS แบ่งตามประเภทผู้ใช้บริการ

ที่มา: เอกสารนำเสนอการแถลงผลประกอบการของผู้ให้บริการ TRUE และ AIS คำนวณโดย 101 PUB

ค่าบริการเฉลี่ยตามเลขหมายที่เพิ่มขึ้นหลังควบรวมอาจเป็นสาเหตุสมผลถ้าผู้ให้บริการเสนอแพ็คเกจที่เสนอปริมาณนาฬิกาโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น และผู้ใช้บริการก็สามารถใช้บริการได้สอดคล้องกับความต้องการจริง แต่เมื่อพิจารณาความพึงพอใจต่อในการใช้งานจะพบว่าผู้ใช้บริการกว่า 42.9% รู้สึกว่าแพ็คเกจหลักของตนไม่คุ้มค่าต่อการใช้งานจริง โดยสาเหตุคือผู้ใช้บริการเหล่านี้ได้ปริมาณอินเทอร์เน็ตจากแพ็คเกจหลักน้อยเกินไป (42.4% ของผู้ใช้บริการที่รู้สึกว่แพ็คเกจหลักของตนไม่คุ้มค่า) แต่ได้นาฬิกาโทรศัพท์มากเกินไป (40.5% ของผู้ใช้บริการที่รู้สึกว่แพ็คเกจหลักของตนไม่คุ้มค่า) สิ่งเหล่านี้สะท้อนว่าปริมาณการให้บริการที่เพิ่มมากขึ้นกลับไม่สอดคล้องกับลักษณะความต้องการในการใช้บริการจริงของผู้ใช้บริการ

	ไม่เพียงพอต่อความต้องการ	พอดีต่อความต้องการ	เกินความต้องการ	รวม
คุ้มค่า	13.9%	69.9%	16.2%	57.1%
ไม่คุ้มค่า	42.4%	40.0%	17.5%	42.9%
รวม	26.1%	57.1%	16.8%	100%

ตารางที่ 1: ความคุ้มค่าและความเหมาะสมของปริมาณอินเทอร์เน็ตที่ให้ต่อความต้องการใช้ในแต่ละเดือน

ที่มา: แบบสำรวจประสบการณ์การใช้โทรศัพท์มือถือของผู้บริโภคประจำปี 2025 จัดทำและคำนวณโดย 101 PUB

หมายเหตุ: ผู้ใช้บริการที่มองว่าแพ็คเกจของตนคุ้มค่า คือผู้ใช้บริการที่ประเมินว่าแพ็คเกจของตนมีคะแนนความไม่คุ้มค่าต่ำกว่า 3 (0 = คุ้มค่ามาก, 5 = ไม่คุ้มค่าเลย)

	ไม่เพียงพอต่อความต้องการ	พอต่อความต้องการ	เกินความต้องการ	รวม
คุ้มค่า	13.3%	53.0%	33.7%	57.1%
ไม่คุ้มค่า	24.9%	34.5%	40.5%	42.9%
รวม	18.3%	45.1%	36.6%	100%

ตารางที่ 2: ความคุ้มค่าและความเหมาะสมของนาฬิกาที่ให้อุปกรณ์ที่ใช้แต่ละเดือน

ที่มา: แบบสำรวจประสบการณ์การใช้โทรศัพท์มือถือของผู้บริโภคประจำปี 2025 จัดทำและคำนวณโดย 101 PUB

หมายเหตุ: ผู้ใช้บริการที่มองว่าแพ็คเกจของตนคุ้มค่า คือผู้ใช้บริการที่ประเมินว่าแพ็คเกจของตนมีคะแนนความไม่คุ้มค่าต่ำกว่า 3 (0 = คุ้มค่ามาก, 5 = ไม่คุ้มค่าเลย)

2.2 ผลกระทบของการควมรวม – คุณภาพการให้บริการ

หากพิจารณาจากแบบสำรวจการใช้บริการมือถือที่จัดทำในปัจจุบัน (ปี 2025) เปรียบเทียบกับแบบจากแบบสำรวจที่เคยจัดทำในปี 2023⁸ จะพบว่าปัญหาคุณภาพสัญญาณรุนแรงขึ้น โดยผู้ให้บริการที่มีปัญหาด้านคุณภาพเสียง เช่น โทรไม่ติด ไม่มีสัญญาณ จากการใช้ในชีวิตประจำวัน เพิ่มขึ้นจาก 22.8% ในช่วงก่อนควมรวม เป็น 32.0% ในปัจจุบัน ส่วนปัญหาคุณภาพเสียงในพื้นที่ห่างไกลที่มีโอกาสที่โครงสร้างพื้นฐานจะเข้าไม่ถึง เช่น พื้นที่นอกเมือง ป่าภูเขา ก็เพิ่มขึ้นจาก 40.5% ในช่วงก่อนควมรวม เป็น 49.3% ในปัจจุบัน

คุณภาพสัญญาณอินเทอร์เน็ตก็มีแนวโน้มแบบเดียวกัน โดยผู้ให้บริการที่มีปัญหาด้านคุณภาพสัญญาณอินเทอร์เน็ต เช่น เน็ตช้า สัญญาณไม่เสถียร จากการใช้ในชีวิตประจำวัน เพิ่มขึ้นจาก 26.6% ในช่วงก่อนควมรวม เป็น 47.8% ในปัจจุบัน ส่วนปัญหาคุณภาพสัญญาณอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ห่างไกลก็เพิ่มขึ้นจาก 41.8% ในช่วงก่อนควมรวม เป็น 58.5% ในปัจจุบัน (ตารางที่ 1)

ทั้งนี้การเปรียบเทียบผลกระทบการควมรวมจากการใช้ 2 แบบสำรวจยังคงมีข้อจำกัด ทั้งจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสำรวจที่จัดทำในปี 2023 ที่มีกลุ่มตัวอย่างน้อยและแตกต่างกับแบบสำรวจที่จัดทำในปี 2025 มากเกินไป รูปแบบคำถามบางคำถามที่มีการวางกรอบไม่เหมือนกันแม้จะถามในประเด็นเดียวกันซึ่งอาจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ไม่คงเส้นคงวา⁹ ดังนั้นแล้วในการติดตามคุณภาพสัญญาณมือถือและอินเทอร์เน็ตมือถือ สิ่งต่อไปควรจะต้องมี

คือตัวเลขคุณภาพสัญญาณแต่ละพื้นที่ที่จัดเก็บโดย กสทช. โดยจะต้องครอบคลุมทั้งก่อนและหลังควบรวมเพื่อให้การประเมินผลกระทบชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ประเภท	การใช้งาน	ก่อนควบรวม	หลังควบรวม (ส.ค. 2023)	หลังควบรวม (มี.ค. 2025)
เสียง	ใช้ในชีวิตประจำวัน	22.8%	13.8%	32.0%
	พื้นที่ห่างไกล	40.5%	26.4%	49.3%
อินเทอร์เน็ต	ใช้ในชีวิตประจำวัน	26.6%	34.5%	47.8%
	พื้นที่ห่างไกล	41.8%	40.2%	58.5%
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		79	87	972

ตารางที่ 3: สัดส่วนผู้ใช้บริการมือถือและอินเทอร์เน็ตมือถือที่เจอปัญหา

ด้านคุณภาพสัญญาณบ่อยครั้งเปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังควบรวม

ที่มา: แบบสำรวจประสบการณ์การใช้โทรศัพท์มือถือของผู้บริโภค

ประจำปี 2023 และ 2025 จัดทำและคำนวณโดย 101 PUB

หมายเหตุ: ผู้ใช้บริการที่มองว่าแพ็กเกจของตนมีปัญหา คือผู้ใช้บริการที่ประเมินว่าแพ็กเกจของตนมีความถี่ของปัญหาตั้งแต่ 3 ขึ้นไป (0 = ไม่เผชิญปัญหาเลย, 5 = เจอปัญหามาก)

ผู้ใช้บริการแต่ละประเภทก็ประสบปัญหาคุณภาพสัญญาณเสียงและอินเทอร์เน็ตไม่เหมือนกัน เช่น สัดส่วนผู้ใช้บริการมือถือของ TRUE ที่เจอปัญหาคุณภาพสัญญาณจะสูงกว่าผู้ให้บริการรายใหญ่อีกเจ้าอย่าง AIS หรือคนที่เดิมทีอยู่นอกพื้นที่เมืองอยู่แล้วก็มักจะเผชิญกับปัญหามากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเมือง หรือหากแบ่งตามภูมิภาคก็จะพบว่าผู้ใช้บริการที่อยู่ภาคกลางและเหนือมักเผชิญปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ห่างไกลมากกว่าผู้ใช้กลุ่มอื่น (ตารางที่ 2)

ประเภท	ประเภทย่อย	ใช้ในชีวิตประจำวัน		ใช้ในพื้นที่ห่างไกล	
		เสียง	อินเทอร์เน็ต	เสียง	อินเทอร์เน็ต
ผู้ให้บริการ	TRUE+DTAC	40.2%	57.9%	63.4%	70.1%
	TRUE	37.7%	57.4%	57.8%	67.5%
	DTAC	43.4%	58.4%	70.4%	73.4%

ประเภท	ประเภทย่อย	ใช้ในชีวิตประจำวัน		ใช้ในพื้นที่ห่างไกล	
		เสียง	อินเทอร์เน็ต	เสียง	อินเทอร์เน็ต
	AIS	22.6%	36.1%	31.1%	44.1%
	อื่นๆ	21.6%	37.3%	47.1%	52.9%
พื้นที่	ในเมือง	28.3%	47.6%	46.1%	58.9%
	นอกเมือง	42.9%	54.3%	53.0%	57.5%
ภูมิภาค	กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล	29.1%	47.6%	45.8%	57.6%
	กลาง	38.9%	50.9%	57.4%	64.8%
	ตะวันออก เฉียงเหนือ	39.3%	53.6%	56.0%	58.3%
	ใต้	33.3%	43.3%	46.7%	50.0%
	เหนือ	36.8%	50.0%	57.4%	69.1%
ค่าบริการ*	Q1 (ถูกที่สุด)	34.1%	48.4%	48.9%	56.0%
	Q2	29.1%	46.1%	51.0%	62.1%
	Q3	30.2%	43.2%	46.9%	57.4%
	Q4	36.6%	50.7%	50.7%	59.0%
	Q5 (แพงที่สุด)	29.2%	49.7%	48.2%	57.4%
รวม		32.0%	47.8%	49.3%	58.5%

ตารางที่ 4: สัดส่วนผู้ใช้บริการมือถือที่เผชิญปัญหาด้านคุณภาพสัญญาณเสียง

และอินเทอร์เน็ตจากการใช้ในชีวิตประจำวันและในพื้นที่ห่างไกล

ที่มา: แบบสำรวจประสบการณ์การใช้โทรศัพท์มือถือของผู้บริโภค

ประจำปี 2025 จัดทำและคำนวณโดย 101 PUB

หมายเหตุ: พื้นที่ห่างไกล เช่น ป่า ภูเขา หรือเกาะ

หมายเหตุ 2: ผู้ใช้บริการที่มองว่าแพ็กเกจของตนมีปัญหา คือผู้ใช้บริการที่ประเมินว่าแพ็กเกจของตนมีความถี่ของ

ปัญหาดังแต่ 3 ขึ้นไป (0 = ไม่เผชิญปัญหาเลย, 5 = เจอปัญหาบ่อยมาก)

หมายเหตุ 3: ปริมณฑลคือจังหวัดปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ นครปฐม และสมุทรสาคร ส่วนพื้นที่เมืองคือ

พื้นที่ในภูมิภาค กทม. และปริมณฑล หรือพื้นที่ในอำเภอเมือง

*หมายเหตุ: ค่าบริการรวมทั้งส่วนของแพ็กเกจหลักและแพ็กเกจเสริม

2.3 ผลกระทบของการควบรวม – การให้บริการหลังการขาย

หนึ่งในปัญหาหลักที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกับ 101 PUB หลายคนชี้ตรงกันคือการให้บริการหลังการขายในปัจจุบันยังไม่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น ระยะเวลาการรอสายเพื่อคุยกับ Call Center การใช้ปัญญาประดิษฐ์มาพูดคุยกับผู้ให้บริการยังไม่ตอบของผู้บริโภค โดยเมื่อพิจารณาความพึงพอใจในการให้บริการหลังการขายโดยเทียบระหว่างแบบสำรวจที่จัดทำในปี 2023 กับปี 2025 จะพบว่าหลังควบรวมสัดส่วนผู้ให้บริการที่เจอปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการหลังการขายเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้การวิเคราะห์ผลกระทบการควบรวมจากการเทียบ 2 แบบสำรวจยังคงมีข้อจำกัดอยู่เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันมาก (ตารางที่ 3)

ประเภท	ก่อนควบรวม	หลังควบรวม (ส.ค. 2023)	หลังควบรวม (มี.ค. 2025)
ศูนย์บริการ	32.9%	21.8%	45.2%
Call Center	32.9%	34.5%	64.4%
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	79	87	ศูนย์บริการ = 965 คน Call Center = 961 คน

ตารางที่ 5: สัดส่วนผู้ให้บริการที่เจอปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการหลังการขาย

เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังควบรวม

ที่มา: แบบสำรวจประสบการณ์การใช้โทรศัพท์มือถือของผู้บริโภคประจำปี 2025

จัดทำและคำนวณโดย 101 PUB

หมายเหตุ: ผู้ใช้บริการที่มองว่าตนเผชิญปัญหา คือผู้ให้บริการที่ประเมินว่าแพ็คเกจของตนมีความถี่ของปัญหาตั้งแต่ 3 ขึ้นไป (0 = สะดวกมาก, 5 = ไม่สะดวกมาก)

นอกจากนั้นปัญหาการให้บริการหลังการขายยังกระจุกตัวอยู่กับผู้ใช้งานกลุ่ม เช่น ผู้ที่ใช้บริการมือถือของ TRUE จะมีสัดส่วนผู้ใช้บริการที่มีปัญหาเกี่ยวกับบริการหลังการขายมากกว่า หรือหากแบ่งกลุ่มตามค่าบริการที่จ่ายแต่ละเดือนก็จะพบว่ากลุ่มผู้ใช้แพ็คเกจมือถือราคาถูกลงจะเผชิญปัญหามากกว่ากลุ่มผู้ใช้แพ็คเกจมือถือราคาแพง (ตารางที่ 4)

ประเภท	ประเภทย่อย	ศูนย์บริการ	Call Center
ผู้ให้บริการ	TRUE+DTAC	53.9%	73.6%
	TRUE	56.6%	76.0%
	DTAC	50.4%	70.6%
	AIS	31.4%	51.8%
	อื่นๆ	65.3%	69.4%
พื้นที่	ในเมือง	44.8%	66.2%
	นอกเมือง	46.3%	59.3%
ภูมิภาค	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	44.2%	65.9%
	กลาง	46.3%	67.6%
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	53.6%	65.1%
	ใต้	39.3%	49.4%
	เหนือ	50.0%	64.7%
ค่าบริการ*	Q1 (ถูกที่สุด 20%)	55.6%	72.9%
	Q2	47.3%	66.2%
	Q3	42.6%	62.3%
	Q4	42.7%	66.4%
	Q5 (แพงที่สุด 20%)	38.5%	54.4%
รวม		45.2%	64.4%

ตารางที่ 6: สัดส่วนผู้ใช้บริการที่เจอปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการ

หลังการขยายเปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังควบรวม

ที่มา: สสำรวจและคำนวณโดย 101 PUB

หมายเหตุ: ผู้ใช้บริการที่มองว่าแพ็คเกจของตนมีปัญหา คือผู้ใช้บริการที่ประเมินว่าแพ็คเกจของตนมีความถี่ของ
ปัญหาตั้งแต่ 3 ขึ้นไป (0 = สะดวกมาก, 5 = ไม่สะดวกมาก)

หมายเหตุ 2: ปริมณฑลคือจังหวัดปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ นครปฐม และสมุทรสาคร ส่วนพื้นที่เมืองคือ
พื้นที่ในภูมิภาค กทม. และปริมณฑล หรือพื้นที่ในอำเภอเมือง

*หมายเหตุ: ค่าบริการรวมทั้งส่วนของแพ็คเกจหลักและแพ็คเกจเสริม

3. มาตรการของ กสทช. และการติดตาม – ตลาดมือถือ

ย้อนกลับไปในวันที่ 1 มีนาคม 2023 ที่บริษัท โทร คอมพิวเตอร์ จำกัด (มหาชน) และบริษัท โทเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) สามารถควบรวมได้สำเร็จ ทาง กสทช. จึงได้กำหนดมาตรการเฉพาะเพื่อ บรรเทาผลกระทบที่เกิดจากการควบรวมธุรกิจต่อตลาดโทรคมนาคม ซึ่งชุดมาตรการเฉพาะที่ผลักดันออกมานั้นมี ทั้งมาตรการควบคุมราคา คุณภาพ การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน การส่งเสริมให้เกิดการลงทุนลดความเหลื่อมล้ำ ดิจิทัล รวมถึงการผลักดันให้ผู้ควบรวมพัฒนานวัตกรรมขึ้นมา

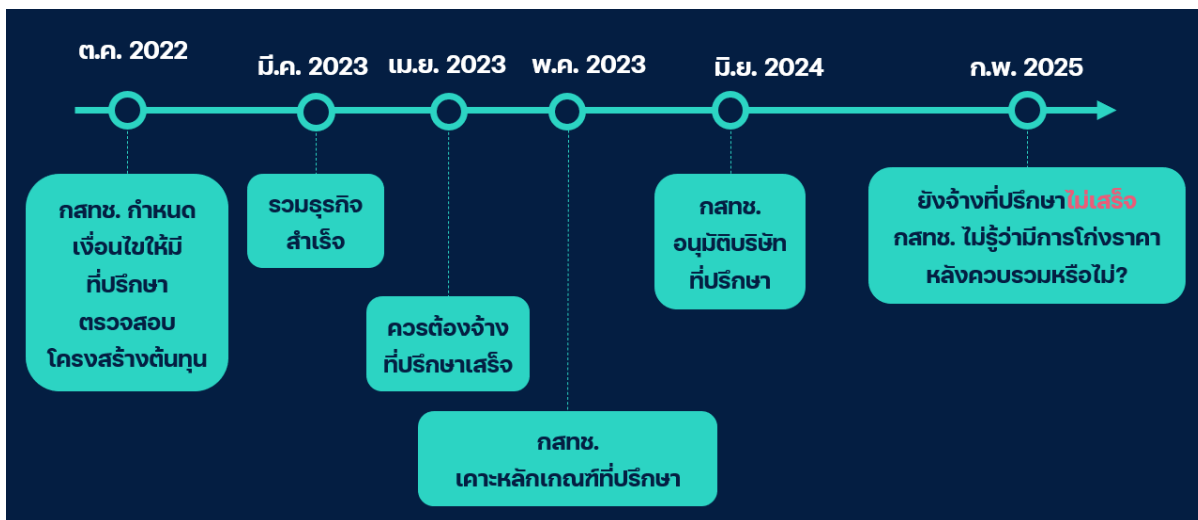
ปัจจุบัน กว่า 2 ปีที่ผ่านมาหลังการประกาศบังคับใช้มาตรการเฉพาะฯ ทางคณะวิจัยจึงขอพาทุกท่านไป สำนวตติดตามการดำเนินงานภายใต้มาตรการเฉพาะเหล่านี้ว่ามีความคืบหน้าอย่างไรบ้าง? สามารถดำเนินการได้ใน ระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่? รวมถึงมาตรการเหล่านี้มีส่วนสำคัญช่วยลดผลกระทบที่เกิดจากการควบรวมได้มาก แ่ไหน?

3.1 มาตรการด้านที่ปรึกษาต้นทุน

เงื่อนไขแรกที่สำคัญที่ทาง กสทช. พยายามจะควบคุมไม่ให้ผู้ควบรวมใช้อำนาจเหนือตลาดยกระดับราคา เอาเปรียบผู้บริโภคโดยกำหนดให้ทางผู้ควบรวมต้อง ‘จัดหาที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญด้านการสอบ ทานข้อมูลโครงสร้างต้นทุน อัตราค่าบริการ หรือข้อมูลต่างๆ ของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศมาไม่ น้อยกว่า 5 ปี เพื่อสอบทานโครงสร้างต้นทุน โครงสร้างอัตราค่าบริการ เพื่อคำนวณหาต้นทุนเฉลี่ย (Average Cost) กับต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal Cost)’ และกำหนดให้ผู้ควบรวม ‘ต้องกำหนดและแสดงอัตราค่าบริการตาม ต้นทุนเฉลี่ยรายบริการ (Average Cost Pricing) คิรราคาตามการใช้งานจริง และต้องไม่มีการกำหนดการซื้อ บริการขั้นต่ำไว้โดยอัตราตามต้นทุนเฉลี่ยรายบริการ (Average Cost Pricing) ให้นำไปใช้กับกรณีค่าบริการ ส่วนเกินที่เกิดขึ้นจากการให้บริการรายการส่งเสริมการขายแบบแยกขายบริการ (Unbundle Package) และการ ส่งเสริมการขายแบบรวมขายบริการ (Bundle Package)’

โดยหลักการแล้วชุดมาตรการนี้ต้องการให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการควบรวมกระจายไปสู่ผู้บริโภค กล่าวคือในฝั่งที่สนับสนุนให้เกิดการควบรวมธุรกิจมองว่าการควบรวมจะทำให้ประสิทธิภาพของธุรกิจสูงขึ้น เนื่องจากการที่ผู้ควบรวมมีความได้เปรียบจากการประหยัดต่อขนาดอันส่งผลให้ต้นทุนต่อหน่วยในการให้บริการ ลดลง¹⁰ ซึ่งการตั้งผู้เชี่ยวชาญมาตรวจสอบโครงสร้างต้นทุนพร้อมการกำหนดให้ผู้ควบรวมต้องกำหนดราคาขายที่ อิงกับโครงสร้างต้นทุน ย่อมมีผลทำให้ราคาค่าบริการที่ผู้บริโภคต้องจ่ายมีแนวโน้มที่จะลดลงไปตามประสิทธิภาพที่ สูงขึ้นของผู้ให้บริการ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าในมาตรการจะระบุไว้ว่าผู้ควบรวมจะต้องจัดหาที่ปรึกษา ให้แล้วเสร็จภายใน 1 เดือนหลังการควบรวม แต่ในปัจจุบันผ่านมา 2 ปี ทางผู้ควบรวมยังไม่ได้ทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาโครงสร้างต้นทุน ๖ ส่งผลให้มาตรการอย่างการกำหนดราคาค่าบริการตามต้นทุนเฉลี่ยรายบริการ (Average Cost Pricing) ยังคงไม่ได้ดำเนินการเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 5: การตั้งที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบโครงสร้างต้นทุน ค่าบริการ กรณีการควบรวม TRUE – DTAC

ที่มา: กสทช. (2023;2024) และ คำชี้แจงของ กสทช. ต่อ คณะกรรมาธิการการพัฒนาศรษฐกิจ

วันที่ 30 มกราคม 2025 รวบรวมโดย 101 PUB

ภายหลังจากการรวมธุรกิจสำเร็จในเดือนมีนาคม 2023 ในอีก 2 เดือนให้หลัง กสทช. ได้เห็นชอบหลักเกณฑ์ในการจ้างที่ปรึกษา¹¹ และใช้เวลาอีก 1 ปีเศษเพื่อดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติที่ปรึกษาที่เหมาะสมและถึงจะค่อยอนุมัติให้ทางผู้ควบรวมสามารถเซ็นสัญญาจ้างที่ปรึกษาที่ผ่านคุณสมบัติได้¹² อย่างไรก็ตามจนถึงช่วงกุมภาพันธ์ 2025 ทางผู้ควบรวมก็ยังไม่ได้ทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา กล่าวได้ว่าผ่านมาจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลากว่า 2 ปีแล้ว (เลยระยะเวลาที่กำหนดอย่างน้อย 1 ปี 11 เดือน) แต่ทาง กสทช. ยังไม่สามารถผลักดันให้ทางผู้ควบรวมดำเนินการจ้างที่ปรึกษาได้ตามมาตรการเฉพาะที่ประกาศไว้

3.2 มาตรการด้านราคา

นอกจากมาตรการจ้างที่ปรึกษาควบคุมให้ราคาค่าบริการอิงกับโครงสร้างต้นทุนแล้ว ทาง กสทช. ได้มีมาตรการอีกชุดหนึ่งที่พยายามควบคุมไม่ให้ค่าบริการในตลาดมือถือเพิ่มสูงขึ้นหลังควบรวม โดยกำหนดให้ ‘อัตราค่าบริการเฉลี่ยลดลงร้อยละ 12 โดยใช้วิธีการเฉลี่ยราคาใหม่ด้วยการถ่วงน้ำหนักตามจำนวนผู้ใช้บริการในแต่ละรายการส่งเสริมการขาย (weighted average) ภายใน 90 วันหลังจกมีการรวมธุรกิจ’

อย่างไรก็ตามมาตรการกำหนดให้ราคาค่าบริการเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักลดลงร้อยละ 12 ก็ไม่ได้ถูกบังคับใช้ได้ทันภายใน 90 วัน เนื่องจากทางที่ประชุม กสทช. ยังไม่ได้กำหนดเกณฑ์ที่แน่นอนว่าการคำนวณค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักควรใช้วิธีการคำนวณแบบใด¹³ โดยทางสำนักงาน กสทช. ได้เสนอวิธีการคำนวณแบบถ่วงน้ำหนักให้ทางที่ประชุม กสทช. ลงมติ เป็น 2 วิธีการคำนวณ วิธีแรกคำนวณหาราคาเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามผู้ใช้แพ็คเกจ โดยหาเป็นบาทต่อนาทีการโทร ราคาต่อ SMS ต่อ MMS และราคาอินเทอร์เน็ตต่อเมกะไบต์ โดยไม่อนุญาตให้นำปริมาณอินเทอร์เน็ตฟรีมาคำนวณร่วม วิธีที่สองคล้ายกับวิธีแรกแต่อนุญาตให้นำปริมาณอินเทอร์เน็ตฟรีมาคำนวณร่วม¹⁴ ซึ่งทั้ง 2 วิธีนี้กำลังอยู่ในขั้นตอนการเสนอต่อที่ประชุม กสทช.

เมื่อไม่มีวิธีการคำนวณเพื่อบังคับใช้มาตรการให้แน่ชัด ทาง กสทช. จึงพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของราคาในตลาดมือถือผ่านการคำนวณค่าบริการเฉลี่ยอย่างง่าย (simple average) ซึ่งทาง กสทช. ได้รายงานว่าค่าบริการต่อเลขหมายก่อน-หลังควรวรรณไม่เปลี่ยนแปลง คือ 215 บาท/เลขหมาย/เดือน แต่เมื่อ กสทช. คำนวณราคาโทรศัพท์/นาทีที่จะพบว่าลดลงจาก 0.48 บาท/นาที เหลือ 0.41 บาท/นาที หรือราคาลดลง 14.6% จากก่อนควรวรรณ ส่วนราคาอินเทอร์เน็ตมือถือก็ลดลงจาก 0.10 บาท/MB เหลือ 0.08 บาท/MB หรือราคาลดลง 20.0% จากก่อนควรวรรณ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ควบคุมราคาของ กสทช. ที่กำหนดไว้ว่าราคา/นาทีและราคา/MB ต้องไม่เกิน 0.6 บาท/นาที และ 0.16 บาท/MB ตามลำดับ จากเกณฑ์ที่ กสทช. ตั้งจะเห็นว่า กสทช. มุ่งเน้นกำกับราคาผ่านราคา/นาทีและราคา/MB เป็นหลัก¹⁵

อย่างไรก็ตาม วิธีการคำนวณค่าบริการเฉลี่ยอย่างง่าย (simple average) ของ กสทช. อาจมีข้อบกพร่องเนื่องจาก

- 1) ข้อมูลแพ็คเกจที่นำมาหาค่าเฉลี่ยอาจรวม ‘โปรลับ’ ซึ่งเป็นแพ็คเกจราคาถูกแต่ผู้บริโภคเข้าถึงยากเข้ามาด้วย
- 2) การคำนวณค่าเฉลี่ยยังเป็นค่าเฉลี่ยแบบง่ายซึ่งให้น้ำหนักการพิจารณาแต่ละแพ็คเกจเท่าๆ กันโดยไม่คำนึงถึงบริบทของจำนวนผู้ใช้แต่ละแพ็คเกจ

ความผิดพลาดทั้งสองส่วนนี้ทำให้โปรลับซึ่งมีผู้ใช้น้อยถูกให้น้ำหนักในการคำนวณมากเกินไป ในขณะที่แพ็คเกจที่คนใช้เยอะและหาซื้อได้ทั่วไปซึ่งมีราคาแพงกว่าโปรลับก็กลับถูกให้น้ำหนักในการคำนวณค่าเฉลี่ยน้อยเกินไป สุดท้ายตัวเลขค่าโทร/นาทีและค่าเน็ต/MB แต่ละแพ็คเกจเฉลี่ยที่ กสทช. ชี้แจงต่อ กมธ. จึงต่ำกว่าความเป็นจริง ไม่สะท้อนผลกระทบของการควรวรรณมากพอ

กล่าวโดยสรุป มาตรการอัตราค่าบริการเฉลี่ยลดลงร้อยละ 12 ก็ยังไม่ได้ถูกบังคับใช้ ในขณะที่ทาง กสทช. ใช้สูตรการคำนวณอย่างง่ายทำให้ กสทช. เห็นว่าค่าบริการมือถือมีแนวโน้มลดลงมากกว่าร้อยละ 12 ซึ่ง สูตรการคำนวณอย่างง่ายของ กสทช. มีปัญหาที่ไม่สะท้อนสภาพการเปลี่ยนแปลงของราคาที่เกิดขึ้นจริง

3.3 มาตรการด้านคุณภาพ

นอกจากเรื่องราคาแล้ว การควบรวมธุรกิจยังส่งผลให้เกิดข้อกังวลในด้านคุณภาพสัญญาณด้วย กล่าวคือผู้ควบรวมอาจจะถอนเสาสัญญาณในบางพื้นที่ออกเพื่อลดต้นทุนการบริหารจัดการ โดยเฉพาะพื้นที่ที่เดิมก่อนควบรวมทั้งสองธุรกิจไปติดตั้งเสาสัญญาณในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งหากผู้ควบรวมเอาเสาสัญญาณในพื้นที่ซ้ำกันออก จะส่งผลให้ผู้ใช้บริการจากบริษัทที่ควบรวมกันทั้งสองเจ้าต้องแย่งสัญญาณกันจากเสาสัญญาณต้นเดียวและเกิดปัญหาคุณภาพสัญญาณไม่เสถียรตามมา

ทาง กสทช. เองก็ตระหนักในข้อกังวลนี้จึงได้วางมาตรการให้ ‘บริษัท TUC และบริษัท DTN จะต้องไม่ลดคงจำนวนระบบสื่อสารสัญญาณ (cell sites) ของทั้งสองบริษัทลงจากเดิมเพื่อรักษาคุณภาพและมาตรฐานของบริการที่ให้ประชาชนได้รับให้ไม่ต่ำไปกว่าเดิม และจะต้องรักษาคุณภาพและมาตรฐานของบริการตามประกาศ กสทช. เรื่อง มาตรฐานของคุณภาพการให้บริการโทรคมนาคมอย่างเคร่งครัด’

ในการดำเนินการตามมาตรการ ทาง กสทช. ได้ไปวัดคุณภาพสัญญาณไตรมาสละภาค ภาคละ 5 จังหวัด จังหวัดละ 1 อำเภอ โดยวัดคุณภาพสัญญาณทั้งบริษัทผู้ควบรวมและบริษัทคู่แข่ง ซึ่งพบว่าคุณภาพสัญญาณเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้¹⁶

	นครราชสีมา	ขอนแก่น	สงขลา	ภูเก็ต	ชลบุรี	อยุธยา
ความเร็ว ดาวเทียม 5G เมกะบิต ต่อวินาที	20.81	17.71	32.71	24.6	44.44	31.17

ตารางที่ 7: ผลการตรวจวัดคุณภาพสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่จัดทำโดย กสทช.

ที่มา: คำชี้แจงของ กสทช. ต่อ คณะกรรมาธิการการพัฒนาศรษฐกิจ วันที่ 30 มกราคม 2025

อย่างไรก็ตาม การตรวจวัดคุณภาพสัญญาณด้วยวิธีดังกล่าวมีข้อจำกัด กล่าวคือการตรวจวัดคุณภาพโทรคมนาคม ส่งผลให้ข้อมูลในแต่ละพื้นที่ไม่ต่อเนื่องกัน ไม่สามารถบอกได้ว่าคุณภาพสัญญาณในแต่ละพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรระหว่างก่อนและหลังการควมรวม การควมรวมทำให้คุณภาพสัญญาณในพื้นที่ไหนสูงขึ้นหรือลดลง ซึ่งอาจไม่สามารถบอกได้ว่าทางผู้ควมรวมสามารถดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดให้ ‘คุณภาพและมาตรฐานของการบริการที่ประชาชนได้รับไม่ต่ำกว่าเดิม’ ได้จริงหรือไม่

นอกจากนี้ ทางผู้ควมรวมอาจจะลดจำนวนพนักงานให้บริการรวมถึงสาขาให้บริการหลังการขาย ส่งผลให้ผู้ใช้บริการไม่ได้รับการบริการที่ทันท่วงที ทาง กสทช. จึงกำหนดมาตรการ ‘รักษาคุณภาพการให้บริการ เพื่อให้คุณภาพในการให้บริการต่อผู้ใช้บริการไม่ด้อยไปกว่าเดิม เช่น จำนวนเจ้าหน้าที่ และพนักงานรักษาสาย (Call center) ที่เพียงพอ’ ซึ่งความคืบหน้าของมาตรการนี้ยังอยู่ในระหว่างการตรวจสอบว่าผู้ให้บริการได้ปฏิบัติไปตามมาตรฐานหรือไม่

3.4 มาตรการด้านความเหลื่อมล้ำดิจิทัล

นอกจากมาตรการในด้านการกำกับผลกระทบจากการควมรวมแล้ว กสทช. เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงดิจิทัล (Digital Divide) จึงได้เสนอมาตรการเฉพาะที่หวังจะให้ผู้ควมรวมไม่มองข้ามการพัฒนาให้คนในประเทศสามารถเข้าถึงบริการสัญญาณโทรศัพท์ที่มีคุณภาพได้ โดยได้กำหนดให้ ‘ผู้ควมรวมต้องมีรายการส่งเสริมการขายในราคาต่ำเป็นพิเศษสำหรับผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสในสังคม และต้องประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมายทราบเรื่อง’

ในที่ประชุม กสทช. ในวันที่ 14 มกราคม 2025 มีมติเห็นชอบการจัดให้มีรายการส่งเสริมการขายในราคาต่ำเป็นพิเศษสำหรับผู้มีรายได้น้อย และผู้ด้อยโอกาสในสังคม และมอบหมายให้ TRUE เร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสได้รับทราบอย่างทั่วถึง¹⁷

ซึ่งทาง TRUE ก็ได้ออกแพ็คเกจเสริมแบบเติมเงิน¹⁸ ที่ผู้ที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือบัตรประจำตัวผู้พิการเท่านั้นจะมีสิทธิสมัครได้ โดยมีให้เลือก 2 แพ็คเกจ แพ็คเกจแรกให้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสุดเป็นจำนวน 10GB

ใช้ได้ 30 วัน ในราคา 66 บาท (แพ็คเกจอินเทอร์เน็ตที่ถูกที่สุดสำหรับ 30 วันคือ 280 บาท ได้เน็ตความเร็ว 15 Mbps จำนวน 30GB) แพ็คเกจสองให้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสุดเป็นจำนวน 8GB และโทรฟรีทุกเครือข่าย 100 นาที ใช้ได้ 30 วันในราคา 66 บาท

อีกมาตรการที่ทาง กสทช. กำหนดให้ทางผู้ควรวรมมีบทบาทลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต คือ ‘โครงข่ายโทรคมนาคมเพื่อการประกอบกิจการด้วยเทคโนโลยี 5G ครอบคลุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศภายใน 3 ปี และร้อยละ 90 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ ภายใน 5 ปี นับจากวันที่รวมธุรกิจ’

ในปัจจุบันยังเหลือเวลาอีก 1 ปีที่ทาง กสทช. ต้องกำกับให้ผู้ให้บริการต้องขยายโครงข่าย 5G ให้ครอบคลุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของจำนวนประชากร โดยในปัจจุบันโครงข่าย 5G สามารถครอบคลุมประชากรได้อย่างน้อยร้อยละ 70 ของจำนวนประชากรแล้ว ซึ่งทาง กสทช. มีแนวทางที่จะกำกับให้ผู้ให้บริการแต่ละรายต้องเผยแพร่พื้นที่ที่สัญญาณ 5G ของแต่ละค่ายครอบคลุม โดยคาดหวังว่าการเปิดเผยข้อมูลจะทำให้เกิดการแข่งขันแต่ละค่ายในการขยายโครงข่าย 5G ให้ครอบคลุมพื้นที่ให้มากที่สุดเพื่อดึงดูดให้ลูกค้ามาใช้บริการของค่ายตน

ทั้งนี้ กสทช. อาจยังมีช่องว่างในการเพิ่มสัดส่วนความครอบคลุมสัญญาณ 5G ของผู้ควรวรมเพิ่มได้อีก เช่น กรณีการควรวรมระหว่าง T-Mobile กับ Sprint ที่ได้ตกลงกับหน่วยงานกำกับดูแลของสหรัฐอเมริกาว่าจะขยายโครงข่าย 5G ให้ครอบคลุมประชากร 97% ใน 3 ปี และ 99% ใน 5 ปี¹⁹ นอกจากนั้นแล้ว กสทช. อาจต้องพิจารณากำหนดสัดส่วนเพิ่มเติมสำหรับพื้นที่ชนบทเพิ่มเติมด้วยเพื่อยืนยันว่ามาตรการเฉพาะของ กสทช. จะลดความเหลื่อมทางดิจิทัลได้จริง

3.5 มาตรการด้านการส่งเสริมการแข่งขัน

ภายหลังการควรวรมระหว่าง TRUE และ DTAC ส่งผลให้จำนวนผู้ให้บริการที่แข่งขันหลักๆ ลดลงจาก 3 เจ้าเหลือ 2 เจ้า และทำให้ดัชนีการกระจุกตัวของธุรกิจสูงขึ้น²⁰ ความจำเป็นที่จะต้องเร่งผลักดันให้มีธุรกิจเจ้าใหม่ที่เติบโตขึ้นมาแข่งกับ 2 เจ้าหลักได้จึงเป็นวาระสำคัญลำดับต้นๆ ของผู้กำกับดูแลการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม

ทาง กสทช. จึงได้กำหนดให้ ‘ผู้ควรวรมจะต้องจัดให้มีบริการโครงข่ายโทรคมนาคมโดยมีขนาดความจุ (capacity) อย่างน้อย 20% ของโครงข่ายโทรคมนาคมทั้งหมดของตนเองให้แก่ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันกับผู้ควรวรมเมื่อมีคำขอรับบริการ พร้อมทั้งมีการกำหนดเพดานราคาค่าตอบแทนที่ผู้ควรวรมสามารถคิดค่าต่อผู้เข้าใช้โครงข่ายเพื่อความเป็นธรรม’

อย่างไรก็ตามการใช้บริการโครงข่าย MVNO ยังไม่ได้เกิดขึ้นจริง โดยความคืบหน้าของมาตรการดังกล่าวอยู่ในระดับที่ทาง กสทช. กำลังตรวจสอบข้อเสนอการให้บริการโทรคมนาคมซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้โครงข่ายโทรคมนาคม ของ กสทช.

3.6 มาตรการนวัตกรรม

สุดท้ายนี้ ทาง กสทช. ได้กำหนดให้ทางผู้ควบรวม ‘เสนอแผนนวัตกรรมที่เป็นรูปธรรม’ ภายใน 60 วัน หลังการควบรวมและเริ่มดำเนินการภายใน 1 ปี โดยหวังว่าการควบรวมธุรกิจอาจก่อให้เกิดการลงทุนพัฒนา นวัตกรรมที่จะส่งผลให้ผู้บริโภคมีบริการในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ทางที่ประชุม กสทช. ได้พิจารณาแผนการพัฒนานวัตกรรมของทางบริษัทผู้ควบรวมแล้ว พบว่าเป็นแผนการพัฒนานวัตกรรมที่ได้จัดทำไปเป็นปกติอยู่แล้วแม้จะไม่มี การควบรวม ไม่ได้เป็นไปตามมาตรการ เฉพาะของ กสทช. รวมถึงรายละเอียดบางส่วนก็ยังไม่ชัดเจน เช่น แผนการระดมทุนเพื่อสนับสนุนระบบนิเวศของ สตาร์ทอัพมูลค่า 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (หรือเกือบ 7,000 ล้านบาท) ทาง กสทช. จึงไม่อนุมัติแผน และให้ทางผู้ ควบรวมจัดทำแผนพัฒนานวัตกรรมฉบับใหม่ที่มีรายละเอียด แผนงาน ประเด็น และงบประมาณที่ใช้อย่างชัดเจน และต้องเป็นนวัตกรรมที่เกิดภายหลังการควบรวมธุรกิจ²¹

กลุ่ม มาตรการ	มาตรการ	ความคืบหน้า
มาตรการ ด้านที่ ปรึกษา ต้นทุน	- มาตรการ ‘จัดหาที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญด้านการสอบทานข้อมูล โครงสร้างต้นทุน อัตราค่าบริการ เพื่อสอบทาน โครงสร้างต้นทุน โครงสร้างอัตราค่าบริการ และ เพื่อคำนวณหาต้นทุนเฉลี่ย (Average Cost) และต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal Cost)’ - มาตรการ ‘ทางผู้ควบรวมได้นำส่งข้อมูลราย เดือนเพื่อให้ทาง กสทช. ใช้ตรวจสอบโครงสร้าง ต้นทุน โครงสร้างอัตราค่าบริการ และนำมา คำนวณหาต้นทุนเฉลี่ย (Average Cost) และ ต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal Cost) ทุก 3 เดือน’ - มาตรการ ‘ต้องมีการกำหนดและแสดงอัตรา ค่าบริการ โทรศัพท์เคลื่อนที่แยกตามรายบริการ (Unbundle) หรือการส่งเสริมการขายแบบ แยก รายบริการ (Unbundle Package) เพื่อให้ ผู้ใช้บริการปลายทางได้ทราบก่อน โดยให้ กำหนดอัตราค่าบริการตามต้นทุนเฉลี่ยราย	ในปัจจุบันทาง กสทช. ได้อนุมัติให้ผู้ควบ รวมสามารถจัดจ้างที่ปรึกษาฯ ที่ยื่น ข้อเสนอเข้ามาได้ แต่ในปัจจุบันทางผู้ควบ รวมยังไม่ได้ทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาฯ (ล่าช้ากว่ากำหนด)

กลุ่ม มาตรการ	มาตรการ	ความคืบหน้า
	บริการ (Average Cost Pricing) คิตรราคา ตามที่มีการใช้งานจริง และต้องไม่มีการ กำหนดการซื้อบริการขั้นต่ำไว้ ซึ่งครอบคลุมถึงค่าบริการส่วนเกินด้วย'	
มาตรการ ด้านราคา	● 'อัตราค่าบริการเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average Cost) สามารถลดลง 12% เป็นเวลา 5 ปี'	อยู่ในขั้นตอนการรอมติของคณะกรรมการฯ ในการอนุมัติสูตรการคำนวณค่าบริการเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก (ล่าช้ากว่ากำหนด)
มาตรการ ด้านคุณภาพ	● มาตรการ 'คุณภาพของสัญญาณในการให้บริการของผู้ควบรวมจะต้องไม่ลด คงจำนวนระบบสื่อสารสัญญาณ (cell sites) ลงจากเดิม และจะต้องรักษาคุณภาพและมาตรฐานของบริการตามประกาศ กสทช. เรื่องมาตรฐานของคุณภาพการให้บริการโทรคมนาคมอย่างเคร่งครัด'	กสทช. มีการวัดคุณภาพของสัญญาณไตรมาสละ 1 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 2 จังหวัด พบว่าผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ทาง กสทช. กำหนด
	● มาตรการ 'รักษาคุณภาพการให้บริการ เพื่อให้คุณภาพในการให้บริการต่อผู้ใช้บริการไม่ด้อยไปกว่าเดิม เช่น จำนวนเจ้าหน้าที่ และพนักงานรับสาย (Call center) ที่เพียงพอ'	อยู่ระหว่างการตรวจสอบ
มาตรการ ด้านความ เหลื่อมล้ำ ดิจิทัล	● มาตรการ 'ผู้ควบรวมต้องมีรายการส่งเสริมการขายในราคาต่ำเป็นพิเศษสำหรับผู้มีรายได้น้อย และผู้ด้อยโอกาสในสังคม และต้องประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมายทราบเรื่อง'	กสทช. มีมติเห็นชอบให้ทางผู้ควบรวมจัดรายการส่งเสริมการขายราคาต่ำพิเศษสำหรับผู้มีรายได้น้อย และผู้พิการ
	● 'โครงข่ายโทรคมนาคม 5G ครอบคลุมไม่น้อยกว่า 85% ของจำนวนประชากร ภายใน 3 ปี และครอบคลุมไม่น้อยกว่า 90% ภายใน 5 ปี หลังควบรวม' ความคืบหน้าของมาตรการนี้เป็นอย่างไร	ปัจจุบันครอบคลุมประมาณ 70% แล้ว (ยังไม่ครบกำหนด)

กลุ่ม มาตรการ	มาตรการ	ความคืบหน้า
มาตรการ ส่งเสริมการ แข่งขัน	● มาตรการที่ ‘ผู้ควบรวมจะต้องให้ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นเข้าใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของตนเองในการประกอบกิจการโทรคมนาคม และจะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของ กสทช. อย่างเคร่งครัด’ ● มาตรการที่ ‘ผู้ควบรวมต้องให้สิทธิ ผู้ได้รับใบอนุญาต MVNO ใช้บริการ โดยไม่กำหนดเพดานขั้นต่ำ มีอัตราค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่ทาง กสทช. กำหนดไว้ และต้องจัดสรรอย่างน้อย 20% ของความจุของโครงข่ายโทรคมนาคมทั้งหมดให้แก่ผู้ให้บริการที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ควบรวม’	สำนักงานกำลังตรวจสอบข้อเสนอจากทางบริษัท ก่อนส่งให้ที่ประชุมของ กสทช.
มาตรการ นวัตกรรม	● มาตรการ ‘เสนอแผนการพัฒนานวัตกรรมที่เป็นรูปธรรม’	ทาง กสทช. ไม่รับรองแผนนวัตกรรมของผู้ควบรวม และกำลังส่งให้ทางผู้ควบรวมจัดทำเสนอแผนใหม่ (ล่าช้ากว่ากำหนด)

ตารางที่ 8: สรุปมาตรการเฉพาะต่อการนิการควบรวม TRUE – DTAC และความคืบหน้า

ที่มา: กสทช. รายงานต่อ กมธ.การพัฒนาเศรษฐกิจ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2025 และ 10 เมษายน 2025, และ กสทช. (2024) รวบรวมและสรุปโดย 101 PUB

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่ามาตรการควบคุมผลกระทบที่เกิดจากการควบรวมหลายมาตรการดำเนินการล่าช้ากว่ากำหนด ส่งผลให้ กสทช. ยังไม่สามารถกำกับคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างที่ควรจะเป็น

ทั้งมาตรการควบคุมราคาค่าบริการที่ยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ ส่งผลให้ผู้บริโภคเผชิญกับสถานการณ์ที่ค่าบริการเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในกรณีแพ็คเกจแบบเติมเงิน ในขณะที่มาตรการควบคุมคุณภาพสัญญาณก็อาจสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพสัญญาณระหว่างก่อนและหลังการควบรวมได้ กสทช. จึงอาจจะไม่ได้กำกับให้คุณภาพสัญญาณไม่ลดลงหลังควบรวมได้ มีผลให้ผู้ใช้บริการของผู้ควบรวมไม่พอใจต่อคุณภาพสัญญาณมากกว่าผู้ให้บริการของคู่แข่ง ส่วนมาตรการควบคุมคุณภาพการให้บริการต่อผู้ให้บริการยังอยู่ในระหว่าง

การตรวจสอบ ไม่สะท้อนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่สัดส่วนของผู้ใช้บริการเผชิญกับการให้บริการของศูนย์บริการ และพนักงาน Call Center ที่ไม่ทันท่วงทีมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ มาตรการอื่นๆ ที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคในภาพรวมโดยตรงก็ยังไม่มีความคืบหน้ามากนัก เช่น มาตรการที่ให้ผู้ควรวรรณขยายสัญญาณ 5G ให้ครอบคลุมประชากร 85% ในปีหน้า มาตรการส่งเสริมการแข่งขันที่ยังขาดรูปธรรม รวมถึงมาตรการนวัตกรรมที่ผู้ควรวรรณยังไม่ได้ผลักดันนวัตกรรมที่เหมาะสมเมื่อเกินกรอบระยะเวลาไปแล้ว

4. ข้อเสนอแนะมาตรการควรวรรณมือถือ

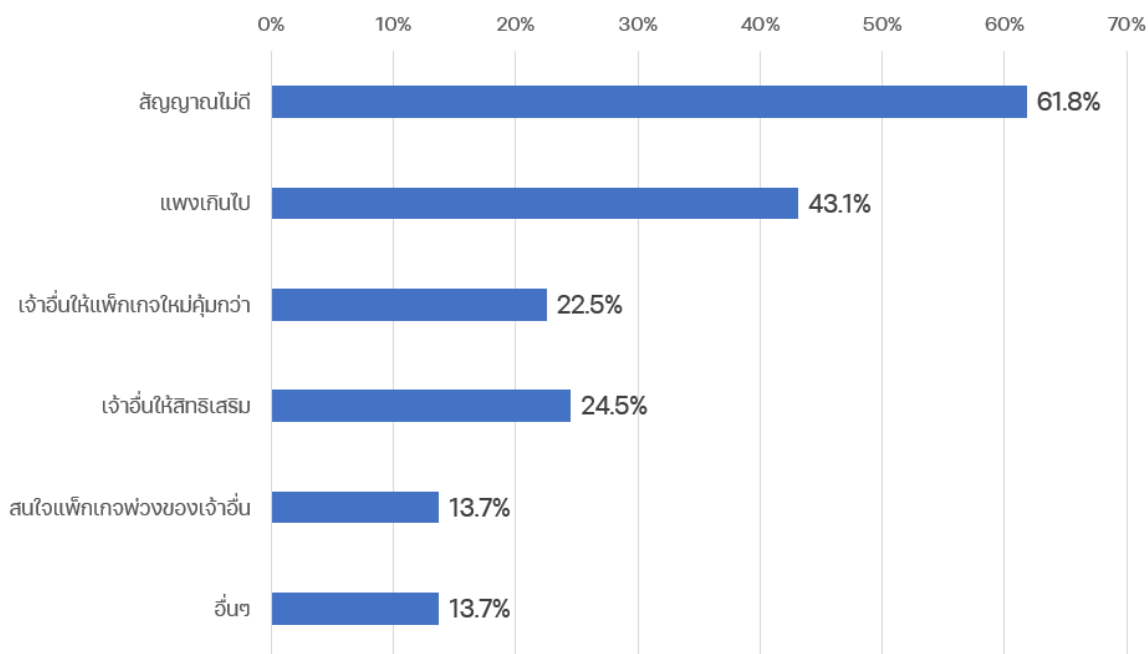
มาตรการ	ข้อเสนอแนะ
มาตรการด้านที่ปรึกษาต้นทุน	ทาง กสทช. ควรจะดำเนินการให้มาตรการเกิดขึ้นเร็วที่สุดที่เป็นไปได้ หากการจัดจ้างที่ปรึกษาของผู้ควรวรรณเป็นไปอย่างล่าช้า กสทช. เองก็ควรใช้อำนาจที่มีเพื่อทำให้การตรวจสอบโครงสร้างต้นทุนหลังควรวรรณเกิดขึ้นให้เร็วที่สุด
มาตรการด้านราคา	กสทช. ควรกำหนดสูตรการคำนวณโดยเร็ว และเมื่อ กสทช. มีมติเลือกวิธีคำนวณค่าบริการเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักแล้ว กสทช. ควรต้องเปิดเผยกระบวนการติดตามค่าบริการอย่างครบถ้วน ทั้งที่มาของข้อมูล เปรียบเทียบค่าบริการเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในช่วงเวลาใด แล้วสูตรคำนวณใช้แบบใด เพื่อให้สาธารณะช่วยตรวจสอบว่าสูตรดังกล่าวเหมาะสมใช้ประเมินภาระที่ผู้บริโภคแบกรับจริงหรือไม่
มาตรการด้านคุณภาพ	ทาง กสทช. ควรมีวิธีตรวจวัดการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพสัญญาณในแต่ละพื้นที่ด้วย เช่น ตรวจวัดในพื้นที่เดิมในทุกครึ่งปี (หรือทุกปี) พร้อมทั้งทำรายงานสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการควบคู่เพื่อประเมินว่าพื้นที่ใดที่มีปัญหาคุณภาพสัญญาณ แล้วปัญหานี้เป็นผลจากการควรวรรณหรือไม่? ในด้านของการวัดคุณภาพบริการหลังการขาย (เช่น พนักงานรับสาย) นอกจาก กสทช. จะเปิดช่องทางให้ผู้ใช้บริการร้องเรียนแล้ว ทาง กสทช. ก็ควรดำเนินการเชิงรุกจัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้วย

มาตรการ	ข้อเสนอแนะ
มาตรการด้านความเหลื่อมล้ำดิจิทัล	แม้ปัจจุบันผู้ควรวางแผนจะมีแพ็คเกจเสริมเพื่อผู้เปราะบางแล้วโดยจะต้องใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือบัตรประจำตัวผู้พิการเป็นหลักฐานรับรองความเปราะบาง แต่ปัจจุบันยังคงมีผู้ใดก็ตามที่แพ็คเกจดังกล่าวอาจจะเข้าไม่ถึงผู้มีรายได้น้อยจำนวนหนึ่งที่ตกหล่นไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ²² รวมถึงผู้พิการบางกลุ่มที่ตกหล่นไม่ได้รับบัตรผู้พิการ²³ ทำให้สุดท้ายแล้วผู้ตกหล่นเหล่านี้ก็ไม่สามารถเข้าถึงแพ็คเกจเสริมของผู้ควรวางแผนอยู่ดี กสทช. จึงควรหารือกับผู้ควรวางแผนเพิ่มเติมว่าจะมีวิธีใดอีกบ้างที่จะช่วยให้ผู้ตกหล่นจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือบัตรผู้พิการสามารถเข้าถึงแพ็คเกจเสริมได้ ส่วนเรื่องการขยายสัญญาณ 5G ให้ครอบคลุม ทาง กสทช. ควรจะวางแผนร่วมกับผู้ควรวางแผนกำหนดพื้นที่เป้าหมายที่เหมาะสม (พื้นที่เร่งด่วนที่ควรขยายสัญญาณ 5G ไปให้ถึง) ที่จะกำหนดให้ผู้ควรวางแผนลงทุนสัญญาณ 5G ในบริเวณดังกล่าวเพื่อเพิ่มความครอบคลุมของสัญญาณให้ครบ 85% ภายใน 3 ปี โดยควรกำหนดไทม์ไลน์การขยายสัญญาณในแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจน
มาตรการส่งเสริมการแข่งขัน	การกำหนดเกณฑ์ความจุของ กสทช. ไม่ได้ตอบโจทย์การเพิ่มการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม แต่มุ่งเน้นไปที่การคุ้มครอง MVNO ไม่ให้สูญเสียความสามารถการแข่งขันจากการเช่าโครงข่ายเสียมากกว่า ดังนั้น กสทช. ควรจะมีมาตรการส่งเสริมให้เกิดผู้ให้บริการรายใหม่ด้วยเพื่อตอบสนองเป้าหมายของ กสทช. ในการส่งเสริมการแข่งขันตลาดโทรคมนาคมให้ดียิ่งขึ้น
มาตรการนวัตกรรม	กสทช. ควรจะกำหนดกรอบระยะเวลาในการจัดทำแผนนวัตกรรมด้วย เช่น ภายใน 6 เดือน

5. สถานการณ์ของอินเทอร์เน็ตบ้านหลังควบรวม AIS-3BB

สถานการณ์ของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านมีแนวโน้มคล้ายกับสถานการณ์ของผู้ใช้บริการมือถือ กล่าวคือ ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่ไม่ได้ประโยชน์จากการควบรวมมากนัก โดยผู้ให้บริการค่อนข้างไม่พึงพอใจต่อแพ็คเกจที่ตนเองใช้อยู่

จากการสำรวจผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้าน พบว่าในผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านเกือบ 30% อยากเปลี่ยนผู้ให้บริการ ด้านสาเหตุของการย้ายค่ายนั้นคล้ายกับกรณีมือถืออย่างมาก เพราะปัจจัยหลักที่ทำให้เปลี่ยนผู้ให้บริการคือความไม่พึงพอใจในแพ็คเกจเดิมมากกว่าจะถูกจูงใจจากผู้ให้บริการรายอื่น โดยกว่า 61.8% ของกลุ่มผู้ที่ยอยากเปลี่ยนผู้ให้บริการมองว่าแพ็คเกจเดิมของตนมีคุณภาพสัญญาณที่ไม่ดี, 43.1% มองว่าแพ็คเกจของตนแพงเกินไป ส่วนปัจจัยด้านการจูงใจจากผู้ให้บริการรายอื่นทั้งจูงใจด้วยแพ็คเกจอินเทอร์เน็ตบ้าน สิทธิประโยชน์เสริม (เช่น Mesh WiFi) หรือแพ็คเกจพ่วงมือถือ-อินเทอร์เน็ตบ้านนั้นไม่ได้มีผลเท่ากับความไม่พึงพอใจจากแพ็คเกจเดิม (22.5% สนใจแพ็คเกจของผู้ให้บริการรายอื่นซึ่งได้ปริมาณการโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ตมากกว่า, 24.5% ถูกเสนอสิทธิประโยชน์เพิ่มเติม เช่น สตริมมิ่ง จากผู้ให้บริการรายอื่น และ 13.7% สนใจแพ็คเกจพ่วงบริการมือถือ-อินเทอร์เน็ตบ้านจากผู้ให้บริการรายอื่น)

ภาพที่ 6: สาเหตุของความต้องการเปลี่ยนแพ็คเกจหรือเปลี่ยนผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้าน

ที่มา: แบบสำรวจประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตบ้านของผู้บริโภคประจำปี 2025 จัดทำและคำนวณโดย 101

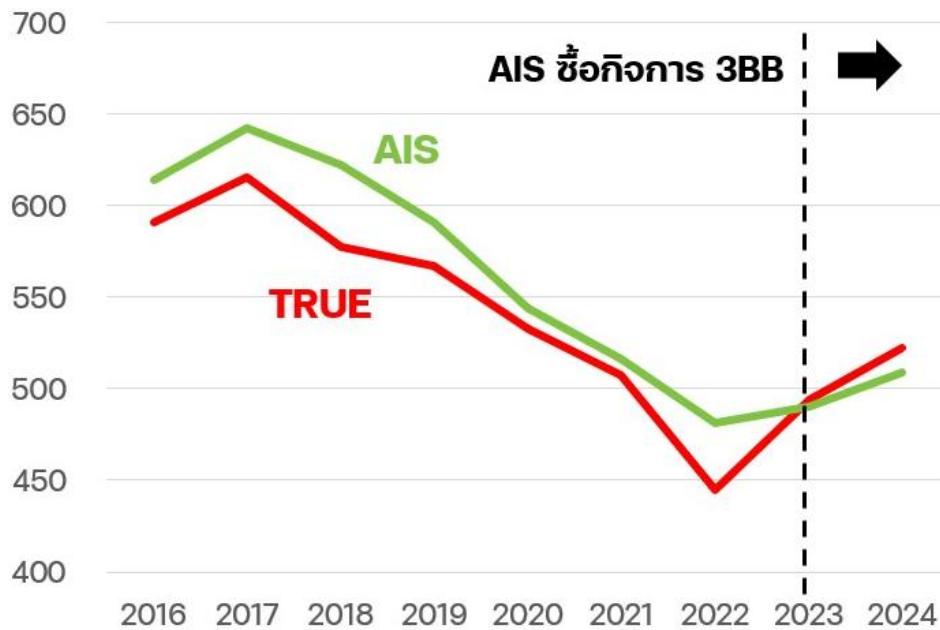
PUB

เมื่อแบ่งผู้ใช้บริการมือถือตามผู้ให้บริการ จะพบว่าผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านของ TRUE มีสัดส่วนผู้ที่อยากเปลี่ยนผู้ให้บริการสูงกว่า 50% ซึ่งสูงกว่าผู้ใช้บริการ AIS และ 3BB เป็นอย่างมาก สาเหตุของความต้องการเปลี่ยนผู้ให้บริการของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านคล้ายกับกับสาเหตุของผู้ใช้บริการมือถือ เพราะต้องเผชิญปัญหาทั้งค่าบริการที่แพงเกินไป คุณภาพสัญญาณที่ไม่ดี

5.1 ผลกระทบการควมรวมต่อค่าบริการอินเทอร์เน็ตบ้าน

หากย้อนกลับไปในอดีต ARPU บริการเน็ตบ้านของทั้ง 2 ค่ายมีแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกับบริการมือถือ ซึ่งสอดคล้องกับการแข่งขันการให้บริการเน็ตบ้านของผู้ให้บริการแต่ละรายที่เพิ่มมากขึ้น

แต่ด้านผลกระทบของการควมรวม AIS – 3BB นั้นแตกต่างกับการควมรวม TRUE – DTAC เนื่องจากค่าบริการเน็ตบ้านปรับตัวตั้งแต่ปลายปี 2022 ซึ่งเป็นช่วงหลังประกาศควมรวม AIS – 3BB สู่สาธารณะ และยังไม่ได้รับอนุญาตให้ควมรวมกิจการจาก กสทช. ดังนั้นแล้วถ้าหากเรากำหนดให้ ARPU เน็ตบ้านก่อนควมรวมคือไตรมาส 3/2023 ซึ่งเป็นช่วงก่อนจะมีมติ กสทช. อนุญาตควมรวม AIS+3BB 1 ไตรมาส กับ ARPU หลังควมรวมจะได้ว่า ARPU เฉลี่ยของเน็ตบ้านเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 6.4%²⁴ แต่ถ้าขยับช่วงเวลาก่อนควมรวมโดยย้อนกลับไปเป็นไตรมาส 4/2022 ซึ่งเป็นช่วงหลังจากที่ประกาศควมรวม AIS+3BB จะได้ว่า ARPU เฉลี่ยของเน็ตบ้านหลังควมรวมเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 10.7%²⁵

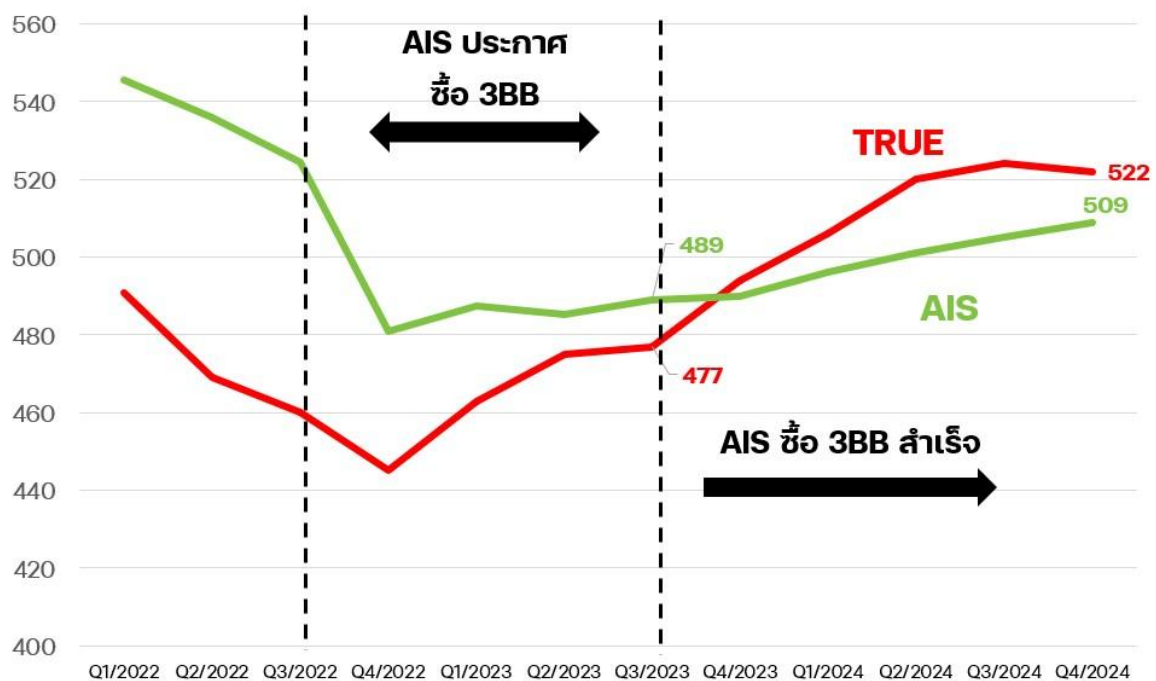
ภาพที่ 7: ARPU บริการอินเทอร์เน็ตบ้าน (บาท/เลขหมาย/เดือน) ของ TRUE และ AIS

ที่มา: รายงานสภาพตลาดโทรคมนาคม และเอกสารนำเสนอการแปลง

ผลประกอบการของผู้ให้บริการ รวบรวมโดย 101 PUB

หมายเหตุ: ARPU ของ AIS คือ ARPU เฉลี่ยระหว่าง AIS กับ 3BB

แบบถ่วงน้ำหนักตามจำนวนผู้ใช้บริการเน็ตบ้าน

ภาพที่ 8: ARPU บริการอินเทอร์เน็ตบ้าน (บาท/เลขหมาย/เดือน) ของ TRUE และ AIS

ที่มา: รายงานสภาพตลาดโทรคมนาคม และเอกสารนำเสนอการแถลง

ผลประกอบการของผู้ให้บริการ รวบรวมโดย 101 PUB

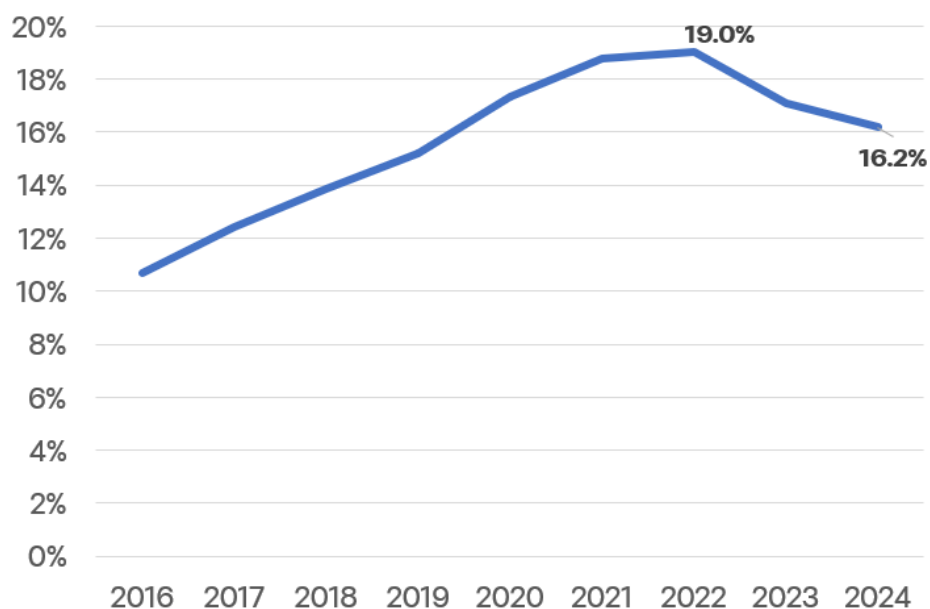
หมายเหตุ: ไตรมาส 4/2023 คือไตรมาสที่ AIS เริ่มรับรู้รายได้จาก 3BB หลังซื้อกิจการสำเร็จ

หมายเหตุ 2: ARPU ของ AIS คือ ARPU เฉลี่ยระหว่าง AIS กับ 3BB

แบบถ่วงน้ำหนักตามจำนวนผู้ใช้บริการเน็ตบ้าน

เหตุใดช่วงเวลาการปรับตัวของ ARPU เน็ตบ้านหลังควบรวม AIS – 3BB ถึงดูรวดเร็วกว่า ARPU มือถือหลังควบรวม TRUE – DTAC? เหตุผลเบื้องต้นอาจเป็นเพราะผู้ให้บริการเน็ตบ้านมีการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงผลลัพธ์ในการควบรวมว่าจะได้รับอนุญาตจาก กสทช. หรือไม่ แล้วจะมีมาตรการเฉพาะหลังควบรวมอย่างไร? โดยอ้างอิงจากแนวโน้มของมาตรการเฉพาะหลังควบรวม TRUE – DTAC ผลของการปรับการคาดการณ์ได้ส่งผลให้ผู้ให้บริการเน็ตบ้านเลือกจะ ‘ขึ้นราคาล่วงหน้า’ ก่อนกระบวนการควบรวมจะเสร็จสิ้น²⁶

นอกจากนั้นหากดูภาพรวมของตลาดเน็ตบ้านจะเห็นว่าผู้ใช้มีแนวโน้มจะลดลง สะท้อนจากอัตราการเข้าถึงของบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากรทั้งหมด หรือ Penetration per Population ที่ลดลงจากจุดสูงสุดที่ 19.0% ในปี 2022 เหลือ 16.2% ในปี 2024 (ภาพที่ 9)²⁷ หากแนวโน้มที่ยังคงอยู่ เมื่อผู้ให้บริการเลือกจะขึ้นราคาแพ็คเกจเน็ตบ้านก็จะส่งผลกระทบต่อทางด้านราคาเน็ตบ้านชัดเจนขึ้น และสะท้อนผ่าน ARPU เน็ตบ้านที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

ภาพที่ 9: อัตราการเข้าถึงของบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากรทั้งหมด

ที่มา: ฐานข้อมูลอุตสาหกรรมโทรคมนาคม จัดทำโดย กสทช.

ในด้านของความคุ้มค่าในการใช้แพ็คเกจเน็ตบ้าน ผลสำรวจของ 101 PUB พบว่าในภาพรวมนั้นผู้บริโภครู้สึกแพ็คเกจเน็ตบ้านรู้สึกคุ้มค่า สะท้อนจากสัดส่วนผู้ใช้บริการเน็ตบ้านเกือบ 70%²⁸ ที่มองว่าแพ็คเกจของตนนั้นคุ้มค่าเมื่อเทียบกับค่าบริการที่จ่ายไป แต่ทั้งนี้ยังคงมีผู้ใช้บริการเน็ตบ้านประมาณ 30% ที่มองว่าแพ็คเกจเน็ตบ้านของตนนั้นไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับค่าบริการที่จ่ายไป

สาเหตุหนึ่งของความไม่คุ้มค่าคือความเร็วอินเทอร์เน็ตที่ได้ใช้จริงนั้นไม่ตรงกับโฆษณาของผู้ให้บริการ โดยในกลุ่มที่ประเมินว่าแพ็คเกจเน็ตบ้านของตนไม่คุ้มค่านั้นมี 78.1% ที่มองว่าแพ็คเกจเน็ตบ้านของตนที่ได้ช้ากว่าที่ผู้ให้บริการโฆษณาไว้ ต่างกับกลุ่มที่มองว่าแพ็คเกจเน็ตบ้านของตนคุ้มค่าที่มีปัญหานั้นน้อยกว่า²⁹

	ช้ากว่าที่โฆษณา	ได้ตามโฆษณา	ไม่ทราบ	รวม
คุ้มค่า	51.7%	40.4%	7.9%	67.8%
ไม่คุ้มค่า	78.1%	18.4%	3.5%	32.2%
รวม	60.2%	33.3%	6.5%	100%

ตารางที่ 9: ความคุ้มค่าและความเร็วที่ได้ (เทียบกับโฆษณา) ของแพ็คเกจอินเทอร์เน็ตบ้าน

ที่มา: แบบสำรวจประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตบ้านของผู้บริโภคประจำปี 2025 จัดทำและคำนวณโดย 101 PUB

หมายเหตุ: ผู้ใช้บริการที่มองว่าแพ็คเกจของตนคุ้มค่า คือผู้ใช้บริการที่ประเมินว่าแพ็คเกจของตนมีคะแนนความไม่คุ้มค่าต่ำกว่า 3 (0 = คุ้มค่ามาก, 5 = ไม่คุ้มค่าเลย)

5.2 ปัญหาคุณภาพสัญญาณอินเทอร์เน็ตบ้าน

ในด้านของคุณภาพสัญญาณอินเทอร์เน็ตบ้าน ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านกว่า 30% รายงานว่าคุณภาพสัญญาณอินเทอร์เน็ตของตนมีปัญหา เช่น เน็ตติดๆ ดับๆ บ่อยครั้ง³⁰ และเมื่อแบ่งตามผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้าน จะพบว่าผู้ใช้บริการเน็ตบ้านของ TRUE มีสัดส่วนคนที่เผชิญปัญหาคุณภาพสัญญาณบ่อยที่สุด คือ 47.1% รองลงมา ส่วนผู้ใช้บริการของผู้ให้บริการรายใหญ่อีก AIS กับ 3BB (ซึ่งถูกควมรวมโดย AIS) และ NT นั้นนั้นมีสัดส่วนผู้ที่เจอปัญหาสัญญาณน้อยกว่าคือประมาณ 23.1%, 26.0% และ 26.1% ตามลำดับ หรือหากแบ่งตาม

ภูมิภาคจะพบว่าผู้ให้บริการเน็ตบ้านที่อาศัยอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีสัดส่วนคนที่มีปัญหาคุณภาพสัญญาณมากที่สุดถึง 50%

ประเภท	ประเภทย่อย	คุณภาพสัญญาณ
ผู้ให้บริการ	AIS+3BB	24.1%
	AIS	23.1%
	3BB	26.0%
	TRUE	47.1%
	NT	26.1%
พื้นที่	ในเมือง	29.9%
	นอกเมือง	36.0%
ภูมิภาค	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	30.1%
	กลาง	33.3%
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	50.0%
	ใต้	28.6%
	เหนือ	26.8%
ค่าบริการ	Q1 (ถูกที่สุด)	31.1%
	Q2	26.6%
	Q3	32.4%
	Q4	37.5%
	Q5 (แพงที่สุด)	29.6%
รวม		31.4%

ตารางที่ 10: สัดส่วนผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านที่เจอปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพสัญญาณ

ที่มา: แบบสำรวจประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตบ้านของผู้บริโภคประจำปี 2025

จัดทำและคำนวณโดย 101 PUB

หมายเหตุ: ผู้ใช้บริการที่มองว่าแพ็กเกจของตนมีปัญหา คือผู้ให้บริการที่ประเมินว่าแพ็กเกจของตนมีความถี่ของปัญหาตั้งแต่ 3 ขึ้นไป (0 = ไม่เผชิญปัญหาเลย, 5 = เจอปัญหาน้อยมาก)

หมายเหตุ 2: ปริมาณคือจังหวัดปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ นครปฐม และสมุทรสาคร ส่วนพื้นที่เมืองคือพื้นที่ในภูมิภาค กทม. และปริมาณ หรือพื้นที่ในอำเภอเมือง

5.3 ปัญหาของการให้บริการหลังการขายอินเทอร์เน็ตบ้าน

ในด้านของการให้บริการหลังการขาย มีผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตบ้าน 35.0%³¹ ประเมินว่าการติดต่อเจ้าหน้าที่มาให้บริการได้ลำบาก และมีผู้ใช้บริการ 48.3%³² ที่มองว่าการติดต่อกับ Call Center นั้นใช้เวลานาน ไม่สะดวกรวดเร็ว เมื่อแบ่งตามผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านจะพบว่าผู้ใช้บริการเน็ตบ้านของ TRUE มีสัดส่วนคนที่ติดตามเจ้าหน้าที่ให้มาบริการได้ยากลำบากถึง 66.4% และมีสัดส่วนคนที่ติดต่อ Call Center ได้ยากถึงเกือบ 80% ซึ่งถือว่าสูงกว่าผู้ให้บริการเจ้าอื่นๆ เป็นอย่างมาก

ในกรณีที่แบ่งตามพื้นที่ จะพบว่าผู้ใช้เน็ตบ้านในพื้นที่เมืองอาจมีปัญหามากกว่าผู้ใช้ในพื้นที่นอกเมือง เนื่องจากสัดส่วนผู้ใช้บริการเน็ตบ้านในพื้นที่เมืองที่รายงานว่าการติดต่อเจ้าหน้าที่ให้มาบริการเป็นไปอย่างยากลำบากนั้นมีมากกว่าผู้ใช้บริการในพื้นที่ชนบท (ในเมือง 37.9% นอกเมือง 28.2%) ตัวเลขนี้อาจสะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรเพื่อให้บริการในแต่ละศูนย์ในพื้นที่เมืองอาจยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้บริการของผู้บริโภค

นอกจากนั้นหากแบ่งกลุ่มผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านตามค่าบริการจะพบว่ากลุ่มผู้ใช้บริการที่ใช้แพ็คเกจราคาแพงเจอปัญหาในการให้บริการหลังการขาย (ทั้งการติดต่อเจ้าหน้าที่และ Call Center) มากกว่ากลุ่มผู้ใช้แพ็คเกจราคาถูก ทั้งนี้แนวโน้มดังกล่าวตรงกันข้ามกับกลุ่มผู้ใช้บริการมือถือที่กลุ่มผู้ใช้แพ็คเกจมือถือราคาถูกระบุปัญหาเกี่ยวกับการบริการหลังการขายมากกว่า

ประเภท	ประเภทย่อย	ติดต่อเจ้าหน้าที่มาให้บริการ	Call Center
ผู้ให้บริการ	AIS+3BB	21.9%	30.4%
	AIS	24.5%	37.4%
	3BB	16.9%	16.9%
	TRUE	66.3%	78.8%
	NT	21.7%	17.4%
พื้นที่	ในเมือง	35.8%	46.6%
	นอกเมือง	32.6%	34.9%

ภูมิภาค	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	37.2%	49.6%
	กลาง	31.0%	35.7%
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	33.3%	37.5%
	ใต้	23.8%	33.3%
	เหนือ	34.1%	29.3%
ค่าบริการ	Q1 (ถูกที่สุด)	24.6%	31.1%
	Q2	29.1%	44.3%
	Q3	40.8%	46.5%
	Q4	34.7%	41.7%
	Q5 (แพงที่สุด)	45.1%	53.5%
รวม		35.0%	43.8%

ตารางที่ 11: สัดส่วนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านที่เจอปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการหลังการขาย

ที่มา: แบบสำรวจประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตบ้านของผู้บริโภคประจำปี 2025

จัดทำและคำนวณโดย 101 PUB

หมายเหตุ: ผู้ใช้บริการที่มองว่าตนเผชิญปัญหา คือผู้ใช้บริการที่ประเมินว่าแพ็คเกจของตนมีความถี่ของปัญหาตั้งแต่ 3 ขึ้นไป (0 = สะดวกมาก, 5 = ไม่สะดวกมาก)

หมายเหตุ 2: ปริมณฑลคือจังหวัดปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ นครปฐม และสมุทรสาคร ส่วนพื้นที่เมืองคือพื้นที่ในภูมิภาค กทม. และปริมณฑล หรือพื้นที่ในอำเภอเมือง

6. มาตรการของ กสทช. และการติดตาม – ตลาดเน็ตบ้าน

หลังจากมติ กสทช. ‘อนุญาต’ ให้ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ AIS เข้าซื้อหุ้นของบริษัท ทริปเปิลที บรอดแบนด์ จำกัด หรือ 3BB กสทช. ก็ได้กำหนดมาตรการเฉพาะอีก 22 ข้อเพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากการควบรวมธุรกิจต่อตลาดการให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้าน

หลังจากวันที่ กสทช. มีมติอนุญาตให้ AIS กับ 3BB ควบรวมก็ได้ผ่านไปกว่า 1 ปี ตามกำหนดการเดิมแล้ว ณ วันนี้ กสทช. ควรจะมีกระบวนการติดตามความคืบหน้าการทำตามมาตรการที่ตนได้ตั้งไว้แล้ว แต่โลกความเป็นจริงนั้นยังคงมีหลายมาตรการที่ กสทช. ยังไม่มีทิศทางการติดตามผู้ควบรวม (ในที่นี้คือ AIS) ที่ชัดเจนว่าได้ทำตามมาตรการที่ กสทช. ตั้งเอาไว้หรือไม่? โดย 101 PUB จะแบ่งการพิจารณาความคืบหน้าออกเป็น 5 ส่วน คือ

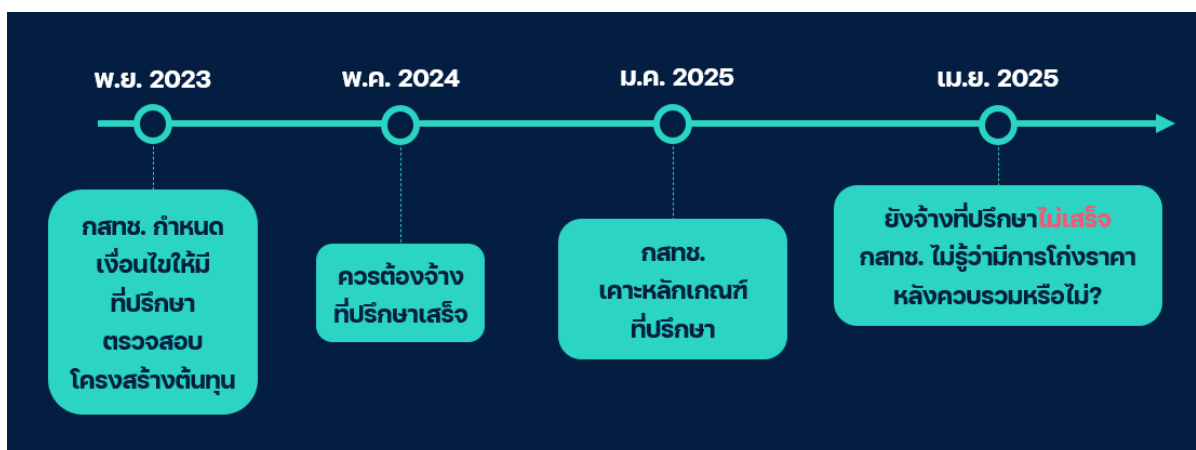
การจ้างที่ปรึกษาด้านทุน มาตรการด้านราคา คุณภาพ การลดความเหลื่อมล้ำดิจิทัล และการส่งเสริมการแข่งขันแก่ผู้เล่นรายย่อยที่ไม่ได้มีโครงข่ายอินเทอร์เน็ตบ้านเป็นของตนเอง

6.1 มาตรการด้านที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบต้นทุน

การติดตามผลกระทบการควบรวม AIS – 3BB ในตลาดเน็ตบ้านก็เช่นเดียวกับการติดตามในกรณีของ TRUE – DTAC ในตลาดมือถือ นั่นคือ กสทช. ได้ออกมาตรการในการตั้งที่ปรึกษาที่ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ด้านการสอบทานข้อมูลโครงสร้างต้นทุนและอัตราค่าบริการ ภายในระยะเวลา 6 เดือนหลังรวมธุรกิจ (ภายใน พฤษภาคม 2024) โดยกรอบการจ้างที่ปรึกษาจะอยู่ที่ 5 ปี

แต่ขั้นตอนการจ้างที่ปรึกษาเพื่อสอบทานโครงสร้างต้นทุนในกรณี AIS – 3BB ก็ล่าช้าเช่นเดียวกับการจ้างที่ปรึกษา TRUE – DTAC เนื่องจากในเดือนมกราคมที่ผ่านมา กสทช. เพิ่งจะมีมติกำหนดหลักเกณฑ์หรือคุณสมบัติของบริษัทที่ปรึกษาเท่านั้น³³ และกำลังอยู่ในขั้นตอนของการจัดหาบริษัทที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติเพียงพอ เมื่อสิ้นระยะเวลาจัดหาบริษัทที่ปรึกษาก็ยังมีอีก 2 ขั้นตอนกว่าประเทศไทยจะมีที่ปรึกษาเพื่อสอบทานโครงสร้างต้นทุน (เมื่ออ้างอิงจากขั้นตอนการตั้งที่ปรึกษากรณี TRUE - DTAC) คือ การอนุมัติบริษัทที่ปรึกษา และการจ้างงานบริษัทที่ปรึกษาโดยผู้ควบรวมเป็นผู้ทำสัญญา³⁴

ความล่าช้าในการจ้างที่ปรึกษาจากทั้ง 2 คีล ส่งผลให้ กสทช. ไม่สามารถประเมินได้ว่าผู้ควบรวมมีพฤติกรรมการโกงราคาหลังควบรวมหรือไม่ ซึ่งเป็นหนึ่งในข้อกังวลหลักของผู้ใช้บริการในช่วงก่อนควบรวม

ภาพที่ 10: การตั้งที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบโครงสร้างต้นทุน ค่าบริการ กรณีการควบรวม AIS – 3BB

วันที่ 10 เมษายน 2525 รวบรวมโดย 101 PUB

6.2 มาตรการด้านราคา

ในส่วนของการมาตรการด้านราคาในกรณีควมรวม AIS – 3BB จะแตกต่างจากกรณี TRUE – DTAC เนื่องจาก กสทช. ได้กำหนดให้ผู้ควมรวมคงแพ็คเกจเน็ตบ้านที่ราคาถูกที่สุดก่อนควมรวมเอาไว้ โดยจะต้องคงไว้ซึ่งราคาและคุณภาพการให้บริการเป็นระยะเวลา 5 ปี ซึ่งมาตรการนี้เป็นเสมือนการกักตุนบอดเดิมของ กสทช. ที่ไม่ได้กำหนดให้ผู้ควมรวมในตลาดมือถือ (TRUE) ต้องคงแพ็คเกจราคาต่ำที่สุดเอาไว้ อันเป็นผลทำให้หลังจากควมรวมแล้วแพ็คเกจมือถือ 299 บาท/เดือน ซึ่งเป็นแพ็คเกจถูกที่สุดในตลาดหายไป ผู้ใช้บริการที่ไม่ได้ใช้มือถือมากถูกบีบให้ซื้อแพ็คเกจที่ใหญ่ขึ้น³⁵

แม้ตอนนี้ทางสำนักงาน กสทช. จะมีแนวโน้มในการกำหนดให้แพ็กเกจเน็ตบ้านที่ราคาถูกได้ชัดเจนมากขึ้นแล้วคือแพ็กเกจเน็ตบ้าน 499 บาท/เดือน³⁶ เมื่อเทียบกับช่วง 2 เดือนที่ผ่านมาที่ยังกำหนดแพ็กเกจเน็ตบ้านราคาถูกที่สุดยังไม่ได้³⁷ แต่ปัญหาคือข้อมูลแพ็กเกจเน็ตบ้านที่ กสทช. มีในมือเพื่อประเมินผลกระทบก่อนและหลังควบรวมนั้นมีถึงแค่ปี 2023 เท่านั้น อีกความหมายหนึ่ง คือ กสทช. จะไม่สามารถประเมินแพ็กเกจเน็ตบ้านก่อนปี 2023 ได้ ทำให้แพ็กเกจ 399 บาท/เดือน ที่เคยวางขายในปี 2022 และถูกยกเลิกในปี 2023 นั้นไม่อยู่ในการติดตามของ กสทช. เลย³⁸

[illegible]

ภาพที่ 11: โปรโมชันบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เสนอขาย ประจำปีไตรมาส 4/2567 (4/2024)

ที่มา: กสทช.

6.3 มาตรการด้านคุณภาพ

ด้านมาตรการเฉพาะด้านคุณภาพ กสทช. ก็ได้วางมาตรการในการห้ามลดคุณภาพการให้บริการของแต่ละแพ็คเกจเมื่อเทียบกับก่อนควมรวม โดย กสทช. ได้ใช้กระบวนการตรวจสอบคุณภาพเน็ตบ้านแบบเดียวกับการตรวจสอบคุณภาพสัญญาณมือถือ และผลการตรวจสอบคุณภาพก็เหมือนกับกรณีมือถือนั่นคือ คุณภาพสัญญาณเน็ตบ้าน ‘ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน’³⁹ ซึ่งมีข้อจำกัดคือข้อมูลคุณภาพสัญญาณในแต่ละพื้นที่ไม่ต่อเนื่องกันสรุปไม่ได้ว่าคุณภาพสัญญาณในแต่ละพื้นที่เปลี่ยนแปลง

6.4 มาตรการขยายโครงข่าย

กสทช. ได้ออกมาตรการให้ผู้ควมรวมจัดทำแผนขยายโครงข่าย Fixed Broadband Access ไปยัง ‘พื้นที่ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ’ นอกเหนือแผนขยายโครงข่ายเดิมของผู้ควมรวมและโครงการที่ได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐ ด้วยมูลค่าไม่ต่ำกว่า 10,000 ล้านบาทภายในระยะเวลา 5 ปี ทั้งนี้จุดมุ่งหมายก็เพื่อลดปัญหาการเข้าถึงโครงข่ายเน็ตบ้านจากปัจจัยในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน เพิ่มความเท่าเทียมในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

เช่นเดียวกับมาตรการอื่นๆ ปัจจุบัน กสทช. ก็ยังไม่มีทิศทางที่ชัดเจนว่า ‘พื้นที่ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ’ มีนิยามอย่างไร? คือพื้นที่ใดบ้าง? ทั้งนี้ทางสำนักงาน กสทช. ได้เสนอให้พื้นที่ที่มีมูลค่าเศรษฐกิจต่ำคือพื้นที่ห่างไกล (Zone C) และพื้นที่ชายขอบ (Zone C+)⁴⁰ ตามแผนการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม (Universal Service Obligation หรือ USO) ความล่าช้าในกรณีนี้ส่งผลเสียต่อผู้ควมรวมในแง่ของการวางแผนและบริหารกระแสเงินสดในอนาคต ส่วนผู้ที่อาศัยอยู่พื้นที่ห่างไกลกับพื้นที่ชายขอบตามแผน USO ก็เสียโอกาสในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลโดยไม่จำเป็น

6.5 มาตรการส่งเสริมการแข่งขัน

หนึ่งในผลกระทบสำคัญที่อาจเกิดขึ้นจากการแข่งขันที่กระจุกตัวขึ้นคือผู้ให้บริการรายอื่นๆ ที่เป็นรายย่อยที่ไม่มีโครงข่ายของตนเองแข่งขันได้ยากมากขึ้น เนื่องจากผู้ให้บริการรายย่อยมีทางเลือกในการเช่าโครงข่ายเน็ตบ้านลดลง ในทางทฤษฎีผู้ให้บริการรายใหญ่ผู้เป็นเจ้าของโครงข่ายอาจใช้วิธีต่างๆ เช่น ขึ้นราคาค่าเช่า

โครงข่าย เพื่อกระตุ้นไม่ให้ผู้ให้บริการรายย่อยเหล่านี้แข่งขันได้ ส่งผลเสียต่อการแข่งขันในตลาดเน็ตบ้านในระยะยาว

กสทช. ได้ออกมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน คือการเปิดให้ผู้ให้บริการรายอื่นเข้าใช้โครงข่าย (Open Access) โดยผู้ควรวรรวมซึ่งเป็นเจ้าของโครงข่ายจะต้องจัดส่งข้อเสนอการใช้โครงข่ายของบริการค้าส่งบริการเข้าถึงบรอดแบนด์ โดยผู้ควรวรรวมจะต้องนำส่งข้อมูลต่างๆ แก่ กสทช. ภายใน 60 วัน ซึ่งปัจจุบันกำลังอยู่ในขั้นตอนของการพิจารณาของคณะกรรมการติดตามการควรวรรวม AIS – 3BB อยู่

กลุ่มมาตรการ	มาตรการ	ความคืบหน้า
มาตรการด้านที่ ศึกษาเพื่อ ตรวจสอบต้นทุน	‘จัดให้มีที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญด้านการสอบทานข้อมูลโครงสร้างต้นทุน อัตราค่าบริการ’ ‘นำส่งข้อมูลตามประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำรายงานบัญชีแยกประเภทในกิจการโทรคมนาคมให้ครบถ้วน โดยให้แยกรายละเอียดเป็นรายเดือน และนำส่ง กสทช. ทุก 3 เดือน หรือเมื่อ กสทช. ร้องขอ’	กสทช. ได้กำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของที่ปรึกษาแล้ว และกำลังอยู่ช่วงเปิดรับสมัครบริษัทที่ปรึกษา
มาตรการด้าน ราคาและ คุณภาพ	‘ห้ามขึ้นราคาและลดคุณภาพการให้บริการ โดยให้คงรายการส่งเสริมการขาย (Package) ซึ่งมีราคาต่ำที่สุดที่มีอยู่ก่อนการรวมธุรกิจพร้อมทั้งจะต้องคงคุณภาพและราคา เป็นระยะเวลา 5 ปี’	- ยังไม่มีมติในการกำหนดว่าแพ็คเกจราคาต่ำที่สุดคือแพ็คเกจใด แต่สำนักงานเสนอว่าแพ็คเกจราคาถูกที่สุดคือแพ็คเกจ 499 บาท/เดือน - กสทช. รายงานว่าคุณภาพสัญญาณผ่านตามเกณฑ์ แต่ยังไม่มีย่อสรุปที่ชัดเจนว่าแนวโน้มคุณภาพสัญญาณเป็นอย่างไร
มาตรการขยาย โครงข่าย	‘จัดทำแผนขยายโครงข่าย Fixed Broadband Access ไปยังพื้นที่ที่มีมูลค่าทาง เศรษฐกิจต่ำ เพื่อขยายโครงข่ายไปยังพื้นที่ ที่ยังไม่มี	ยังไม่มีกณินยามว่าพื้นที่ใดคือ ‘พื้นที่ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ’ แต่สำนักงานเสนอว่าให้เป็นพื้นที่ห่างไกล (Zone C) และพื้นที่ชายขอบ (Zone C+) ตามแผน USO

กลุ่มมาตรการ	มาตรการ	ความคืบหน้า
	โครงข่ายในปัจจุบัน โดย เพิ่มเติมจากแผนการลงทุน ปกติประจำปี และไม่นับรวม โครงการที่ได้รับการอุดหนุน จาก ภาครัฐ ทั้งนี้ แผนดังกล่าวให้ครอบคลุมระยะเวลา 5 ปี โดยต้องมีรายละเอียดแผนการลงทุนรายปี และ กำหนดจำนวนเงินที่จะนำไปลงทุนในการขยายโครงข่าย Fixed Broadband Access ดังกล่าวข้างต้นไม่น้อยกว่า 10,000 ล้านบาทในระยะเวลา 5 ปี'	
มาตรการส่งเสริมการแข่งขัน	‘เปิดให้ผู้ให้บริการรายอื่นเข้าใช้โครงข่าย (Open Access) ให้ผู้ให้บริการรายอื่นเข้าใช้ โครงข่ายของตัวเอง’	อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะอนุกรรมาธิการติดตามการควบรวม AIS – 3BB

ตารางที่ 12: สรุปมาตรการเพิ่มเติมต่อกรณีการควบรวม AIS – 3BB และความคืบหน้า

ที่มา: กสทช. รายงานต่อ กมธ.การพัฒนาเศรษฐกิจ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2025 และ 10 เมษายน 2025, และ กสทช. (2025) รวบรวมและสรุปโดย 101 PUB

กล่าวโดยสรุป การติดตามการทำตามมาตรการของผู้ควบรวม (AIS) ของ กสทช. นั้นมีความล่าช้าเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่ กสทช. ตั้งเอาไว้เอง ณ วันที่ลงมติอนุญาตให้ควบรวม AIS – 3BB ตรงข้ามกับผลกระทบการควบรวมที่เริ่มเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งในกรณีที่เห็นชัดเจนที่สุดก็คงจะเป็นค่าบริการต่อเลขหมายที่เพิ่มขึ้น หรือจะเป็นปัญหาด้านคุณภาพที่ 101 PUB ได้รับการเสียงสะท้อนจากการทำสนทนากลุ่ม เช่น ความเร็วอินเทอร์เน็ตหลังควบรวมลดลง หรือคุณภาพสัญญาณหลังควบรวมแย่ลง ผลกระทบเหล่านี้แสดงให้เห็นสัญญาณที่สังคมจะต้องจ่ายจากการการกำกับดูแลของ กสทช. ที่ล่าช้า ไม่ทันต่อปัญหา

ดังนั้นในภาพรวม กสทช. ต้องเร่งดำเนินการติดตามผลกระทบการควบรวม AIS – 3BB ให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้นพร้อมทั้งเปิดเผยผลการติดตามผลกระทบการควบรวมสู่สาธารณะ เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจของ

ประชาชนต่อหน่วยงานการกำกับดูแล สร้างการถ่วงดุลกับผู้ให้บริการในตลาดไม่ให้ใช้อำนาจเหนือตลาดโก่งราคา ค่าบริการเกิดเกิดผลเสียต่อสังคมในระยะยาว

7. ข้อเสนอแนะมาตรการสำหรับกรณีควมรวมนินเตอร์เน็ตบ้าน

มาตรการ	ข้อเสนอแนะ
มาตรการด้านที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบต้นทุน	เร่งรัดกระบวนการจ้างที่ปรึกษาให้ล่าช้าน้อยที่สุด โดยทาง กสทช. เองต้องมีแผนการที่ชัดเจนในการเปิดรับสมัคร ตรวจสอบคุณสมบัติ และหาทางกดดันให้ผู้ควมรวมนินเตอร์เน็ตบ้านที่ปรึกษาเมื่อทาง กสทช. อนุมัติแล้ว
มาตรการด้านราคา	นอกจาก กสทช. จะต้องเร่งรัดกระบวนการนิยามแพ็คเกจ อินเทอร์เน็ตบ้านที่ราคาถูกที่สุดเพื่อติดตามการทำตามมาตรการ เฉพาะแล้ว อีกสิ่งที่ กสทช. ควรทำเพิ่มเติมคือการเปิดเผยข้อมูล แพ็คเกจอินเทอร์เน็ตบ้านของผู้ให้บริการแต่ละรายสู่สาธารณะใน รูปแบบเดียวกับแพ็คเกจมือถือแต่ละไตรมาสเพื่อให้ประชาชนเข้าถึง ได้ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและตรวจสอบกระบวนการติดตามของ กสทช. มากยิ่งขึ้น
มาตรการด้านคุณภาพ	คล้ายกับกรณีสัญญาณมือถือ กสทช. ควรที่จะวัดคุณภาพสัญญาณ ในพื้นที่เดิมเมื่อเวลาเปลี่ยนไป เพื่อให้เห็นแนวโน้มของการ เปลี่ยนแปลงคุณภาพสัญญาณ ว่าทางผู้ควมรวมนินเตอร์เน็ตบ้านได้ลงทุนระบบเพิ่ม เมื่อลูกค้าของตนเพิ่มหรือไม่ (เพื่อป้องกันไม่ให้แย่งสัญญาณกันจน ทำให้คุณภาพสัญญาณที่ได้รับลดลง) ในด้านของการวัดคุณภาพบริการหลังการขาย (เช่น พนักงาน รับสาย) นอกจาก กสทช. จะเปิดช่องทางให้ผู้ใช้บริการร้องเรียน แล้ว ทาง กสทช. ก็ควรดำเนินการเชิงรุกจัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้วย
มาตรการขยายโครงข่าย	นอกจาก กสทช. ควรกำหนดทิศทางให้ชัดเจนว่าพื้นที่ใดคือพื้นที่ที่มี มูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำแล้ว ในการจัดทำแผนขยายโครงข่าย กสทช. ควรมีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมจากหลากหลายภาคส่วน เช่น

มาตรการ	ข้อเสนอแนะ
	หน่วยงานรัฐ ภาคประชาสังคม ผู้ให้บริการในพื้นที่ เพื่อร่วมกันประเมินแผนขยายโครงข่ายของผู้ควรวางต่อโจทย์ของสังคมหรือไม่
มาตรการส่งเสริมการแข่งขัน	ทั้งนี้เราจะต้องติดตามต่อไปว่าข้อเสนอการใช้โครงข่ายจะเป็นอย่างไร? เพียงพอต่อการส่งเสริมการแข่งขันหรือไม่?

8. ข้อเสนอแนะมาตรการเฉพาะเพิ่มเติมเพื่อลดผลกระทบของการควรวางธุรกิจ

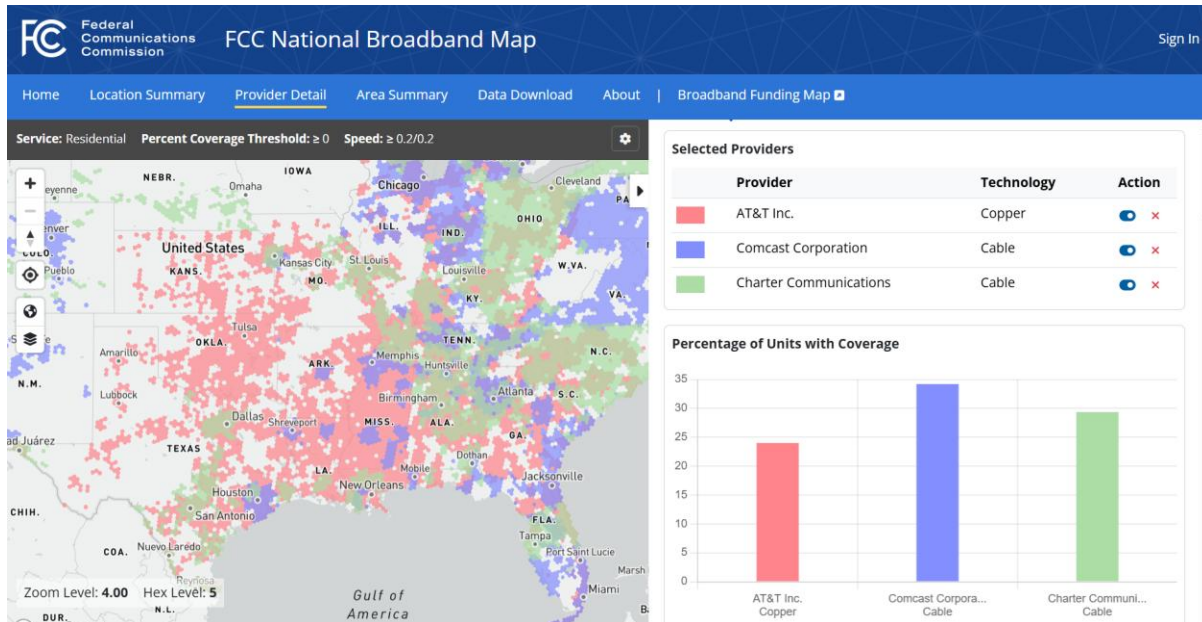
ภาพรวมมาตรการเฉพาะของ กสทช. ต่อกรณีควรวาง TRUE – DTAC บางมาตรการอาจยังมีความเข้มข้นน้อยเกินไป และอาจทำให้ไม่สามารถควบคุมความเสี่ยงจากการควรวางในตลาดโทรคมนาคมได้ ยกตัวอย่างเช่น มาตรการเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับคลื่นความถี่ ซึ่ง กสทช. ไม่ได้วางมาตรการเฉพาะเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการถือครองคลื่นความถี่เลย มีเพียงการกำชับให้ผู้ควรวางจะต้องถือครองคลื่นความถี่ตามที่กฎหมายเดิมกำหนด⁴¹ รวมถึงกำหนดให้ผู้ควรวางจะต้องให้ผู้ให้บริการอื่นสามารถเช่าใช้โครงข่ายของตนเท่านั้น⁴²

ในปี 2568 นี้ กสทช. กำลังจะมีการจัดการประมูลคลื่นรอบใหม่ ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญในการวางกฎเกณฑ์การประมูลต่างๆ เพื่อส่งเสริมการแข่งขันในตลาดบริการมือถือ โดย กสทช. อาจเริ่มจากการให้ผู้ควรวางคืนคลื่นความถี่ส่วนเกิน (จากเพดานการประมูลคลื่นในอดีต) ที่ได้จากการควรวาง นำมารวมกับคลื่นความถี่ที่กำลังจะหมดอายุ⁴³ และคลื่นความถี่อื่นที่ยังไม่ได้จัดสรรในการประมูลครั้งที่แล้วมาประมูล โดย กสทช. สามารถกันคลื่นความถี่บางส่วนให้กับรายใหม่ (Set - Asides) เพื่อให้มีทรัพยากรเพียงพอในการให้บริการและแข่งขันกับผู้ให้บริการรายใหญ่อย่าง TRUE กับ AIS ได้

การกำกับดูแลตลาดอินเทอร์เน็ตบ้านแตกต่างกับมือถือเพราะการจะกำกับดูแลตลาดอินเทอร์เน็ตบ้าน กสทช. จำเป็นต้องมีข้อมูลการให้บริการของผู้ให้บริการแต่ละท้องที่ด้วย บางพื้นที่อาจผู้ให้บริการเพียงเจ้าเดียว (เพราะไม่มีโครงสร้างพื้นฐานของผู้ให้บริการอื่นเลย) หรือบางพื้นที่ก็มีผู้ให้บริการท้องถิ่นมาแข่งให้บริการด้วย และผลกระทบการควรวาง AIS – 3BB ก็อาจถูกจำกัดอยู่ในพื้นที่ที่เดิมมีผู้ให้บริการเพียง 2 ราย (คือ AIS และ 3BB) เพราะเมื่อถูกควรวาง พื้นที่อื่นๆ ก็จะมีผู้ให้บริการเพียงเจ้าเดียว

เมื่อย้อนกลับไปดูการติดตามการแข่งขันบริการอินเทอร์เน็ตบ้านของ กสทช. กับมาตรการเฉพาะกรณีควรวาง AIS – 3BB จะพบว่า กสทช. อาจยังขาดเครื่องมือหรือการเผยแพร่สถานการณ์การแข่งขันในแต่ละพื้นที่ การวางมาตรการเฉพาะโดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการแข่งขันทำได้ยาก ดังนั้น กสทช. ควรเรียกข้อมูลการให้บริการ

ของเอกชนแต่ละรายในแต่ละพื้นที่ พร้อมเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวเป็นแผนที่การให้บริการสู่สาธารณะ ดังเช่น หน่วยงานกำกับดูแลโทรคมนาคมของสหรัฐอเมริกา (Federal Communications Commission: FCC)⁴⁴ เพื่อให้ กสทช. สามารถสนับสนุนผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านรายใหม่ในแต่ละพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

ภาพที่ 12: แผนที่ผู้ให้บริการบรอดแบนด์ของ FCC

ที่มา: FCC

ทั้งนี้การสร้างผู้ให้บริการโทรคมนาคมรายใหม่ในประเทศให้สามารถแข่งขันกับ TRUE และ AIS (ทั้งบริการมือถือและอินเทอร์เน็ตบ้าน) ก็ยังอาจเป็นเรื่องยาก เนื่องจากกลุ่มทุนอื่นไม่ได้มีเงินทุนหรือความเชี่ยวชาญมากพอที่จะเข้าตลาด ดังนั้นแล้วการผ่อนคลายนโยบายการถือหุ้นของชาวต่างชาติเพื่อผู้ให้บริการโทรคมนาคมระดับโลกเข้ามาแข่งขันกับผู้ให้บริการในประเทศได้ง่ายมากยิ่งขึ้นจะช่วยลดการกระจุกตัวของตลาดโทรคมนาคมได้ในระยะยาว⁴⁵

9. ความเป็นไปได้ในการให้บริการอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ชุมชนแออัด และพื้นที่ชายขอบ (พื้นที่มูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ)

อินเทอร์เน็ตกลายเป็นสิ่งสำคัญของชีวิตทั้งการเรียน ทำงาน หรือทำธุรกรรมการเงิน ก็มักจะนิยมทำผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งการจะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำกิจกรรมในชีวิตได้จำเป็นต้องพึ่งพาอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วสูงและมีเสถียรภาพ แม้ว่าอินเทอร์เน็ตมือถือจะช่วยตอบโจทย์ได้การใช้งานได้บางส่วน แต่การมีอินเทอร์เน็ตบรอด

แบนด์ประจำที่ (อินเทอร์เน็ตบ้าน) ที่มีความเร็วมากกว่าอินเทอร์เน็ตมือถือ (และไม่จำกัดปริมาณการใช้เหมือนอินเทอร์เน็ตมือถือ) ก็ดูจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้พลเมืองของไทยกลายเป็น Internet Citizen ได้ดีกว่า

การรวบรวมระหว่างผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านรายใหญ่ 2 ราย ส่งผลให้การแข่งขันลดลงจากเดิมที่มีผู้ให้บริการรายใหญ่ 4 ราย เหลือเพียง 3 ราย อาจส่งผลให้ผู้ให้บริการขาดแรงจูงใจในการไปลงทุนติดตั้งอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ที่ยังไม่มีใครให้บริการเพื่อหาตลาดใหม่ๆ อันส่งผลให้คนไทยยังเผชิญอุปสรรคเสียโอกาสในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่มีเสถียรภาพ โดยข้อมูลจาก กสทช. (2023) ชี้ว่าปัจจุบันมีครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่มีเสถียรภาพ (หรืออินเทอร์เน็ตบ้าน) ประมาณ 39%⁴⁶ เท่านั้น

การที่คนไทยจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่มีเสถียรภาพจึงกลายเป็นโจทย์ท้าทายที่ทุกฝ่ายต้องหาวิธีแก้ไข ถึงแม้ว่าทาง กสทช. จะกำหนดให้ผู้รวบรวมต้อง ‘จัดทำแผนขยายโครงข่าย Fixed Broadband Access ไปยังพื้นที่ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ เพื่อขยายโครงข่ายไปยังพื้นที่ที่ยังไม่มีโครงข่ายในปัจจุบัน โดยเพิ่มเติมจากแผนการลงทุนปกติประจำปี และไม่นับรวมโครงการที่ได้รับการอุดหนุนจากภาครัฐ โดยแผนต้องครอบคลุมระยะเวลา 5 ปี’

แต่การหวังพึ่งให้ผู้รวบรวมขยายโครงข่ายอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ภายใต้สถานการณ์ที่ผู้ให้บริการทั้งตลาดอาจมีแรงจูงใจในการลงทุนขยายโครงข่ายในพื้นที่มูลค่าทางเศรษฐกิจลดลง ทางผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีมาตรการเพิ่มเติมเพื่อเร่งขยายให้ประชาชนชาวไทยสามารถเข้าถึงโอกาสในโลกอินเทอร์เน็ตให้ได้เร็วที่สุดที่เป็นไปได้

9.1 แนวทางการขยายไปในพื้นที่ชุมชนแออัด

‘พื้นที่ชุมชนแออัด’ เป็นหนึ่งในพื้นที่เอกชนผู้ให้บริการละเลยเลือกที่จะไม่ลงทุนติดตั้งบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (อินเทอร์เน็ตบ้าน) ในที่ดังกล่าว กล่าวคือ ถึงแม้ว่าพื้นที่ชุมชนแออัดจะมีประชากรอาศัยกันอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ประชากรกลุ่มนี้ก็อาจจะไม่มีรายได้มากนักที่จะยอมจ่ายเงินซื้อบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

โดยเฉพาะเมื่อการแข่งขันในตลาดอินเทอร์เน็ตบ้านลดลงและผู้ให้บริการตัดบริการแพ็คเกจอินเทอร์เน็ตราคาต่ำที่สุดออกไป (จากเดิมถูกสุด 399 บาทต่อเดือน ปัจจุบันกลายเป็นถูกสุด 499 บาทต่อเดือน⁴⁷) ยิ่งทำให้ลูกค้ารายได้น้อยใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงน้อยลง (และอาจหันไปใช้บริการอินเทอร์เน็ตจากมือถือที่มีคุณภาพต่ำกว่าแต่ราคาถูกกว่า) เมื่อตลาดในชุมชนแออัดลดลงผู้ให้บริการจึงยังมีความสนใจจะลงทุนในพื้นที่ชุมชนแออัดน้อยลง

การขาดแคลนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชุมชนแออัดจึงเป็นประเด็นที่ต้องหาทางแก้ไข

- 1) โครงการ Net2Home

หนึ่งในความเป็นไปได้ในการขยายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าไปในพื้นที่ชุมชนแออัด คือการศึกษาจากผลงานที่ภาคเอกชน (Net2Home) ได้ทำไว้ โดยโครงการ Net2Home เป็นโครงการที่ทางมูลนิธิสารสนเทศเครือข่ายไทย (THNIC Foundation) ดำเนินการเพื่อเพิ่มปริมาณการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของคนไทย รูปแบบของโครงการทางมูลนิธิพยายามสร้างระบบบรอดแบนด์ชุมชน ให้ประชาชนทำเอง ติดตั้งเอง และบริหารโครงข่ายด้วยตัวชุมชนเองได้ โดยมูลนิธิเพียงช่วยค่าอุปกรณ์ติดตั้งตอนต้น และช่วยถ่ายทอดความรู้ให้ชาวบ้านเท่านั้น

โครงการ Net2Home พัฒนามาจากการทดลองติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตให้ชุมชนบ้านไทยสามัคคี จ.ตาก ด้วยอุปกรณ์ที่ติดตั้งง่าย โดยใช้เทคโนโลยี Wireless Mesh Network ชื่อว่า DUMBO ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ถูกพัฒนามาเพื่อรองรับการสื่อสารในการกู้ภัยเมื่อเกิดภัยพิบัติ โดยเป็นอุปกรณ์ที่ราคาถูกและติดตั้งได้ง่าย การติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตในลักษณะที่โครงการทำจึงง่าย ไม่ซับซ้อน เพียงมีอุปกรณ์พร้อม และมีทักษะทางงานช่างเล็กน้อย (เป็นช่างเทคนิคหรือช่างไฟในพื้นที่) หากได้รับการฝึกฝน แนะนำก็สามารถจะติดตั้งเองได้ รวมทั้งค่าบริการราคาไม่แพง โดยสามารถเก็บค่าบริการได้อยู่ที่ประมาณครัวเรือนละ 250 บาทต่อเดือน⁴⁸

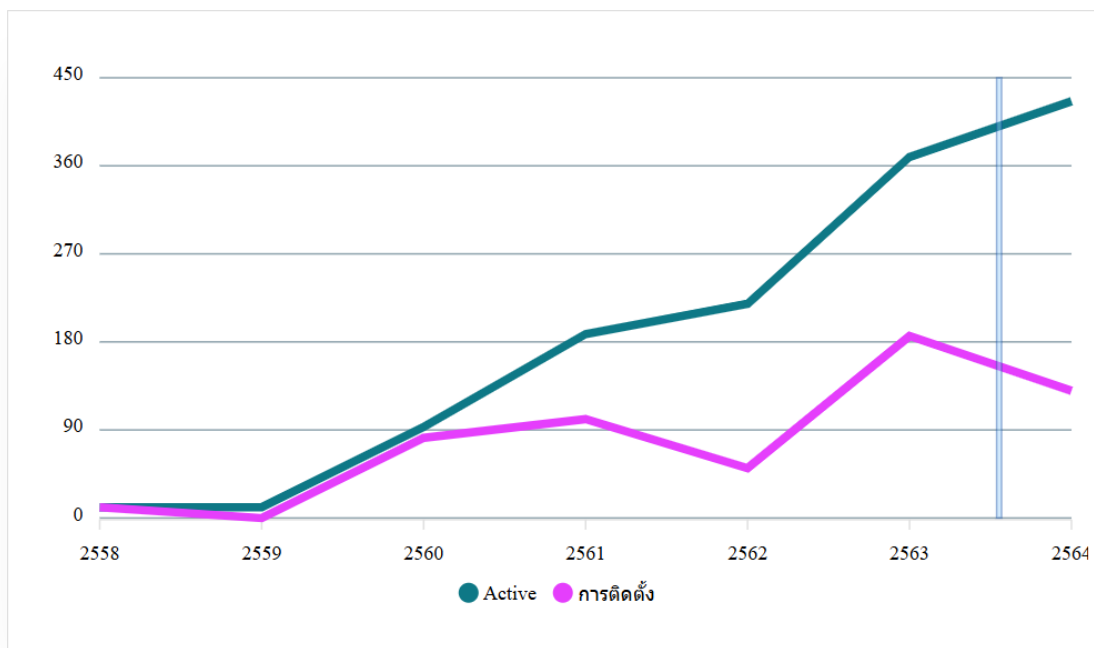
นอกจากการจะทำให้ชุมชนมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่ติดตั้งได้ง่ายและราคาถูกแล้ว โครงการ Net2Home ยังมีส่วนช่วยพัฒนาตัวชุมชนเองอีกด้วย เนื่องจากโครงการช่วยให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพทั้งช่างผู้ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต ผู้ประสานงานภายในชุมชน และตัวแทนจำหน่าย นอกจากนี้ยังทำให้ตัวชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรโครงข่าย (Community Internet) เนื่องจากทุกขั้นตอนของการสร้างและการบริหารโครงข่ายชุมชนจัดทำกันเอง การจัดการโครงข่ายจึงมีความคล่องตัว ไม่ต้องรอรับความช่วยเหลือจากบุคลากรภายนอก (พนักงานของผู้ให้บริการ) มากนัก⁴⁹

ในภาพกว้าง ทางมูลนิธิฯ มีเป้าหมายว่าการขยายโครงการ Net2Home จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันในตลาดผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้าน โดยในปัจจุบันทาง Net2Home เป็นผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านแบบค่าปลีกที่ต้องซื้ออินเทอร์เน็ตมาจากผู้ให้บริการรายใหญ่ก่อนที่จะมาแปลงเป็นบริการราคาถูกขายให้กับชุมชน ซึ่งจะเป็นการส่งสัญญาณให้ผู้ให้บริการรายใหญ่เห็นว่าในหลายพื้นที่เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นไปได้ในเชิงพาณิชย์ ที่หากผู้ให้บริการสามารถพัฒนาบริการลดราคามาแข่งกับทาง Net2Home ได้ ผู้ให้บริการก็จะได้ลูกค้าเพิ่มจากชุมชนที่ใช้บริการ Net2Home อยู่⁵⁰

กล่าวได้ว่า โครงการ Net2Home ได้สร้างทางเลือกการให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่อาจช่วยให้การขยายการให้บริการอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ชุมชนแออัดที่มีรายได้ต่ำเป็นไปได้ (ทั้งจากที่ทางมูลนิธิฯ เป็นผู้จัดทำเองและส่งสัญญาณให้ผู้ให้บริการเจ้าหลักหาทางเจาะตลาดกลุ่มรายได้ต่ำ) รวมถึงทำให้การขยายการให้บริการอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ห่างไกลเป็นไปได้ โดยให้คนในชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการอุปกรณ์กันเองได้

ในปัจจุบันโครงการ Net2Home ได้ขยายพื้นที่การติดตั้งอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ไปกว่า 426 หลังคาเรือนครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ อ.แม่สอด จ.ตาก 347 หลังคาเรือน อ.บางปลาม้า จ.สุพรรณบุรี 46 หลังคาเรือน อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ 9 หลังคาเรือน เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 24 หลังคาเรือน⁵¹

สถานะ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564

ภาพที่ 13: ความคืบหน้าของโครงการ Net2Home

ที่มา: เว็บไซต์ Net2Home

ประสิทธิภาพของการของโครงการ Net2Home ช่วยให้ชุมชนที่เข้าไม่ถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสามารถมีอินเทอร์เน็ตที่บ้านได้ด้วยราคาที่ต่ำส่งผลให้ภาครัฐมีความสนใจที่จะช่วยสนับสนุน โดยทางกรมการสื่อสาร โทรคมนาคม และดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเห็นที่จะนำโครงการ Net2Home มาช่วยต่อยอดโครงการเน็ตประชารัฐ (โครงการที่ไปติดตั้งอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ที่ขาดแคลน) เนื่องจากเน็ตประชารัฐมักจะติดตั้งในพื้นที่ศูนย์อินเทอร์เน็ตชุมชน หากคนในชุมชนต้องการใช้อินเทอร์เน็ตต้องเดินทางมาใช้บริการได้ที่ศูนย์ฯ เท่านั้น หากให้ทางมูลนิธิฯ เข้ามาช่วยติดตั้งลากอินเทอร์เน็ตให้ถึงบ้านแต่ละหลังในราคาต่ำ ประชาชนจะสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้สะดวกขึ้น⁵²

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าภาครัฐจะมีความสนใจที่จะสนับสนุนให้โครงการ Net2Home ขยายการให้บริการไปติดตั้งอินเทอร์เน็ตในพื้นที่อื่นมากขึ้นตั้งแต่ปี 2021 แต่ปัจจุบันภาครัฐยังไม่มีโครงการร่วมกับ Net2Home ยังไม่มีการให้บริการให้ทางมูลนิธิฯ เข้ามารับโครงการเป็นผู้ดำเนินการขยายการติดตั้งอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ที่เข้าไม่ถึงเพื่อให้เป็นไปตามแผน USO

9.2 แนวทางภาครัฐในการขยายการเข้าถึงในพื้นที่ชายขอบ (พื้นที่มูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ)

นอกจากในพื้นที่ชุมชนแออัดแล้ว ในพื้นที่ห่างไกลที่มีประชากรอยู่เบาบางและมักจะมีรายได้ไม่มากนัก ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ทำให้บริการมีแนวโน้มเลือกที่จะไม่ลงทุนขยายโครงข่ายการให้บริการโทรคมนาคม เนื่องจากมองว่าการลงทุนในพื้นที่เหล่านั้นอาจจะไม่คุ้มค่าจากการที่มีผู้ใช้บริการน้อยเกินไป รวมถึงประชาชนในพื้นที่นั้นมีรายได้ต่ำไม่สามารถจ่ายค่าบริการได้

1) โครงการ Universal Service Obligation (USO)

แนวพันธกิจการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม (Universal Service Obligation, USO) จึงเป็นโครงการสำคัญที่จะมาช่วยอุดช่องว่างที่กลไกตลาดไม่สามารถตอบสนองได้ โดยพันธกิจหลักของ USO แบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. การขยายบริการพื้นฐานให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ (Availability) 2. การมีค่าบริการที่ทุกกลุ่มสามารถจ่ายได้ (Affordability) 3. การอำนวยความสะดวกให้ผู้พิการ หรือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เช่น พิการทางการได้ยินหรือการมองเห็น ให้สามารถเข้าถึงได้ (Accessibility)

กสทช. เป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลภารกิจ USO ซึ่งตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 (2010) กำหนดให้ กสทช. ต้องจัดทำแผนการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม (แผนงาน USO) หลังจากนั้นจะประกาศเรียกเก็บเงินค่า USO เป็นสัดส่วนต่อรายได้รวม (ก่อนหักค่าใช้จ่าย) ของผู้ได้รับใบอนุญาตฯ (ในปัจจุบันอัตราเรียกเก็บค่า USO อยู่ที่ร้อยละ 2.5 ของรายได้) และนำเงินที่จัดเก็บจากผู้ได้รับใบอนุญาตฯ เป็นงบให้เอกชนมาแข่งขันประมูลเพื่อดำเนินตามโครงการต่างๆ ตามแผนที่ กสทช. ได้จัดทำไว้

ตัวอย่างโครงการที่ผลักดันตามแผนงานของ USO ที่ช่วยให้เกิดการขยายการลงทุนการให้บริการโครงข่ายอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ขาดแคลน ตัวอย่างเช่น

- โครงการเน็ตชายขอบ (เริ่มต้นปลายปี 2017) อนุมัติงบประมาณ 1.36 หมื่นล้านบาท อุดหนุนให้เอกชน⁵³ขยายไปให้บริการหมู่บ้าน 3,920 แห่งในพื้นที่ชายขอบ Zone C+ (เขตพื้นที่ห่างไกลมาก ที่ยังไม่มีบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เนื่องจากไม่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์) โดยจัดให้มีบริการ เช่น ก) สัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ข) โครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง สายใยแก้วนำแสงโดยเชื่อมต่อจากโครงข่ายที่มีอยู่เดิมพร้อมเปิดให้มีการเชื่อมต่อกับโครงข่ายของ USO ได้โดยไม่จำกัด (Open Access) ค) Wi-Fi สาธารณะฟรีในหมู่บ้าน ในโรงเรียน และโรงพยาบาลประจำตำบล โดยมีความเร็วไม่ต่ำกว่า 30/10 Mbps ง) ศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะ (USO Net) ในโรงเรียน โดยจะมีการอุดหนุนค่าบริการและบำรุงรักษาโครงข่ายเป็นระยะเวลา 5 ปี

- โครงการเน็ตประชารัฐ อนุมัติงบประมาณ 13,000 ล้านบาท⁵⁴ ให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มอบหมายให้บริษัททีโอที จัดให้มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ Zone C (พื้นที่ห่างไกล ที่ยังไม่มีบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและไม่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ แต่ไม่มีอุปสรรคด้านกายภาพในการเข้าถึงและการวางโครงสร้างพื้นฐาน) โดยจัดให้มีบริการ ก) WiFi ในหมู่บ้าน ข) ศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสาธารณะ (USO Net) ในพื้นที่เป้าหมาย ค) ห้องบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสาธารณะ (USO Wrap) ง) บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสาธารณะสำหรับโรงเรียน (Last mile to School) และ จ) บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสาธารณะสำหรับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.) (Last mile to Sub-district Health Promotion Hospital) ซึ่งได้จัดทำในพื้นที่กว่า 24,700 หมู่บ้าน
- โครงการเน็ตห่างไกล ใช้งบประมาณ 19.67 หมื่นล้านบาท⁵⁵ โดย กสทช. มีเป้าหมายที่จะขยายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ Zone C (พื้นที่ห่างไกล ที่ยังไม่มีบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและไม่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ แต่ไม่มีอุปสรรคด้านกายภาพในการเข้าถึงและการวางโครงสร้างพื้นฐาน) 15,732 หมู่บ้าน

ถึงแม้ว่าแผนงานการขยายพื้นที่การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของ USO จะช่วยให้มีหมู่บ้านที่ได้รับบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 30,635 หมู่บ้าน แต่ในงานศึกษาของ ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์ (2023)⁵⁶ ชี้ว่าการบริหารโครงการ USO ของ กสทช. มีปัญหา และทำให้การใช้งบประมาณโครงการ USO เป็นไปโดยที่ไม่มีประสิทธิภาพตามที่ควรจะเป็นมากนัก

ประการแรก ขอบเขตการดำเนินงาน USO ถูกขยายให้ทำเกินกว่าภารกิจหลักที่จะทำ เช่น มีการทำโครงการพัฒนาความรู้ ICT อบรมทักษะ Smart farming ซึ่งไม่ได้เป็นการช่วยให้คนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น แต่ทำให้คนที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตอยู่แล้วมีประสิทธิภาพในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น ซึ่งปัญหานี้เกิดจากการที่กรอบภารกิจของ USO กำหนดไว้กว้างเกินไป ครอบคลุมเรื่องการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมสำหรับหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือแก่สังคม และจัดให้มีบริการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์ความมั่นคงหรือประโยชน์สาธารณะด้วย

ประการที่สอง การจัดสรรงบ USO มีแนวโน้มเบี่ยงเบนออกจากภารกิจด้านการสร้างการเข้าถึงไปสู่ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับ ‘ประโยชน์สาธารณะ’ และ ‘ความมั่นคง’ โดยตามร่างแผนการจัดสรรงาน USO ฉบับที่ 4 วงเงิน 8 พันล้านบาท กำลังจะถูกนำไปใช้สนับสนุนบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงแก่หน่วยงานภาครัฐ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล และหน่วยงานความมั่นคงกว่า 82.5% ของวงงบประมาณ ซึ่งอาจส่งผลให้งบประมาณที่จะนำไปลงทุนให้คนที่เข้าไม่ถึงอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ลดลง

ประการที่สาม บางโครงการของ USO มีปัญหาด้านประสิทธิภาพ มีการลงทุนซ้ำซ้อนพื้นที่ให้บริการของภาคเอกชน ไม่สามารถขยายบริการให้ทั่วถึงตามเป้าหมายได้ ตกหล่นการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย และอาจไม่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้พิการ

ประการที่สี่ โครงการ USO ขาดกลไกการมีส่วนร่วมและขาดกลไกความรับผิดชอบที่ดี เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนที่ขาดการเปิดให้ตัวแทนภาคเอกชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การกำหนดยุทธศาสตร์ที่ขาดรายละเอียดทำให้ กสทช. ใช้ดุลยพินิจกำหนดโครงการเอง การกำหนดเป้าหมายที่ง่ายและไม่สามารถวัดผลสำเร็จได้ รวมถึงขาดการรายงานข้อมูลผลลัพธ์ความสำเร็จของโครงการต่างๆ ของ USO

2) การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐท้องถิ่นและผู้ให้บริการในการขยายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์ในประเทศฝรั่งเศส

นอกจากโครงการขยายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยแล้ว ในงานศึกษาชิ้นนี้ได้สำรวจแนวทางการขยายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในต่างประเทศด้วย โดยได้เข้าไปศึกษากรณีโครงการของประเทศฝรั่งเศสที่เร่งลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และสามารถช่วยให้อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์ความเร็วสูงของประชาชนฝรั่งเศสเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

เริ่มต้นจากในปี 2013 รัฐบาลฝรั่งเศสได้ประกาศแผนงาน Plan France Très Haut Débit (France Very High Speed Broadband) เพื่อจะขยายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของประชาชนในประเทศ โดยตามแผนงานดังกล่าวมีเป้าหมายที่จะให้ทุกพื้นที่ในประเทศสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตบ้านความเร็วสูงความเร็วอย่างน้อย 30 Mbps ภายในปี 2022 ก่อนจะขยับเป็นอย่างน้อย 100 Mbps ภายในปี 2025 นอกจากนี้ในแผนการเดียวกันได้ระบุไว้ว่าต้องการจะเปลี่ยนให้อินเทอร์เน็ตบ้านหันมาใช้เทคโนโลยีไฟเบอร์ออปติกส์ (Fiber-Optics) ที่มีความเร็วสูงอย่างน้อย 80%

การที่จะทำให้ภาครัฐประสบความสำเร็จในการขยายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทห่างไกล ภาครัฐได้ดำเนินการผ่านแผนการที่จะให้มีการลงทุนด้วยรูปแบบการร่วมทุนระหว่างเอกชนกับภาครัฐ (Public Initiative Network - RIP) โดยให้หน่วยงานท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่จะร่วมทุนกับภาคเอกชนในการลงทุนจัดทำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ที่เอกชนมองว่าไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ซึ่งภายใต้โครงการ RIP นั้นนอกจากรัฐท้องถิ่นจะช่วยอุดหนุนเงินทุนแล้วรัฐบาลกลางและกองทุนยุโรปจะให้การสนับสนุนเงินทุนในการร่วมทุนจัดทำโครงการด้วย โดยโครงการที่จะขยายอินเทอร์เน็ตด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน มีเป้าหมายครอบคลุมประชากรกว่า 45% ของประเทศ⁵⁷

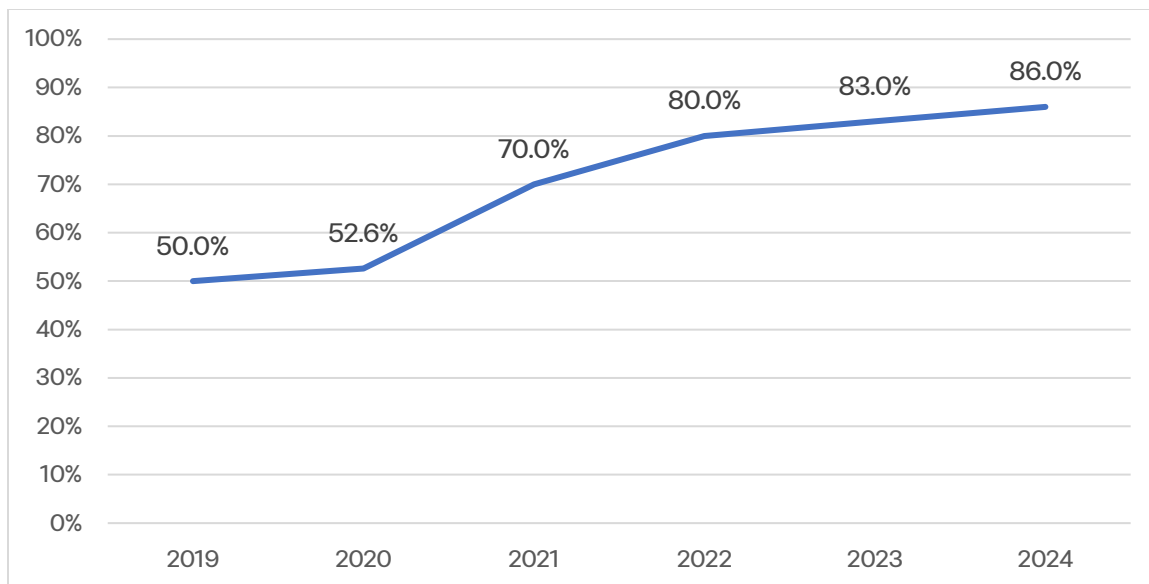
ซึ่งรัฐบาลอยากให้เอกชนที่เข้าร่วมโครงการ RIP ควรจะเป็นเอกชนที่มีประสบการณ์ ทาง Orange ผู้ให้บริการโทรคมนาคมรายใหญ่จึงได้ร่วมทุนกับผู้ให้บริการโทรคมนาคมรายอื่น (Orange ลงทุน 50% La Banque des Territoires (Caisse des Dépôts), CNP Assurances, EDF Invest ลงทุนในส่วนที่เหลืออีก 50%⁵⁸) ซึ่งจัดตั้งเป็นองค์กร ชื่อว่า Orange Concession ซึ่งทำหน้าที่ลงทุนโครงข่ายให้บริการอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์ในพื้นที่ชนบทโดยเฉพาะ (โดยร่วมโครงการ RIP) และองค์กรนี้เองที่ได้กลายเป็นผู้ให้บริการรายหลักที่เข้ามารับหน้าที่ขยาย

โครงข่ายไฟเบอร์ที่ภาครัฐวางแผนจะพัฒนา โดยสิ้นปี 2021 ทาง Orange Concession ได้ทำข้อตกลงบริหารโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์อย่างน้อย 24 โครงการ ครอบคลุมอินเทอร์เน็ตกว่า 4.5 ล้านหลังคาเรือน⁵⁹

ในปี 2023 ทาง Orange Concession ได้จัดทำข้อตกลงกับทางรัฐบาลฝรั่งเศสว่าจะขยายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์ให้กับ 1,120,000 หลังคาเรือน ในเขต AMII (พื้นที่ที่ประชากรหนาแน่นต่ำ และภาครัฐต้องการให้เกิดการลงทุน) ภายในปี 2025 ซึ่งตัวอย่างแผนการ/โครงการที่ทาง Orange Concession ผลักดันเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลง⁶⁰ เช่น

- ลงทุนขยายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในพื้นที่เมืองที่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์ต่ำที่สุดให้ผู้เข้าถึงมากขึ้น 140,000 หลังคาเรือน ภายในปี 2024
- ให้บริการผู้ที่ ‘ยื่นคำร้อง (on demand)’ ต้องการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์ แต่ไม่สามารถเข้าถึงได้ภายใน 6 เดือน
- ให้บริการอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์ด้วยราคาอุดหนุนโดยไม่ติดสัญญา (no-commitment package) กับครัวเรือนรายได้ต่ำอย่างน้อยจนถึงปี 2027 (โครงการชื่อ Coup de Pouce) ซึ่งการให้บริการโดยไม่ติดสัญญาเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสามารถเปลี่ยนไปใช้บริการของค่ายอื่นได้ ในกรณีที่ค่ายอื่นสามารถลดต้นทุนเข้ามาแข่งขันนำเสนอบริการที่ราคาถูกกว่าหรือมีคุณภาพมากกว่าในพื้นที่เดียวกันได้

นอกจากทาง Orange Concession แล้ว⁶¹ ภายใต้โครงการ Public Initiative Network (RIP) ยังมีเอกชนอีกหลายรายที่เข้าร่วมทุนกับหน่วยงานท้องถิ่นในการขยายการลงทุนระบบอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์ในพื้นที่ที่ขาดความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจในการลงทุน เช่น ift (La fibre simplement)⁶² Bouygues E&S⁶³ Altitude Infrastructure ฯลฯ การมีผู้ให้บริการหลายรายที่สนใจในการร่วมทุนกับภาครัฐท้องถิ่นในการขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตสะท้อนให้เห็นว่าโครงการดังกล่าวกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการ ซึ่งอาจนำมาสู่การมีตัวเลือกที่หลากหลายของผู้ใช้บริการ

ภาพที่ 14: อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์ (Fiber-To-The-Home rate)

ของประชาชนในประเทศฝรั่งเศส

ที่มา: Arcep press release⁶⁴

ภายหลังการดำเนินแผนงาน Plan France Très Haut Débit อัตราการการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์ของหลังคาเรือนก็เพิ่มสูงขึ้น และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงโควิด-19 (ปี 2021 เป็นต้นไป)

ในภาพรวม ฝรั่งเศสสามารถขยายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงไฟเบอร์ด้วยกลไกหลัก 2 อย่าง 1. การสร้างกลไกอุดหนุนการลงทุนในอินเทอร์เน็ตโดยพึ่งพิงความเข้มแข็งของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหน่วยงานท้องถิ่นมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับความต้องการของคนในพื้นที่ สามารถกำหนดรายละเอียดโครงการในการลงทุน ทั้งพื้นที่ที่ควรมีการลงทุน รวมถึงรายละเอียดเชิงเทคนิค เช่น มาตรฐานความเร็วที่เหมาะสมพอเพียงกับความต้องการของคนในพื้นที่ได้ 2. ภาครัฐให้บริการที่มีประสิทธิภาพ ที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อลงทุนอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชนบทโดยเฉพาะ มีความสามารถในการออกแบบ วางโครงสร้างเครือข่าย และบริหารจัดการให้บริการอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์เป็นไปตามมาตรฐานความต้องการที่หน่วยงานท้องถิ่นกำหนดได้

9.3 ข้อเสนอเบื้องต้น

ย้อนกลับมาที่ประเทศไทย ภาครัฐไทยมีกลไกกองทุนที่จะผลักดันให้เกิดการขยายอินเทอร์เน็ตบ้านเข้าไปในพื้นที่มูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ (USO) อยู่แล้ว แต่ปัญหาของกลไกดังกล่าวอยู่ที่ระเบียบข้อบังคับที่หละหลวมจนเปิดช่องให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถตีความระเบียบและนำงบประมาณไปใช้กับกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการขยายการ

เข้าถึงอินเทอร์เน็ตในพื้นที่มูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ จนทำให้ทรัพยากรที่ควรจะถูกนำไปใช้เพื่อลงทุนให้ประชาชนไทยสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้อย่างถ้วนหน้ามีจำนวนน้อยลง

โดยในงานศึกษาของ ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์ (2023)⁶⁵ มีข้อเสนอดังนี้

- 1) การกำหนดระเบียบให้ชัดเจนเริ่มต้นจากการปรับปรุงพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 (2001) มาตรา 17 ซึ่งกำหนดว่าการบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงคืออะไรบ้าง โดยปรับปรุงมาตรา 17 (2) ที่มีสาระสำคัญว่า การจัดให้มีบริการโทรคมนาคมสำหรับสถานศึกษา ศาสนสถาน สถานพยาบาล และหน่วยงานอื่นที่ให้ความช่วยเหลือแก่สังคม ต้องไม่รวมถึงหน่วยงานรัฐ เพื่อป้องกันมิให้มีการดึงงบประมาณของหน่วยงานรัฐเข้าซ้อนกับการทำหน้าที่ของหน่วยงานอื่น รวมถึงยกเลิกมาตรา 17 (5) ที่บัญญัติไว้ว่า ‘...จัดให้มีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงหรือประโยชน์สาธารณะ’ เนื่องจากสามารถตีความได้กว้าง
- 2) ปรับปรุงมาตรา 53 วรรค 2 กฎหมายองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ โดยระบุให้ชัดเจนว่าค่า USO ในกองทุน กทปส. ต้องใช้ตามวัตถุประสงค์ USO เท่านั้น
- 3) ตัดนิยาม ‘บริการโทรคมนาคมพื้นฐาน’ ในแผนงาน USO ให้เหลือเพียง ‘บริการโทรศัพท์และบริการอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์’ รวมถึงควรมีนิยามบริการโทรคมนาคมพื้นฐานในแผนงาน USO อยู่เสมอ ให้ตอบโจทย์เรื่อง 1. ป้องกันไม่ให้ผู้ที่ถูกกีดกันออกจากสังคม (Social Exclusion) หากไม่ได้รับบริการ 2. ตอบโจทย์ในการดำรงชีวิต 3. ขาดการลงทุนจากภาคเอกชนทำให้เข้าไม่ถึง
- 4) ทำให้แผนโครงการ USO มีประสิทธิภาพในเชิงผลลัพธ์ ไม่ลงทุนในพื้นที่ที่เอกชนมีแนวโน้มจะขยายการลงทุนไปถึง จัดทำระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการขยายการเข้าถึงโดยทั่วถึง เพิ่มความโปร่งใสในการบริหารโครงการ
- 5) กำหนดให้มีกลไกการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ ตั้งแต่เริ่มแผนงาน USO ให้มีการปรึกษากับหน่วยงานเอกชนและภาคสังคมมากขึ้น กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่วัดได้ รวมถึงเปิดเผยผลการดำเนินงานของทุกโครงการต่อสาธารณะ

นอกจากการปฏิรูปให้กลไก USO กลับมามีประสิทธิภาพตอบโจทย์เป้าหมายในการขยายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของประชาชนแล้ว จากบทเรียนจากประเทศฝรั่งเศส การนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันการขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตอาจช่วยให้พันธกิจ USO มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตัวอย่างเช่น

- 1) หากหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขของโครงการลงทุนทำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ชายขอบ (โครงการเน็ตชายขอบ) อาจทำให้สามารถลงทุนได้ตอบโจทย์ผู้ใช้งานได้มากขึ้น เช่น

กำหนดพื้นที่วางเสาสัญญาณที่คนในชุมชนได้ประโยชน์มากที่สุด หรือขอบริการสนับสนุนเพิ่มเติมให้โครงการ Net2Home มาช่วยเชื่อมต่อสัญญาณไปให้ถึงบ้านที่ห่างไกลจากจุดศูนย์กลาง

- 2) ในพื้นที่ที่เอกชนกำลังจะลงทุนอยู่แล้วทางหน่วยงานท้องถิ่นอาจจะตัดสินใจเปลี่ยนจากการให้เอกชนที่ได้รับสัมปทานมาลงทุนซ้ำซ้อนเป็นเงินสนับสนุนรายจ่ายค่าบริการอินเทอร์เน็ตจากเอกชนผู้ลงทุนแทน

กล่าวคือ กลไกการอุดหนุนบเพื่อขยายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอาจจะหันมาให้อำนาจกับหน่วยงานท้องถิ่นมากขึ้น จากเดิมที่ทาง กสทช. เป็นผู้กำหนดรายละเอียดโครงการส่งเสริมให้เกิดการขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งประเทศ และเปิดให้เอกชนที่มีความพร้อมพร้อมมูลพร้อมดำเนินโครงการขยายโครงข่ายที่เดียวทั้งประเทศ ไปตามที่ทาง กสทช. กำหนด เปลี่ยนเป็นให้ กสทช. กำหนดรายละเอียดระดับประเทศ และให้หน่วยงานท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดรายละเอียดความต้องการของพื้นที่ตนเอง และเปิดให้เอกชนเข้ามาประมูลทำโครงการไปตามเงื่อนไขที่ท้องถิ่นเป็นผู้กำหนด ซึ่งอาจจะทำให้การขยายอินเทอร์เน็ตสอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่มากกว่า รวมถึงลดความซ้ำซ้อนของการลงทุน

10. ปฏิรูปกลไกการทำงานของ กสทช.

จากในส่วนก่อนหน้านี้ จะเห็นได้ว่ามาตรการเฉพาะภายหลังการควมรวบรวมส่วนมากขาดความก้าวหน้า ไม่สามารถบังคับใช้ได้ทันเวลาที่ทาง กสทช. กำหนด อันส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของผู้บริโภค ซึ่งสาเหตุหลักที่มาตรการเหล่านั้นยังไม่ถูกบังคับใช้เป็นผลมาจากการทำงานที่ล่าช้าของ ที่ประชุมหรือคณะกรรมการ กสทช. เช่น ไม่อนุมัติสูตรการคำนวณค่าบริการถ่วงน้ำหนัก ไม่กดดันให้ผู้ควมรวมต้องจัดจ้างที่ปรึกษากรณีมือถือ ไม่นิยามค่าบริการต่ำสุดกรณีเน็ตบ้าน ฯลฯ

10.1 การดำเนินการในระยะสั้น

การขาดความกระตือรือร้นในการบังคับใช้มาตรการของหน่วยงาน กสทช. จนส่งผลให้ประชาชนผู้บริโภคได้รับผลกระทบจากการควมรวมธุรกิจมีแนวโน้มที่จะขัดกับ ‘หน้าที่’ ของหน่วยงานที่กฎหมายที่ระบุให้ กสทช. ต้องรับผิดชอบ

- ทั้งตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี 2560 มาตรา 60 วรรคที่ 3 “รัฐต้องจัดให้มีองค์กรของรัฐที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรับผิดชอบและกำกับ การดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ให้เป็นไปตามวรรคสอง ในการนี้ องค์กรดังกล่าว

ต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือสร้างภาระแก่ผู้บริโภคเกินความจำเป็น....”

- ตามพระราชบัญญัติ องค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ได้กำหนดหน้าที่ให้ กสทช. ในมาตรา 27 วรรค 6 “พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข หรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตดังกล่าว” และวรรค 9 “กำหนดโครงสร้างอัตราค่าธรรมเนียมและโครงสร้างอัตราค่าบริการในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ”

ซึ่งถึงแม้ว่า กสทช. จะมีมาตรการเฉพาะต่างๆ ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญมาตรา 60 วรรคที่ 3 แต่ก็ไม่ได้ทำให้มาตรการเหล่านั้นช่วย ‘ป้องกันมิให้มีการสร้างภาระแก่ผู้บริโภคเกินความจำเป็นได้’

นอกจากนี้ กสทช. อาจไม่ได้ทำหน้าที่สอดคล้องกับมาตรา 27 มากนักเนื่องจากการดำเนินงานตามมาตรการเฉพาะอย่างไม่มีประสิทธิภาพทำให้ กสทช. ไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ‘เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม’ ตามวรรค 6 ได้ ยิ่งไปกว่านั้น การที่ กสทช. ไม่เร่งให้เกิดการจัดจ้างที่ปรึกษาโครงสร้างต้นทุนยิ่งทำให้ กสทช. ไม่สามารถบรรลุหน้าที่ในวรรคที่ 9 ที่กำหนดให้ ‘โครงสร้างอัตราค่าบริการ...ให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ’

หาก กสทช. ไม่สามารถบรรลุหน้าที่ตามกฎหมายเหล่านี้ได้สำเร็จ ทาง กสทช. ย่อมควรต้องมีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

10.2 การดำเนินการในระยะยาว

นอกจากนี้ ปัญหาของการทำงานที่ล่าช้า ไม่ทันกำหนดการของ กสทช. อาจเป็นผลมาจากการที่ กสทช. ไม่ต้องรับผลกระทบจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความล่าช้าของมาตรการ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ขาดกลไกเชื่อมโยงให้ กสทช. มีความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์สาธารณะ

การปรับกลไกการกำกับดูแล กสทช. จึงกลายมาเป็นโจทย์ที่สำคัญ

● **ข้อเสนอด้านการแต่งตั้ง: ปรับกลไกการได้มาซึ่งคณะกรรมการ กสทช.**

ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2564) กำหนดให้กระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เริ่มต้นจากการให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาประกาศเปิดรับสมัคร ภายหลังจากปิดรับสมัครทางคณะกรรมการสรรหากรรมการจะเป็นผู้พิจารณาลงความเห็น โดยคณะกรรมการสรรหา ประกอบไปด้วย ตัวแทนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตัวแทนผู้พิพากษาศาลฎีกา ตัวแทนตุลาการศาลปกครองสูงสุด ตัวแทนจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตัวแทนจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ตัวแทนจากผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย โดยผู้ที่ได้รับการคัดเลือกต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามจากจำนวนทั้งหมดของคณะกรรมการที่มีอยู่

หลังจากนั้น ทางคณะกรรมการสรรหา จะส่งรายชื่อผู้ที่ได้รับคัดเลือกไปให้ทางวุฒิสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ กสทช. จะต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภากับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่

ภายใต้กระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการ กสทช. เช่นนี้ สามารถแบ่งข้อเสนอการปรับกลไกการแต่งตั้งออกได้เป็น 2 ส่วนคือ ‘ข้อเสนอปรับกระบวนการสรรหา’ และ ‘ข้อเสนอปรับกระบวนการรับรอง’

ข้อเสนอปรับกระบวนการสรรหา

ในขั้นตอนกระบวนการสรรหา คณะกรรมการสรรหา ทั้ง 7 ท่าน เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการกำหนดว่าผู้สมัครท่านใดจะได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ขั้นถัดไป อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสังเกตคือคณะกรรมการสรรหาที่มีมาที่ไม่หลากหลายมากนัก โดยมาจากองค์กรผู้พิทักษ์การ 2 ท่าน มาจากองค์กรอิสระ 4 ท่าน และมาจากธนาคารแห่งประเทศไทย 1 คน ซึ่งการที่คณะกรรมการสรรหาที่มีมาขาดความหลากหลายส่งผลให้ดุลยพินิจในการคัดสรรขาดมุมมองที่รอบด้าน

นอกจากนี้ การที่กรรมการส่วนมากมีที่มาจากองค์กรอิสระที่เน้นภารกิจด้านการ ‘ปราบโกง’ อาจถูกตั้งคำถามได้ว่ากรรมการชุดนี้จะมีศักยภาพในการสรรหาผู้ที่มีความสามารถในด้านการ ‘บริหารทรัพยากรคลื่นความถี่ให้มีประสิทธิภาพ’ ‘กำกับดูแลผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง’ และ ‘คุ้มครองผู้ใช้บริการให้ได้รับความเป็นธรรม’ ได้อย่างไร

ดังนั้นเพื่อให้คณะกรรมการสรรหา มีความหลากหลายมากขึ้น และมีผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกิจขององค์กร กสทช. เป็นผู้ร่วมกระบวนการสรรหา จึงควรเพิ่มจำนวนคณะกรรมการสรรหาจาก 7 เป็น 9 คน และปรับลดสัดส่วนคณะกรรมการที่มีที่มาจากฝั่งตุลาการและฝั่งองค์กรอิสระ (เช่น ให้เหลือตัวแทนจากศาลปกครองสูงสุดหรือศาลฎีกา 1 ท่าน และตัวแทนจาก ปปช. หรือสตง. 1 ท่าน และผู้ตรวจการแผ่นดินอีก 1 ท่าน) โดยเพิ่มกรรมการที่มีที่มาที่ไปจากลักษณะดังนี้

- ตัวแทนจากศาลปกครองสูงสุดหรือศาลฎีกา 1 ท่าน
- ตัวแทนจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน 1 ท่าน
- ตัวแทนจากผู้ตรวจการแผ่นดิน 1 ท่าน
- ผู้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทย
- ผู้ที่ทำงานในองค์กรด้านการกำกับดูแลการแข่งขันในธุรกิจ 1 ท่าน
- ผู้ที่มาจากภาคประชาชนที่ทำงานด้านการคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภค 1 ท่าน
- ผู้ที่มาจากภาคประชาชนที่ทำงานด้านการคุ้มครองสิทธิ 1 ท่าน
- ตัวแทนจากองค์กรวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ 1 ท่าน
- ตัวแทนจากองค์กรวิชาชีพสื่อสารมวลชน 1 ท่าน

การเพิ่มตัวแทนที่มาจากภาคประชาชนที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิประชาชนและผู้บริโภค รวมถึงเพิ่มตัวแทนจากฝั่งวิชาชีพที่ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการกิจของ กสทช. เพื่อให้ คณะกรรมการสรรหาให้น้ำหนักกับการสรรหากรรมการที่จะทำหน้าที่ในทิศทางที่คุ้มครองผู้บริโภคมากขึ้น รวมถึงให้น้ำหนักกับความเป็นมืออาชีพเข้าใจการทำงานของกิจการสื่อมากขึ้น

กระบวนการรับรอง

ตามกติกาเมื่อคณะกรรมการสรรหา ลงมติเห็นชอบผู้ที่จะดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการ กสทช. แล้วทางคณะกรรมการสรรหา จะส่งให้วุฒิสภารับรอง ซึ่งสาเหตุที่วุฒิสภากลายเป็นเป็นองค์กรที่มีอำนาจชี้ขาดผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ เนื่องมาจากว่าผู้ออกแบบรัฐธรรมนูญต้องการให้มีองค์กรที่ปราศจากการแทรกแซงทางการเมืองเป็นผู้ให้อำนาจรับรองการแต่งตั้งองค์กรอิสระ⁶⁶ ซึ่งความคิดดังกล่าวก็ครอบคลุมมาใช้ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ กสทช. ด้วย

อย่างไรก็ตาม ที่มาของวุฒิสภาในชุดปัจจุบันเองถูกตั้งคำถามจากสังคมอยู่เสมอว่า ผู้ที่ได้รับคัดเลือกเข้าไปตามระบบสามารถเป็นตัวแทนกลุ่มอาชีพได้จริงหรือไม่ และที่สำคัญปราศจากการแทรกแซงทางการเมืองจริงหรือไม่ เนื่องจากระบบการคัดเลือกวุฒิสภา ทั้งซับซ้อน ขาดความโปร่งใสในกระบวนการคัดเลือก ขาดความคงเส้นคงวาในกระบวนการคัดเลือกในแต่ละกลุ่ม⁶⁷ รวมถึง เห็นการเกาะกลุ่มในการลงคะแนนของผู้สมัครวุฒิสภาในบางกลุ่ม⁶⁸ ที่อาจบ่งชี้ว่ามีกลุ่มการเมืองบางกลุ่มที่สามารถกำหนดทิศทางในกระบวนการคัดสรรได้

ปัญหาดังกล่าวจึงนำมาสู่คำถามที่สำคัญ 2 ประการ 1. เราสามารถทำให้กระบวนการรับรองการสรรหาปราศจากการแทรกแซงทางการเมืองได้จริงหรือไม่ และ ที่สำคัญกว่านั้น 2. กระบวนการรับรองการสรรหาต้องปราศจากการยึดโยงกับประชาชนหรือไม่ หากว่าภารกิจของ กสทช. เองมีผลกระทบต่อทรัพยากรของภาครัฐและคุณภาพชีวิตของประชาชน การออกแบบกลไกการแต่งตั้งให้ยึดโยงกับองค์กรที่มีที่มาจากประชาชน (ฝ่ายการเมือง) อาจเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อประชาชน

กระบวนการรับรองการสรรหาจึงควรออกแบบให้ยึดโยงกับอำนาจฝั่งนิติบัญญัติที่มีที่มาจากเสียงของประชาชน โดยให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการสิทธิการคุ้มครองคณะกรรมการองค์กรอิสระจำนวน 20 คน (จัดสรรตามสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาในแต่ละพรรคมีอยู่) เพื่อรับรองรายชื่อผู้ผ่านการคัดสรรแทน

● ข้อเสนอด้านการตรวจสอบการทำงาน: สร้างกลไกกดดันให้ผลักดันมาตรการเฉพาะ

นอกจากการปรับที่มาของคณะกรรมการ กสทช. ให้ยึดโยงกับองค์กรสาธารณะมากขึ้นแล้ว หากต้องการให้ตัว กสทช. ทำงานไปในทิศทางที่ตอบสนองต่อผลประโยชน์สาธารณะ ก็จำเป็นต้องปรับกลไกระหว่างการทำงานให้โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้สาธารณะสามารถวิจารณ์ ให้ความเห็น และกดดันให้ตัว กสทช. ทำงานดำเนินงานไปในทิศทางที่ถูกต้องได้

รายงานความคืบหน้าให้โปร่งใส

ภายหลังจากที่ทาง กสทช. แลงมาตรการเฉพาะเพิ่มเติมกรณีการรวบรวมธุรกิจโทรคมนาคมเมื่อ 2 ปีที่แล้ว และแลลงมาตรการเฉพาะเพิ่มเติมกรณีการรวบรวมธุรกิจอินเทอร์เน็ตบ้านเมื่อประมาณ 1 ปีที่แล้ว ทาง กสทช. เองก็ไม่เคยแลลงความคืบหน้าของมาตรการเฉพาะเพิ่มเติมจากการรวบรวมธุรกิจทั้งสองกรณีในพื้นที่สาธารณะอีกเลย

เพื่อให้สาธารณชนรับรู้ความคืบหน้าของมาตรการเฉพาะ จึงควรกำหนดให้ทาง กสทช. ต้องแลลงความคืบหน้ามาตรการเฉพาะเพิ่มเติมของการรวบรวมธุรกิจต่อสาธารณะในทุกไตรมาส และต้องจัดแลลงความคืบหน้า

ของมาตรการเฉพาะเมื่อสิ้นอายุขัยของมาตรการเฉพาะ (5 ปีหลังการครบรวม) ในพื้นที่สาธารณะด้วย รวมถึงต้อง
แถลงแนวทางมาตรการเฉพาะชุดใหม่หลังมาตรการเฉพาะชุดเดิมสิ้นอายุขัย

ปรับปรุงการจัดทำรายงานศึกษาสภาพตลาด

โดยปกติแล้วทาง กสทช. ได้จัดทำรายงานศึกษาสถานการณ์โทรคมนาคมในภาพรวมเป็นระยะอยู่แล้ว
โดยศึกษาทั้งสภาพตลาด⁶⁹ ดัชนีชี้วัดสถานการณ์โทรคมนาคม⁷⁰ พฤติกรรมการใช้และการเข้าถึงโทรคมนาคมของ
ผู้บริโภค⁷¹ รวมถึงมีการจัดจ้างให้หน่วยงานภายนอกศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการครบรวม⁷² ก่อนที่จะเกิดการ
ครบรวมธุรกิจผู้ให้บริการสัญญาณมือถือ ซึ่งรายงานศึกษาเหล่านี้มีความสำคัญเนื่องจากมีส่วนช่วยให้ทั้งตัวองค์กรผู้
กำกับดูแล (กสทช.) และสาธารณชนเห็นผลกระทบจากการครบรวมธุรกิจ ทำให้ทาง กสทช. สามารถประเมิน
ความสำเร็จของมาตรการเฉพาะภายหลังการครบรวมได้

อย่างไรก็ตามรายงานศึกษาของทาง กสทช. ยังมีข้อจำกัดอันส่งผลให้รายงานศึกษาไม่สามารถชี้ให้เห็นถึง
สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้จริง

1. รายงานการศึกษาที่เผยแพร่ขาดการปรับปรุงให้ทันสมัย โดยเฉพาะรายงานที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์
การแข่งขันในตลาด (รายงานสภาพตลาดโทรคมนาคม) ที่เผยแพร่ฉบับล่าสุดคือปี 2565 ยังไม่มีการ
เผยแพร่ข้อมูลสถานการณ์ตลาดในช่วงหลังการครบรวม
2. รายงานศึกษาส่วนมากของทาง กสทช. เน้นการเผยแพร่ข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลส่วนแบ่งตลาดของผู้
ให้บริการแต่ละราย ข้อมูลมูลค่าทางเศรษฐกิจของตลาดโทรคมนาคม ข้อมูลสัดส่วนการเข้าถึงบริการ
ต่างๆ ข้อมูลรายได้ ข้อมูลค่าบริการเฉลี่ยต่อหมายเลข ฯลฯ แต่ในรายงานกลับขาดส่วน ‘การ
วิเคราะห์’ ไม่ช่วยให้ผู้อ่านเห็นว่า สภาพการแข่งขันในตลาดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือลดลง? ผู้ให้บริการ
มีพฤติกรรมในตลาดอย่างไร? มีพฤติกรรมที่เชื่อมโยงกับการถดถอยของการแข่งขันในตลาดหรือไม่?
 ฯลฯ

เพื่อให้รายงานการศึกษาสถานการณ์ตลาดโทรคมนาคมของ กสทช. ทันต่อสถานการณ์และสามารถ
วิเคราะห์ให้สาธารณะเห็นสภาพตลาดโทรคมนาคมที่ลึกซึ้ง กสทช. จึงควรจัดทำรายงานให้ทันการณ์ไม่ควรล่าช้า
กว่าหนึ่งปี (เช่น รายงานปี 2567 ต้องเผยแพร่ภายในปี 2568) จัดทำส่วนวิเคราะห์ที่ตอบคำถามสำคัญๆ รวมถึง
ทำการศึกษาเชิงรุกในมิติของผลกระทบต่อผู้บริโภคด้วยเพื่อให้เห็นผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของการ
แข่งขัน โดยจัดทำผลสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคทั้งด้าน ราคา คุณภาพสัญญาณ คุณภาพการให้บริการ และ
เผยแพร่สู่สาธารณะในทุกปี

นอกจากนี้ ทาง กสทช. ควรจัดทำทวิเคราะห์ความก้าวหน้าและความสำเร็จของมาตรการเฉพาะหลังการควบรวมธุรกิจมือถือและมาตรการเฉพาะหลังการควบรวมธุรกิจอินเทอร์เน็ตบ้าน ในทุกปี

โดยที่หากทาง กสทช. ไม่สามารถเผยแพร่รายงานการศึกษาสถานการณ์ตลาดโทรคมนาคม หรือไม่สามารถเผยแพร่รายงานบทวิเคราะห์ความก้าวหน้าและความสำเร็จของมาตรการเฉพาะฯ ได้ทันในแต่ละปี ทางเลขาธิการสำนักงาน กสทช. ต้องชี้แจงสาเหตุความล่าช้าต่อสาธารณะ รวมถึงเป็นเหตุให้ทางคณะกรรมการ กสทช. สามารถพิจารณาให้ปลดเลขาธิการออกจากตำแหน่งได้

รับฟังความเห็นในการกำหนดมาตรการ

มาตรการเฉพาะหลังการควบรวมธุรกิจส่วนมากเป็นมาตรการที่มีวันหมดอายุ กล่าวคือมีกำหนดระยะเวลาในการบังคับใช้มาตรการ (ส่วนมาก 5 ปี) ซึ่งภายหลังจากมาตรเฉพาะหมดอายุลงการควบรวมธุรกิจยังมีผลอยู่ และหากทาง กสทช. ไม่มีมาตรการเฉพาะเพิ่มเติมอาจจะส่งผลให้ผู้บริโภคได้รับผลกระทบจากการควบรวม

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ทาง กสทช. จะประกาศใช้มาตรการเฉพาะชุดใหม่ ทาง กสทช. ควรที่จะเปิดพื้นที่รับฟังความเห็นสาธารณะ⁷³ เพื่อให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการควบรวม รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการที่เคยบังคับใช้มาร่วมพูดคุยให้ความเห็น ถอดบทเรียนมาตรการเดิมที่เคยใช้ เสนอมาตรการใหม่ที่ศึกษามาจากต่างประเทศ เพื่อให้มาตรการเฉพาะชุดใหม่สามารถบังคับใช้ได้จริง และช่วยคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภคได้

● **ข้อเสนอด้านการปลดออก: ปรับมาตรการถอดถอน**

ในวันที่ 28 พฤษภาคม 2567 ทางคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการโทรคมนาคม วุฒิสภา ได้มีมติชี้ว่า นายแพทย์สรณ บุญใบชัยพฤกษ์ ‘มีลักษณะเป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ตามพระบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. 2553 มาตรา 7 ข. (12) มาตรา 8 และมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 18 มาตรา 20’⁷⁴ เนื่องจากนายแพทย์สรณ ยังเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง (แพทย์ค่าตอบแทนรายชั่วโมง) ของทางมหาวิทยาลัยมหิดลอยู่ในขณะที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการ กสทช. ด้วยคำวินิจฉัยเช่นนี้หมายความว่า การดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการ กสทช. ของนายแพทย์สรณน่าจะเป็นโมฆะตั้งแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง (20 ธันวาคม 2564) และทำให้การดำรงตำแหน่งในฐานะประธานคณะกรรมการ กสทช. (ตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม 2565) เป็นโมฆะไปด้วย

ปัญหาช่องโหว่ในการปลดประธาน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีคำวินิจฉัยดังกล่าวออกมาแต่ผ่านไปกว่า 1 ปี นายแพทย์สรณ บุญใบชัยพฤกษ์ ยังคงดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการ กสทช. ดำเนินการประชุม ลงมติในวาระต่างๆ ทำงานได้ตามปกติ เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น กรณีพิพาทเรื่องตำแหน่งประธานคณะกรรมการ กสทช. จึงสะท้อนให้เห็นความผิดปกติในกลไกการปลดตำแหน่งของคณะกรรมการ กสทช.

สาเหตุที่เมื่อนายแพทย์สรณจะถูกวินิจฉัยว่าขาดคุณสมบัติแต่ยังสามารถดำรงตำแหน่งต่อไปได้เนื่องจากการจะพ้นตำแหน่งของคณะกรรมการได้ต้องนำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง อย่างไรก็ตามปัญหาคือกฎหมายไม่ได้ระบุให้ชัดว่ากระบวนการที่จะนำเข้าสู่การกราบบังคมทูลให้พ้นตำแหน่งต้องดำเนินการอย่างไร ในปัจจุบันจึงยังไม่สามารถสรุปได้ว่าผู้ที่ต้องรับผิดชอบว่านำเรื่องเข้าสู่การวินิจฉัยและนำบังคมทูลฯ คือผู้ใด ส่งผลให้ในปัจจุบันกระบวนการถอดถอนประธานจึงยังไม่เกิดขึ้น

เพื่อปิดช่องว่างทางกฎหมายในเรื่องการถอดถอนคณะกรรมการ กสทช. ในกรณีขาดคุณสมบัติ ควรแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเข้ารับการสรรหาหรือผู้ได้รับการคัดเลือก เช่น ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัย โดยที่คณะกรรมการสรรหาต้องวินิจฉัยภายใน 90 วันหลังการยื่นเรื่อง หากวินิจฉัยว่าขาดคุณสมบัติคณะกรรมการสรรหาต้องนำความกราบบังคมทูลให้พ้นตำแหน่งภายใน 30 วันหลังการวินิจฉัย

ปัญหาการขาดกลไกการปลดออกจากความประพฤติ

นอกจากนี้ ในปี 2562 ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553⁷⁵ อันส่งผลให้การปลดคณะกรรมการ ด้วยเหตุผลด้านพฤติกรรมเป็นไปได้ยากขึ้น โดยมีการยกเลิกมาตรา 20 วรรค 6 ว่าด้วยการพ้นตำแหน่งเมื่อวุฒิสภามีมติให้พ้นตำแหน่งจากการมีความประพฤติเสื่อมเสีย และ วรรค 7 ว่าด้วยการพ้นตำแหน่งเมื่อวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามทุจริต และมีการยกเลิกมาตรา 22 ที่กำหนดให้พ้นตำแหน่งจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของ กสทช. ออก

นอกจากการแก้ไขกฎหมายในปี 2562 จะทำให้ปลดคณะกรรมการ กสทช. ได้ยากขึ้นแล้ว ยังเป็นการปิดกลไกความเชื่อมโยงระหว่างตัว กสทช. กับภาคประชาชน เนื่องจากการยกเลิกมาตรา 22 วรรค 3 เป็นการปิดช่องทางที่ประชาชนจะสามารถรวมตัวยื่นถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ กสทช. ที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่ได้

ดังนั้นในเบื้องต้นควรจะต้องแก้ไขนํามาตราเดิมกลับมาเพื่อให้คณะกรรมการ กสทช. สามารถถูกปลดได้ หากมีพฤติกรรมที่ไม่สุจริต มีพฤติกรรมที่เสื่อมเสีย หรือไม่ทำตามหน้าที่ที่ควรจะทำ โดยสามารถปรับปรุงสาระสำคัญของมาตราเดิมที่ถูกยกเลิกให้เหมาะสมได้ดังนี้

- มาตรา 20 วรรค 6 (สภามิมีมติให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 21) และ วรรค 7 (สภามิมีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต)
- มาตรา 21 หากกรรมการ กสทช. มีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ ให้บุคคลเหล่านี้ร้องต่อประธานสภาเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิมีมติให้กรรมการพ้นจากตำแหน่ง วรรค 1 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ วรรค 2 สมาชิกวุฒิสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ วรรค 3 ประชาชนอย่างน้อยสองหมื่นคน โดยมติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่น้อยกว่าสองในสาม โดยมติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
- มาตรา 22 หาก กสทช. ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ ให้บุคคลเหล่านี้ร้องต่อประธานสภาเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิมีมติให้คณะกรรมการ กสทช. พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ วรรค 1 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ วรรค 2 สมาชิกวุฒิสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ วรรค 3 ประชาชนอย่างน้อยสองหมื่นคน โดยมติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่น้อยกว่าสองในสาม

● สรุปการปฏิรูปการทำงานของ กสทช.

ความล่าช้าในการดำเนินมาตรการเฉพาะของ กสทช. เป็นผลมาจากการที่ตัวคณะกรรมการ กสทช. ไม่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ได้รับบทลงโทษหาก กสทช. ไม่สามารถเติมเต็มหน้าที่ที่ควรจะได้ ซึ่งปัญหาการขาดกลไกความรับผิดชอบต่อความสามารถในการทำงานของคณะกรรมการ กสทช. ไม่ได้มีผลต่อแค่การบังคับใช้มาตรการเฉพาะภายหลังการครบวาระเท่านั้น ยังมีผลต่อการทำหน้าที่ของ กสทช. ในเรื่องอื่นๆ ที่มีผลต่อประชาชนวงกว้างด้วย

ดังนั้นโดยหลักการจึงต้องหาวิธีออกแบบให้สาธารณชน (หรือฝั่งการเมืองผู้แทนประชาชน) มีอำนาจให้คุณให้โทษกับผู้ที่มีอำนาจของ กสทช. เพื่อควบคุมให้ กสทช. ดำเนินการในลักษณะที่ให้ประโยชน์ต่อสาธารณะให้มากที่สุด

เริ่มตั้งแต่การออกแบบกลไกการแต่งตั้งที่เพิ่มสัดส่วนของผู้ที่ทำงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคและวิชาชีพ
สื่อเข้าไปในคณะกรรมการสรรหา เพื่อให้น้ำหนักการสรรหาสอดคล้องกับภารกิจองค์กรมากขึ้น รวมถึงออกแบบให้
กลไกรับรองการสรรหาเชื่อมโยงกับสถาบันที่มีที่มาจากประชาชน

ต่อมาออกแบบกลไกตรวจสอบการทำงาน ให้ กสทช. ต้องรายงานความคืบหน้า รวมถึงจัดทำบทวิเคราะห์
สถานการณ์ในตลาด (ที่ลึกยิ่งขึ้น) เผยแพร่ต่อสาธารณะ รวมถึงจัดรับฟังความเห็นก่อนผลักดันมาตรการเฉพาะ
เพิ่มเติมหลังมาตรการเฉพาะชุดเดิมหมดอายุลง เพื่อสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงาน

และสุดท้าย ออกแบบกลไกด้านการปลดออกที่กำหนดเงื่อนไขว่าหาก กสทช. มีความประพฤติฉ้อฉล ขาด
ศักยภาพในการทำหน้าที่ของตนเอง รวมถึงไม่สามารถดำเนินการตามมาตรการเฉพาะที่กำหนดได้ ตัว
คณะกรรมการ กสทช. มีความเสี่ยงที่จะถูกปลดออกจากตำแหน่ง โดยผู้ที่ดำเนินการปลดได้คือตัวแทนจาก
ประชาชน (รวมถึงประชาชนรวมตัวก็สามารถเสนอให้ปลดได้)

รายการอ้างอิง

- ¹ สรวิต มา และฉัตร คำแสง, (2023), กสทช.กับการ (ไม่?) บังคับใช้มาตรการควบรวม TRUE – DTAC, 101PUB POLICY RESEARCH, URL: <https://101pub.org/true-dtac-merger-monitoring/>
- ² ฉัตร คำแสง และกษิณีเดช คำฟู, (2023), ประเมินการควบรวมธุรกิจระหว่าง AIS และ 3BB: ตลาดอินเทอร์เน็ตบ้านอาจผูกขาด เพราะการควบรวมในตลาดมือถือ, 101PUB POLICY RESEARCH, URL: <https://101pub.org/ais-3bb-merger-assessment/>
- ³ ชนินทร์ มีโกศล, (2554). เศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ⁴ ฉัตร คำแสง. (2022). 5 เรื่องเล่า vs 5 เรื่องจริง ตีลควบรวมทรู+ดีแทค และบทบาทของ กสทช. The101.world. URL: <https://www.the101.world/5-narratives-vs-5-facts-about-dtac-true-merger/>
- ⁵ ฉัตร คำแสง และกษิณีเดช คำฟู, (2023), ประเมินการควบรวมธุรกิจระหว่าง AIS และ 3BB: ตลาดอินเทอร์เน็ตบ้านอาจผูกขาด เพราะการควบรวมในตลาดมือถือ, 101PUB POLICY RESEARCH, URL: <https://101pub.org/ais-3bb-merger-assessment/>
- ⁶ สรวิต มา และฉัตร คำแสง, (2023), กสทช.กับการ (ไม่?) บังคับใช้มาตรการควบรวม TRUE – DTAC, 101PUB POLICY RESEARCH, URL: <https://101pub.org/true-dtac-merger-monitoring/>
- ⁷ คือค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามผู้ใช้ โดยกำหนดให้ไตรมาสก่อน TRUE และ DTAC จะรวมธุรกิจคือไตรมาส 4/2022 ซึ่งเป็นไตรมาสที่ กสทช. มีมติรับทราบการควบรวม TRUE+DTAC
- ⁸ สรวิต มา และฉัตร คำแสง. (2023). *กสทช.กับการ (ไม่?) บังคับใช้ตามมาตรการควบรวม TRUE – DTAC*.
- ⁹ เช่น การอธิบาย ‘พื้นที่ห่างไกล’ ของแบบสำรวจ โดยแบบสำรวจปี 2023 จะถามถึงคุณภาพสัญญาณ ‘นอกตัวเมือง’ แต่แบบสำรวจปี 2025 101 PUB ได้ปรับปรุงให้คำถามมีความชัดเจนและตรงกับปัญหาของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้นโดยได้มีการยกตัวอย่าง ‘พื้นที่ห่างไกล’ เพิ่มเติมเป็น ป่า ภูเขา เกาะ
- ¹⁰ ฉัตร คำแสง. (2022). 5 เรื่องเล่า vs 5 เรื่องจริง ตีลควบรวมทรู+ดีแทค และบทบาทของ กสทช. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2025. <https://101pub.org/5-narratives-vs-5-facts-about-dtac-true-merger/>
- ¹¹ มติ กสทช. ครั้งที่ 11/2023 วันที่ 16 พฤษภาคม 2023 วาระที่ 4.5.
- ¹² มติ กสทช. ครั้งที่ 13/2024 วันที่ 14 มิถุนายน 2024 วาระที่ 4.5
- ¹³ คำชี้แจงของ กสทช. ต่อ คณะกรรมาธิการการพัฒนาเศรษฐกิจ วันที่ 30 มกราคม 2025.
- ¹⁴ คำชี้แจงของ กสทช. ต่อ คณะกรรมาธิการการพัฒนาเศรษฐกิจ วันที่ 10 เมษายน 2025.
- ¹⁵ คำชี้แจงของ กสทช. ต่อ คณะกรรมาธิการการพัฒนาเศรษฐกิจ วันที่ 30 มกราคม 2025.
- ¹⁶ ประกาศ กสทช. เรื่องมาตรฐานของคุณภาพการให้บริการโทรคมนาคม ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2565 โดยตัวอย่างเกณฑ์คุณภาพสัญญาณที่เป็นมาตรฐานที่ธุรกิจต้องปฏิบัติตาม เช่น ความเร็วอินเทอร์เน็ตต้องไม่น้อยกว่า 2.5 เมกะบิตต่อวินาทีสำหรับเทคโนโลยี 4G และความเร็วไม่น้อยกว่า 5 เมกะบิตต่อวินาทีสำหรับเทคโนโลยี 5G
- ¹⁷ มติ กสทช. ครั้งที่ 13/2024 วันที่ 14 มิถุนายน 2024 วาระที่ 4.6

¹⁸ TRUE. 2567. โปรรีสมพิเศษแบบเติมเงิน! สำหรับผู้พิการหรือผู้ที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ. URL: <https://www.true.th/news/truemoveh/welfare>

¹⁹ ฉัตร คำแสง, กษิดิ์เดช คำพูน และสรวิช มา. (2023). ประเมินการควบรวม TRUE – DTAC และการตีกรอบตัวเองของ กสทช. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2025. <https://101pub.org/evaluating-nbtc-through-true-dtac-merger-case/>

²⁰ ฉัตร คำแสง. (2022). 5 เรื่องเล่า vs 5 เรื่องจริง ตีความรวมทรู+ดีแทค และบทบาทของ กสทช. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2025. <https://101pub.org/5-narratives-vs-5-facts-about-dtac-true-merger/>

²¹ มติ กสทช. ครั้งที่ 2/2025 วันที่ 14 มกราคม 2025 วาระที่ 4.5

²² ฉัตร คำแสง. (2023). ‘บัตรคนจน’ ที่คนจนจริงครึ่งหนึ่งเข้าไม่ถึง: 5 ปี นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ. URL: <https://101pub.org/mistarget-welfare-card/>

²³ ธนกาญจน์ ชาริรักษ์ และกัลป์ กรุยรุ่งโรจน์. 2024. ต้องพิการแค่ไหนรัฐไทยถึงมองเห็น. URL: <https://101pub.org/unrecognized-disability/>

²⁴ 101 PUB ให้ไตรมาส 3/2023 คือไตรมาสสุดท้ายก่อนควบรวม AIS+3BB ส่วนหลังควบรวม 101 PUB จะอ้างอิงจากตัวเลขล่าสุด คือ ไตรมาส 4/2024; ตัวเลขนี้คือค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามผู้ใช้

²⁵ คือค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามผู้ใช้

²⁶ The101World. (2025, กุมภาพันธ์ 27). ผู้บริโภคชกซ้ำ กสทช. ชิลๆ: โลกสองใบหลังการควบรวม TRUE+DTAC - AIS+3BB | 101 Policy Forum #23. [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=_slZmBxH4qo

²⁷ ฐานข้อมูลอุตสาหกรรมโทรคมนาคม จัดทำโดย กสทช.

²⁸ ตามแบบสอบถามของ 101 PUB (2025). ได้ให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านประเมิน โดยเรียงจาก 0 (คุ่มค่ามาก) ไปจนถึง 5 (ไม่คุ่มค่าเลย) เพื่อความง่ายจึงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มประเมินระหว่าง 0 – 2 คะแนน และ 2. กลุ่มที่ประเมินระหว่าง 3 – 5 คะแนน

²⁹ คือ 50%

³⁰ ตามแบบสอบถามของ 101 PUB (2025). ได้ให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านประเมิน โดยเรียงจาก 0 (ไม่เคยเผชิญปัญหาเลย) ไปจนถึง 5 (เจอบ่อยครั้ง) เพื่อความง่ายจึงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มประเมินระหว่าง 0 – 2 คะแนน และ 2. กลุ่มที่ประเมินระหว่าง 3 – 5 คะแนน

³¹ ตามแบบสอบถามของ 101 PUB (2025). ได้ให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านประเมิน โดยเรียงจาก 0 (ไม่เคยเผชิญปัญหาเลย) ไปจนถึง 5 (เจอบ่อยครั้ง) เพื่อความง่ายจึงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มประเมินระหว่าง 0 – 2 คะแนน และ 2. กลุ่มที่ประเมินระหว่าง 3 – 5 คะแนน

³² ตามแบบสอบถามของ 101 PUB (2025). ได้ให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบ้านประเมิน โดยเรียงจาก 0 (ไม่เคยเผชิญปัญหาเลย) ไปจนถึง 5 (เจอบ่อยครั้ง) เพื่อความง่ายจึงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มประเมินระหว่าง 0 – 2 คะแนน และ 2. กลุ่มที่ประเมินระหว่าง 3 – 5 คะแนน

³³ มติ กสทช. ครั้งที่ 2/2025 วันที่ 14 มกราคม 2025 วาระที่ 4.7

- ³⁴ คำชี้แจงของ กสทช. ต่อ กมธ.การพัฒนาเศรษฐกิจ วันที่ 30 มกราคม 2025.
- ³⁵ กษิต์เดช คำพูน, กัลป์ กรุยรุ่งโรจน์ และฉัตร คำแสง. (2025). ผู้บริโภคชอกช้ำ กสทช.ซิลๆ? โลก 2 ใบของราคาโทรคมนาคม หลังควบรวม TRUE+DTAC & AIS+3BB. <https://101pub.org/nbtc-assessment-and-consumer-impact/> สืบค้นวันที่ 23 เมษายน 2025.
- ³⁶ คำชี้แจงของ กสทช. ต่อ กมธ.การพัฒนาเศรษฐกิจ วันที่ 10 เมษายน 2025.
- ³⁷ กษิต์เดช คำพูน, กัลป์ กรุยรุ่งโรจน์ และฉัตร คำแสง. (2025). ผู้บริโภคชอกช้ำ กสทช.ซิลๆ? โลก 2 ใบของราคาโทรคมนาคม หลังควบรวม TRUE+DTAC & AIS+3BB. <https://101pub.org/nbtc-assessment-and-consumer-impact/> สืบค้นวันที่ 23 เมษายน 2025.
- ³⁸ กษิต์เดช คำพูน, กัลป์ กรุยรุ่งโรจน์ และฉัตร คำแสง. (2025). ผู้บริโภคชอกช้ำ กสทช.ซิลๆ? โลก 2 ใบของราคาโทรคมนาคม หลังควบรวม TRUE+DTAC & AIS+3BB. <https://101pub.org/nbtc-assessment-and-consumer-impact/> สืบค้นวันที่ 23 เมษายน 2025.
- ³⁹ คำชี้แจงของ กสทช. ต่อ กมธ.การพัฒนาเศรษฐกิจ วันที่ 30 มกราคม 2025.
- ⁴⁰ พื้นที่ Zone C คือพื้นที่ที่อยู่ห่างจาก ex-node 3 – 15 กิโลเมตร ส่วนพื้นที่ Zone C+ คือพื้นที่ที่อยู่ห่างจาก ex-node มากกว่า 15 กิโลเมตร
- ⁴¹ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2553 (2010) มาตรา 41 วรรคสี่ มาตรา 44/1 และ 44/3.
- ⁴² มติ กสทช. นัดพิเศษ ครั้งที่ 5/2022 วันที่ 20 ตุลาคม 2022 วาระที่ 5.1
- ⁴³ ฉัตร คำแสง, กษิต์เดช คำพูน และสรวิช มา. (2023). ประเมินการควบรวม TRUE – DTAC และการตีกรอบตัวเองของ กสทช. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2025. <https://101pub.org/evaluating-nbtc-through-true-dtac-merger-case/>
- ⁴⁴ ฉัตร คำแสง และกษิต์เดช คำพูน. (2023). ประเมินการควบรวมธุรกิจระหว่าง AIS และ 3BB: ตลาดอินเทอร์เน็ตบ้านอาจผูกขาด เพราะการควบรวมในตลาดมือถือ. สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2025. <https://101pub.org/ais-3bb-merger-assessment/>
- ⁴⁵ ฉัตร คำแสง, กษิต์เดช คำพูน และสรวิช มา. (2023). ประเมินการควบรวม TRUE – DTAC และการตีกรอบตัวเองของ กสทช. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2025. <https://101pub.org/evaluating-nbtc-through-true-dtac-merger-case/>
- ⁴⁶ กสทช. (2566). รายงานดัชนีชี้วัดในกิจการโทรคมนาคมของประเทศไทย ประจำปี 2566. URL: [https://nbtc.go.th/Business/commu/telecom/informatiton/research/document/%E0%B8%94%E0%B8%B1%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%B5%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%82%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1/45144-\(3\).aspx?lang=th-TH](https://nbtc.go.th/Business/commu/telecom/informatiton/research/document/%E0%B8%94%E0%B8%B1%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%B5%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%82%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1/45144-(3).aspx?lang=th-TH)
- ⁴⁷ กษิต์เดช คำพูน, กัลป์ กรุยรุ่งโรจน์ และฉัตร คำแสง. 2025. ผู้บริโภคชอกช้ำ กสทช.ซิลๆ? โลก 2 ใบของราคาโทรคมนาคมหลังควบรวม TRUE+DTAC & AIS+3BB. ใน 101 PUB. URL: <https://101pub.org/nbtc-assessment-and-consumer-impact/>

- ⁴⁸ มูลนิธิศูนย์สารสนเทศเครือข่ายไทย. (2020). เน็ตถึงบ้าน (Net2Home) จากกิจกรรมอาสาสมัคร สู่ “วิสาหกิจเพื่อสังคม” เต็มรูปแบบ สร้างงาน สร้างโอกาส เพื่อชีวิตที่ดีกว่าด้วยเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต. URL: https://thnic.or.th/net2home2563/?fbclid=IwY2xjawJvFmxleHRuA2FlbQlxMAABHlc3tJk4FgQyUIHKlssCuc-OelG-cpSRh5hk5TmSU6KZVqt81smoM0DOnpOa_aem_0JysVC9-dzPBa3ybNWN1bA
- ⁴⁹ ไทยรัฐ. (2564). กมธ.ดีอีเอส ถกโครงการ “Net2Home” ชี้เกิดประโยชน์ เน้นต่อยอดเข้าถึง ปชช.. URL: <https://www.thairath.co.th/news/tech/2245466>
- ⁵⁰ Willskill. (2022). Internet to Home, a social service with Internet to Home (Social Enterprise) Company Limited. THE PRACTICAL. URL: <https://thepractical.co/internet-at-home/>
- ⁵¹ <https://net2home.co.th/%e0%b8%88%e0%b8%b3%e0%b8%99%e0%b8%a7%e0%b8%99%e0%b8%aa%e0%b8%a1%e0%b8%b2%e0%b8%8a%e0%b8%b4%e0%b8%81/>
- ⁵² ไทยรัฐ. (2564). กมธ.ดีอีเอส ถกโครงการ “Net2Home” ชี้เกิดประโยชน์ เน้นต่อยอดเข้าถึง ปชช.. URL: <https://www.thairath.co.th/news/tech/2245466>
- ⁵³ บริษัท โทรอินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด (TRUE) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (TOT) บริษัท อินเทอร์เน็ตไทย จำกัด (มหาชน) (INTERLINK) บริษัท ทรูมูฟ เอช ยูนิเวอร์แซล คอมมิวนิเคชั่น จำกัด (TrueMove FI) และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (CAT) ที่มา ผู้จัดการออนไลน์. (2563). สตง.ชำแหละ “เน็ตชายขอบ” 1.3 หมื่นล้าน 3,920 หมู่บ้าน งง! ติดตั้งในหมู่บ้านกล้วย แคมป์ชั่วคราวหมู่บ้าน-ประชาชนใช้บริการเอกชนอยู่แล้ว. ผู้จัดการออนไลน์. URL: <https://mgronline.com/politics/detail/9630000124489>
- ⁵⁴ มติชน. (2563). ‘ดีอีเอส’ ชู 2 -อเทีจจริง ปมเน็ตประชารัฐและ-ไม่คุ้มงบประมาณ. URL: https://www.matichon.co.th/economy/news_2253842?utm_source=chatgpt.com
- ⁵⁵ ผู้จัดการออนไลน์. (2561). กสทท. เปิด TOR โครงการเน็ตห่างไกล 15,723 หมู่บ้าน. URL: https://mgronline.com/cyberbiz/detail/9610000079724?utm_source=chatgpt.com
- ⁵⁶ ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์. 2023. จับตางบ USO กสทท.: 8 พันล้านบาทกับการใช้เงินนอกเหนือภารกิจหลัก. 101PUB POLICY RESEARCH. URL: <https://101pub.org/regulatorywatch-uso/>
- ⁵⁷ Pierre-Jean Benghozi. (2020). Roll-out of super-fast broadband and the France très haut débit plan. France Strategie. URL: <https://www.strategie.gouv.fr/en/publications/evaluation-plan-france-tres-debit-premier-rapport#:~:text=Public%20intervention%20zones%20covering%20the,at%20the%20initiative%20of%20local>
- ⁵⁸ Orange Newsroom. (2021). Orange, La Banque des Territoires, CNP Assurances and EDF Invest officially launch Orange Concessions. Press Release. URL: <https://newsroom.orange.com/orange-la-banque-des-territoires-cnp-assurances-and-edf-invest-officially-launch-orange-concessions/>
- ⁵⁹ Orange Newsroom. (2021). Orange, La Banque des Territoires, CNP Assurances and EDF Invest officially launch Orange Concessions. Press Release. URL: <https://newsroom.orange.com/orange-la-banque-des-territoires-cnp-assurances-and-edf-invest-officially-launch-orange-concessions/>

⁶⁰ Orange Newsroom. (2023). Orange gives new impetus to widespread fiber deployment by 2025. URL: <https://newsroom.orange.com/orange-gives-new-impetus-to-widespread-fiber-deployment-by-2025/>

⁶¹ Orange Concession คาดการณ์ว่าในปี 2025 บริษัทจะเป็นผู้ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไฟเบอร์คิดเป็นประมาณ 30% ของพื้นที่ชนบทในฝรั่งเศส ใน Orange Newsroom. (2021). Orange, La Banque des Territoires, CNP Assurances and EDF Invest officially launch Orange Concessions. URL: <https://newsroom.orange.com/orange-la-banque-des-territoires-cnp-assurances-and-edf-invest-officially-launch-orange-concessions/>

⁶² <https://www.iftterritoires.fr/en/fiber-coverage-throughout-france/>

⁶³ <https://www.bouygues-es.com/>

⁶⁴ <https://en.arcep.fr/news/press-releases/view/n/fixed-broadband-and-superfast-broadband-market-121224.html>

⁶⁵ ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์. 2023. จับตางบ USO กสทช.: 8 พันล้านบาทกับการใช้เงินนอกเหนือภารกิจหลัก. 101PUB POLICY RESEARCH. URL: <https://101pub.org/regulatorywatch-uso/>

⁶⁶ Ilaw. 2024. ก็ คิดได้เนอะ! ส่องความเห็น กรธ. ชุมมีชัย คลอดระบบเลือกกันเอง สว.. URL: <https://www.ilaw.or.th/articles/37037>

⁶⁷ Ilaw. 2024. บทสรุปสว.67 : ระบบ “แบ่งกลุ่ม”-“เลือกกันเอง” สร้างความสับสน ผู้ชนะเกาะกลุ่มกินรวบ. URL: <https://www.ilaw.or.th/articles/41759>

⁶⁸ BBC News ไทย. 2025. เปิดที่มาที่ไป คดี "อื้อเลือก สว." กับ "สว. สิ้นน้ำเงิน" หลังกรรมการคดีพิเศษเลื่อนเคาะมติรับเป็นคดีพิเศษ. URL: <https://www.bbc.com/thai/articles/cx2rmynd1jo>

⁶⁹ กสทช. 2565. รายงานสภาพตลาดโทรคมนาคม ประจำปี 2565. URL: <https://nbtc.go.th/Business/commu/telecom/informatiton/research/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%95%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B9%82%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1/%E0%B8%9B%E0%B8%B5-2566/63022.aspx>

⁷⁰ กสทช. 2566. ดัชนีชี้วัดในกิจการโทรคมนาคม. URL: [https://nbtc.go.th/Business/commu/telecom/informatiton/research/document/%E0%B8%94%E0%B8%B1%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%B5%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%82%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1/45144-\(3\).aspx?lang=th-TH](https://nbtc.go.th/Business/commu/telecom/informatiton/research/document/%E0%B8%94%E0%B8%B1%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%B5%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%82%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1/45144-(3).aspx?lang=th-TH)

⁷¹ กสทช. 2567. การสำรวจพฤติกรรมการใช้ และการเข้าถึงโทรคมนาคม พ.ศ. 2567. URL: <https://nbtc.go.th/Information/%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8>

[%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2/69261.aspx?lang=th-TH](#)

72

<https://nbtc.go.th/Information/%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2/62574.aspx?lang=th-TH>

⁷³ ประยุทธ์มาจากข้อเสนอของ กนกนัย ถาวรพานิช. 2023. ข้อเสนอเบื้องต้นเกี่ยวกับการปฏิรูประบบกฎหมายการแข่งขันทางการค้า. 101 PUB Policy Research. สนับสนุนโดย สภาองค์กรของผู้บริโภค

⁷⁴ บันทึกการประชุม คณะกรรมาธิการการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการโทรคมนาคม วุฒิสภา ครั้งที่ 17/2567 วันอังคารที่ 28 พฤษภาคม 2567. URL:
https://www.senate.go.th/v2/files/commission/report/25670614_133058.pdf?fbclid=IwY2xjawKG73dleHRuA2FlbQlxMOBicmlkETfWckJ2UzOzbTJYY2xvN09HAR4nGSJirVKT2gkKO7X-G4WxTnWx2YhZ7rUmoHZoarFbDdplfzROvGdXDO-lXO_aem_TkEsBKO4Jdr3OOObTil.29Lw

⁷⁵ พระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562)

101 PUB หรือ 101 Public Policy Think Tank - ศูนย์ความรู้นโยบายสาธารณะ
เพื่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งทำงานวิจัยด้านนโยบายสาธารณะไทยในบริบทโลกใหม่
เราทำงานวิเคราะห์ ออกแบบ ขับเคลื่อน และสื่อสารนโยบายสาธารณะ บนฐาน
วิชาการ ฐานการพัฒนา และฐานประชาธิปไตย

 www.101pub.org

 101PUB

 @101_PUB

 @101_pub

 contact.101pub@gmail.com